

NICOLAE IVAN

DOCUMENTE

EDIȚIE, STUDIU INTRODUCȚIV ȘI NOTE:
PR. COSMIN COSMUȚA ȘI PR. ALEXANDRU MORARU

VOLUMUL I

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

NICOLAE IVAN

•

DOCUMENTE

Ediție, studiu introductiv și note:

Pr. Cosmin Cosmuța și Pr. Alexandru Moraru

VOL. I

NICOLAE IVAN

DOCUMENTE

Ediție, studiu introductiv și note:

Pr. Cosmin Cosmuța și Pr. Alexandru Moraru

VOL. I

PRESA UNIVERSITARĂ CLUJEANĂ

2023

Referenți științifici:

Pr. Prof. univ. dr. Ioan-Vasile Leb

Pr. Prof. univ. dr. Gabriel-Viorel Gârdan

ISBN general 978-606-37-1795-6

ISBN vol. I 978-606-37-1796-3

© 2023 Autorul volumului. Toate drepturile rezervate.
Reproducerea integrală sau parțială a textului, prin orice mijloace, fără acordul autorului, este interzisă și se pedepsește conform legii.

Universitatea Babeș-Bolyai
Presa Universitară Clujeană
Director: Codruța Săcelean
Str. Hasdeu nr. 51
400371 Cluj-Napoca, România
Tel./fax: (+40)-264-597.401
E-mail: editura@ubbcluj.ro
<http://www.editura.ubbcluj.ro>

CUPRINS

STUDIU INTRODUCATIV	7
---------------------------	---

DOCUMENTE

I. Acte referitoare la reînvierea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului.....	29
II. Regulamente	51
II.1. Regulament pentru afacerile interne ale Sinodului Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului	60
II.2. Regulament pentru afacerile interne ale Consistorului Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului.....	71
II.3. Regulament de procedură la alegerea deputaților pentru sinodul diecezan	90
II.4. Memoriul Eparhiei [Vadului, Feleacului și] Clujului către Consiliul Național Bisericesc în cauza despărțirii fondurilor și fundațiunilor comune cu Arhidieceza	104
II.5. Proces-verbal dresat în ședința extraordinară a Sinodului Eparhial a Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la 16 noiembrie 1925, în cauza alegerii alor 6 delegați în Congresul Național Bisericesc pe ciclul 1925-1930.....	122

III. Organizarea Academiei Teologice.	
Demersuri de înființare	127
III.1. Regulamentul Academiei Teologice	
Ortodoxe Române din Cluj	141
III.2. Propunere de completare	
la Regulamentul Academiei Teologice	159
III.3. Regulament pentru calificarea și numirea	
profesorilor de la Institutul Teologic	
al Eparhiei Clujului	162
III.4. Concurs pentru profesor	
la Academia Teologică din Cluj	167
III.5. Deschiderea și închiderea anului școlar	
la Academia teologică din Cluj	169
III.6. Admiterea de studenți	
la Academia Teologică din Cluj	189
CONCLUZII	213
BIBLIOGRAFIE	217

STUDIU INTRODUCATIV

În urma Actului de la 1 Decembrie 1918, a fost posibilă înfăptuirea visului lui Andrei Șaguna de a se înființa o Episcopie Ortodoxă la Cluj¹.

După demersurile făcute către autoritățile superioare bisericești², dar și la cele ale statului³, prin Decretul regal Nr. 3235 / 18 iulie 1921, *s-a hotărât reînființarea Episcopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului cu reședința la Cluj*⁴.

Pe baza acestei hotărâri Consistoriul Eparhial Ortodox Român din Cluj a convocat Sinodul Eparhial în vederea alegerii noului episcop aici, pe data de 15/28 septembrie 1921. Pentru această demnitate au candidat: *Arhimandritul Nicolae Ivan* și Prof. Dr. *Pavel Roșca*. După scrutin, Mitropolitul Nicolae Bălan a anunțat rezultatul alegerilor: Arhimandritul Nicolae Ivan a obținut 31 de voturi, iar Prof. Dr. Pavel Roșca numai 26 de voturi; astfel că, primul amintit a fost ales Episcop al Vadului, Feleacului și Clujului⁵.

---

¹ Alexandru Moraru, *Istoria Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului 1921-2021. Compendiu*, Editura Presa Universitară Clujeană & Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021, p. 84.

² *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921*, Cluj, 1921, pp. 103-106; p. 107, p. 108, pp. 110-112; 113-114.

³ *Actele Sinodului ... 1921*, p. 9.

⁴ *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului. Ținut la Cluj în anul 1922*, Cluj, 1923, pp. 107-108.

⁵ *Actele Sinodului ... 1922*, pp. 108-113.

De amintit că, în ședința a III-a a primului Sinod Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului ținută în 27 aprilie / 10 mai 1921, prezidată de Arhimandritul Nicolae Ivan avându-l de notar pe Dr. Lazăr Chirilă a fost ridicată de către un grup minoritar (din care făceau parte și deputații G. Bogdan Duică, Sextil Pușcariu și Pavel Roșca), problema legalității Adunării ca Sinod ordinar al noii eparhii. A răspuns argumentat deputatul Ioan Lupaș, demonstrând legalitatea sinodului⁶.

Orice instituție serioasă se organizează și funcționează pe baza unor regulamente temeinice; așa a fost și cazul Sinodului⁷ Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului (regulament compus din 31 de articole). Deputații au fost împărțiți „în patru secțiuni egale de câte 5 cercuri electorale și anume: cercurile electorale 1-5 formează secțiunea I; cercurile 6-10, secțiunea II; cercurile 11-15, secțiunea III; cercurile 16-20, secțiunea IV, care îndată după încheierea ședinței se vor constitui alegându-și un președinte și raportor, comunicând biroului numele raportorului”.

Cu privire la modul de funcționare, în Art. 6 se arată că:

„Președintele [respectiv, Episcopul Nicolae Ivan] deschide și închide ședințele, prezidează, se îngrijește de respectarea ordinii de zi, conduce dezbaterile, dă cuvânt vorbitorilor, formulează întrebările asupra chestiunilor de pus la vot, enunță rezultatul votării, grijește de ordinea cea bună în adunare și are dreptul, în caz de dezordine, de a suspenda ședința și a lua măsurile necesare pentru restabilirea ordinii”.

Cât privește deputații, ei „sunt datori a se înfățișa în ziua deschiderii Sinodului sau în cazuri grave de împiedicare a-și justifica în scris absența”.

---

⁶ *Actele Sinodului ... 1921*, pp. 67-76.

⁷ *Actele Sinodului ... 1922*, pp. 148-159.

Pentru buna desfășurare a lucrărilor Sinodului s-au ales comisii, alcătuite din trei clerici și șase mireni, fiecare cu câte un președinte.

Sinodul putea lua hotărâri valabile cu mai mult de jumătate din membrii prezenți.

Votarea se făcea de regulă prin ridicarea mâinii, iar când voturile erau egale, decidea votul președintelui.

Regulamentul Consistoriului eparhial era alcătuit din 84 de articole cu câteva subdiviziuni și anume: dispoziții generale; atribuțiile membrilor consistoriului și ale personalului de cancelarie; serviciul de control și verificare (exactoratul); registratura; referenda; ședințele consistoriale; expediția; arhiva⁸.

De asemenea, a fost alcătuit și *Regulamentul de procedură la alegerea deputaților pentru Sinodul diecezan* (43 de articole) cu subdiviziunile: agendele consistoriului; agendele comisarului consistorial; agendele oficiului protopopesc; agendele oficiului parohial; alegerile deputaților din cler; alegerea deputaților mireni (alegerea, scrutinul); proteste; dispoziții generale⁹.

La Adunarea Eparhială din primăvara anului 1924, în ședința din 22 aprilie / 15 mai, Episcopul Nicolae Ivan solicita crearea a două posturi de consilieri pentru Episcopie, încredințând chestiunea Comisiei de organizare¹⁰.

Un alt document important a fost și *Memoriul* amănunțit făcut în numele Eparhiei Clujului (adresat Măritului Congres Național Bisericesc din București), cu privire la împărțirea

---

⁸ *Actele Sinodului ... 1922*, pp. 159-177.

⁹ *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1923*, Cluj, 1924, pp. 135-148.

¹⁰ *Renașterea*, II (1924), nr. 19 (11 mai), p. 4.

echitabilă între fondul acesteia și cea a Arhiepiscopiei Sibiului¹¹; în memoriu se specifică, între altele, că:

„Măritul Congres Național Bisericesc, prin concluzul nr. 58-920, voind să dea Diecezei celei noi și puțința de existență și de funcționare, a decis, ca averea Arhidiecezei [Sibiului] comună cu a nou înființatei Eparhii a Clujului să fie împărțită în proporțional numărului credincioșilor între Arhiepiscopie și Episcopia Clujului, pentru a satisface prin aceasta nu numai un postulat de echitate, ci și pentru a asigura viața și funcțiunea noi Eparhii, înființată în cele mai expuse părți are ortodoxismului”.

Argumentul de bază pe care îl pune în discuție conducerea Eparhiei Clujului este faptul că:

„Arhidieceza are părțile cele mai binecuvântate din Mitropolie: Brașov, Bran, Făgăraș, Sibiu, Sebeș, Orăștie, Deva, Brad, Ilia, Dobra, Sighișoara, Cohalm. Noi, jale și mizerie: colibi în loc de biserici, case de rugăciuni în vreo 15 orașe, reședințe de județe și prețuri, – și starea aceasta de jale trebuie să miște și inimile cele mai împietrite și să nu ne facă neajunsuri și mizerii, neusitate, care vor avea urmări neprecalculabile asupra celor ce le înscenează, fără pic de muștrare de conștiință”.

În Procesul verbal din ședința extraordinară a Sinodului Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, din 16 noiembrie 1925, au fost aleși în două tururi 6 delegați pentru Adunarea Națională bisericească și respectiv Consiliul Național Bisericesc de la București; aceștia au fost următorii: Dr. *Ioan Lupaș*, din cler, Dr. *Sebastian Stanca*, din cler, *Alexandru Lapedatu*, mirean, *Octavian Goga*, mirean, Dr. *Silviu Dragomir*, mirean și Dr. *Sextil Pușcariu*, mirean¹².

---

¹¹ *Renașterea*, II (1924), nr. 40 (5 oct.), pp. 1-7.

¹² *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1925, Cluj, 1926*, pp. 101-105.

Încă de la alegerea sa ca Episcop la Cluj, Nicolae Ivan a avut în gând două obiective mari: înălțarea unei Catedrale ortodoxe și a unui Institut teologic; pentru înființarea celui de-al doilea obiectiv, Nicolae Ivan s-a adresat organelor de resort ale statului, printr-un documentat *memoriu*¹³, în care arată, între altele:

„Considerând marea însemnătate a acestei facultăți [de teologie], care pe lângă oameni de știință să ne dea mai ales falanga de misionari ai renașterii noastre religioase și luptători însuflețiți pentru transformarea bisericii ortodoxe într-o cuceritoare forță morală și națională în lupta ei iminentă cu celelalte biserici străine [catolică, reformată și unitariană], subsemnatul Episcop, călăuzit de conștiința răspunderii mele spirituale și naționale, îmi dau voie Domnule Ministru, a Vă ruga cu toată căldura sufletului meu, să binevoiți a consimți și a obține înființarea unei facultăți teologice ortodoxe pe lângă Universitatea din Cluj, începând cu anul școlar 1923-1924. Facultatea va urma să se deschidă în toamna viitoare cu anul I. Din cele cinci catedre, una ar trebui ocupată cu titular, a doua cu agregat, iar celelalte trei (Istoria bisericească universală, Istoria Bisericii românești, Îndrumări misionare) numai cu suplinitori conferențieri, care s-ar designa dintre profesorii de aici ai Universității din Cluj.

Noua Facultate s-ar organiza după modelul Facultății Teologice din București.

De asemenea, Internatul Teologic s-ar conduce după regulamentul Internatului Teologic din București”.

Știm că această facultate (institut) nu s-a înființat în anul universitar 1923/1924, precum a fost solicitarea, ci în anul următor, 1924/1925¹⁴.

---

¹³ *Arhiva Arhiepiscopiei Clujului (a Consistoriului Eparhial Ortodox Român din Cluj)*, Dosar II, 3. Actul nr. 571 / 21 februarie 1923.

¹⁴ Vezi Alexandru Moraru, *Înviațământul Teologic Universitar Ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020.

Pentru înființarea unei facultăți de teologie, Episcopul Nicolae Ivan s-a adresat Ministerului Instrucțiunii Publice, precum și Senatului Universității din Cluj; în această a doua cerere a arătat, între altele că:

„Ridicarea facultății teologice, pe lângă Universitatea din Cluj n-ar întâmpina greutăți după ce cei mai mulți profesori de o valoare netăgăduită s-ar putea recruta de la celelalte facultăți, rămânând abia 3-4 posturi de profesori speciali, care ar reclama să fie sistematizate din nou”¹⁵.

Însă, văzând că aprobarea se târăgănează, Vlădica Nicolae Ivan intervine cu o nouă adresă la Minister, dar acum pe ton imperativ; iată cum se justifică cererea:

„S-a făcut Academie la Sibiu, s-a făcut de curând la Oradea Mare, nu am putea înțelege de ce chiar Eparhia Clujului din centrul Ardealului să nu aibă cel puțin un seminar teologic, pentru creșterea clerului din Eparhie, deși rațional ar fi că o facultate teologică pentru întreg Ardealul la Cluj, este suficientă, iar toate celelalte Eparhii să nu aibă numai seminare teologice”¹⁶.

Pentru a primi un răspuns favorabil în vederea înființării unei Facultăți de teologie, conducerea Eparhiei Clujului a luat în chirie un imobil pentru cursuri în Str. Bălcescu nr. 21, în care se aflau niște locatari ce puteau fi mutați în altă parte. În încheierea cererii adresate tot către Minister, se specifică următoarele:

„Că cererea noastră este justă și întemeiată, credeam că nu mai este de lipsă de alte motivări, câtă vreme singură Episcopia Clujului nu are Seminar [Institut] propriu în întreaga țară și nu are unde să-și crească clerul, care a fost și va fi întotdeauna stâlpul cel mai puternic al statului nostru”¹⁷.

---

¹⁵ Alexandru Moraru, *Învățămintul Teologic...*, p. 34.

¹⁶ Alexandru Moraru, *Învățămintul Teologic...*, p. 35.

¹⁷ Alexandru Moraru, *Învățămintul Teologic...*, p. 37.

Întrucât Ministerul de resort nu a aprobat înființarea unei facultăți teologice la Cluj pentru anul universitar 1923/1924, această problemă s-a pus din nou în Ședința V a Sinodului Ordinar al Eparhiei Clujului din 24 aprilie / 7 mai 1924; în acest Sinod s-au precizat următoarele:

„a) Patronul Institutului teologic va fi Sfântul Nicolae, care e și patronul P. Sfinției Sale Domnul Episcop al Eparhiei, întemeietorul acestui institut de înaltă cultură religioasă și teologică;

b) În institut nu se pot înscrie decât tineri care posedă certificat de absolvire al unei școli secundare, cursul superior;

c) Consistorul să stăruie și în viitor pentru crearea unei legături strânse între Institutul Teologic și Facultatea de Litere a Universității. Îndeosebi să ceară de la Ministerul de Instrucție să se deie voie studenților în teologie a audia la această facultate cursurile de limba și literatura română, istorie bisericească, psihologie, filosofie și pedagogie”.

În aceeași ședință se prezintă și un *Proiect de regulament pentru Institutul teologic*; în regulament se specifică următoarele: posibilitatea de a se transfera la acest nou institut pe catedrele vacante, profesori de la alte institute teologice similare din țară; ei trebuie să fie doctori în teologie ortodoxă și români; acte doveditoare pentru completarea dosarului de candidatură, de la certificatul de naștere până la/și diploma de doctor în teologie, cu lucrări științifice; comisia de concurs va fi alcătuită din cinci membri: episcopul locului – președinte ori delegatul său; doi membri aleși de consistorul bisericesc și alți doi membri aleși de consiliul Institutului teologic; sunt propuse șase catedre: 1) *Catedra de studii biblice* (Exegeza Vechiul și Noului Testament; Arheologie biblică și Introducerea în cărțile Vechiului și Noului Testament); 2) O catedră de *Istorie bisericească generală* (Istoria

Bisericii Române și Patrologia); 3) O catedră de *Teologie morală*; 4) O catedră de *Teologie dogmatică*; 5) O catedră de *Teologie practică* (Omiletică, Liturgică, Pastorală și Catehetică); 6) O catedră de *Drept bisericesc*; candidații promovați vor primi dreptul de profesor provizor, iar definitiv după doi ani de funcționare la aceeași catedră; profesorii definitivi sunt inamovabili; cât privește numirea profesorului de „Cântare bisericească, Canto și Tipic, se va face către Consistor după aceleași norme, prin concurs”¹⁸.

Tot în Ședința a V-a (în 7 mai 1924), s-a luat în discuție și *Proiectul de regulament pentru calificarea și numirea profesorilor la viitorul Institut Teologic din Cluj*¹⁹, din care spicuim câteva idei: scoaterea la concurs a unui post de profesor se va face prin publicarea lui în revista *Renașterea*; posturile vacante se pot ocupa prin transfer de la un institut teologic similar, sau prin concurs efectiv; candidații, pentru concurs vor pregăti un dosar în care să fie cererea de participare la acesta, certificatul de naștere, diploma de doctor în teologie și alte certificate despre studiile făcute; examinarea candidaților va fi făcută de o comisie alcătuită din cinci membrii și va consta din: a) verificarea lucrărilor științifice tipărite sau în manuscris; b) colocviu public la specialitatea la care se candidează; după terminarea celor două probe, Comisia alcătuiește un referat amănunțit despre candidați, exprimându-și punctele de vedere: admis sau respins; au fost scoase la concurs următoarele catedre: a) o *Catedră de studii biblice* (Exegeza Vechiului și Noului Testament, Arheologie biblică și Introducerea în Vechiul și Noul Testament); b) o

---

¹⁸ *Actele Sinodului Ordinar...* 1924, pp. 43-49.

¹⁹ *Actele Sinodului Ordinar...* 1924, pp. 110-113.

Catedră de istorie bisericească generală (Istoria Bisericii Române și Patrologia); c) o *Catedră de Teologie dogmatică și simbolică*; d) O *Catedră de Teologie Morală*; e) o *Catedră de Teologie Practică* (Omiletică, Liturgică, Pastorală și Catehetică); f) o *Catedră de Drept bisericesc*; g) o *Catedră de Cântare bisericească, Canto și Tipic*; candidații declarați promovați vor fi numiți profesori provizori, iar după doi ani profesori definitivi dacă îndeplinesc condițiile.

Cât privește studenții și ei trebuiau să-și întocmească un dosar (Cf. Hotărârea Nr. 3942 / 24 iunie 1924)²⁰ în care să se afle o cerere de înscriere, certificat de absolvire al unei școli secundare (liceu, reale, comerciale, școală normală cu diplomă de învățătură); certificat de naștere, certificat medical, o declarație semnată de către părinți, în care se specifica că la finalizarea cursurilor vor sta în slujba Eparhiei Clujului, ori, dacă nu, vor restitui spesele de întreținere.

Pe baza hotărârii din 7 mai 1924 a fost publicat concurs pentru catedrele pomenite, cu mici schimbări în titulatură, dar tot pe șase catedre²¹.

După obținerea aprobării înființării Institutului Teologic din Cluj, s-a rânduit și deschiderea oficială a acestuia (în 1924). În cuvântul de deschidere, Episcopul Nicolae Ivan²² a mulțumit lui Dumnezeu și factorilor de răspundere pentru această mare realizare, prin cuvinte ca acestea:

„S-au împlinit ieri trei ani când cu voia lui Dumnezeu și a Bisericii și cu încuviințarea preaînaltă am luat asupra mea conducerea acestei Episcopii. Gândul meu l-am îndreptat de la început spre Dumnezeu, de la care am implorat ajutor. Am avut

---

²⁰ *Renașterea*, II (1924), nr. 26 (29 iun.), pp. 1-2.

²¹ *Renașterea*, II (1924), nr. 26 (29 iun.), p. 2.

²² *Renașterea*, II (1924), nr. 50 (14 dec.), pp. 6-7.

sprijin cu prisosință de la Dumnezeu, de la stăpânitorii lumești, de la organele de azi ale bisericii și de la societatea omenească. Acestui sprijin îi datoresc cu multă mulțumită văzând astăzi realistă una dintre cele mai însemnate dorințe de a putea crește clerul eparhiei noastre în nemijlocită apropiere de episcopia noastră; să pot crește un cler, care cu armele științei și ale culturii să reverse în popor binefacerea luminii, culturii și păcii și tot ce cere Evanghelia lui Hristos”.

După ce a trecut în revistă greutățile pe care le-a avut neamul nostru în istorie, în final, gândul său s-a îndreptat către Tatăl ceresc, izbăvitorul poporului român:

„Rog pe Bunul Dumnezeu să ia sub scutul său acest institut, pe profesori și elevi, și pe cei ce poartă la inimă grija și binele acestui așezământ, pentru ca înarmat cu armele științei, ale culturii și mai presus de toate ale credinței să-și poată împlini cu cinste misiunea apostolească în mijlocul poporului și în cele mai expuse părți din iubita noastră patrie”.

Pentru buna organizare și funcționare a Institutului Teologic din Cluj a fost alcătuit un temeinic *Regulament*²³; el este alcătuit din introducere, 10 capitole și 81 de articole; iată care sunt acestea: Capitolul I: Profesorii; Instituirea profesorilor pe cele șapte catedre, fiecare cu mai multe discipline; Titlul profesorilor (profesor titulari definitivi și titular provizorii, profesori suplinitori, conferențieri); Datoriile și drepturile profesorilor; Capitolul II: Decanul: alegerea decanului, datoriile și drepturile decanului; Capitolul III: Consiliul profesoral; Capitolul IV: Studiile: sunt specificate disciplinele și numărul de ore pe toți cei patru ani de studiu; Capitolul V: Înscrierea studenților; Capitolul VI: Examenе și diplome; Capitolul VII: Disciplina; Capitolul VIII: Vacanțele; Capitolul IX: Întreținerea; Capitolul

---

²³ *Renașterea*, III (1925), nr. 28 (12 iul.), p. 1.

X: Dispoziții finale și tranzitorii; de menționat că acest regulament a fost dezbătut și aprobat în Ședința Sinodului Eparhial din 28 aprilie 1925.

Prin intermediul revistei *Renașterea*²⁴, Academia Teologică din Cluj a publicat concurs de admitere pentru viitorii studenți pentru anul universitar 1925/1926; dosarul de concurs trebuia să conțină: a) actul de botez de la oficiul parohial; b) atestatul de maturitate sau de absolvire a clasei a opta; c) atestat medical; d) declarația candidatului semnată de părinți sau de tutorele acestuia, prin care se obliga că va rămâne în slujba diecezei Clujului cel puțin cinci ani de zile; e) candidații înscriși în institutele teologice din alte eparhii vor prezenta „act de slobozenie” de la chiriarhul respectiv; f) concurenții fără examen de bacalaureat dau o declarație că vor trece acest examen în cursul anului; alte dispoziții cu privire la înscriere, la examene, la cursuri, la întreținerea în internat ș. a.; aceleași condiții s-au cerut și în anii următori²⁵.

Pentru anul universitar 1926/1927 s-a deschis s-a deschis un post de concurs pentru ocuparea catedrei de Teologie fundamentală și științe pedagogice; pentru dosarul de concurs s-au cerut următoarele documente: act de naștere și de botez, diplomă de doctor în teologie, atestat de serviciu pe care l-au prestat până acum; certificate cu studiile pe care le mai au; lucrări științifice.

De mare folos sufletesc pentru studenții Academiei Teologice din Cluj au fost cuvântările Episcopului Nicolae Ivan la deschiderea și încheierea cursurilor acesteia; prin ele ierarhul clujean i-a îndemnat pe studenții teologi să aibă o viață morală aleasă, pildă demnă de urmat pentru credincioșii Bisericii noastre.

---

²⁴ *Renașterea*, IV (1926), nr. 25 (20 iun.), p. 1.

²⁵ *Renașterea*, IV (1926), nr. 25 (20 iun.), p. 1.

De pildă, la deschiderea cursurilor anului academic 1926/1927, Episcopul Nicolae Ivan le arată rostul pregătirii lor teologice, pentru preoție, arătându-le între altele:

„Aș dori din toată inima ca începutul noului an școlar să fie un început de muncă, de cinstire și hărnicie spre binele obștesc al tuturor. Aș dori ca studenții veniți la acest institut să înțeleagă că și-au ales o carieră care nu le dă atribuțiile altor cariere, ca de ex.[emplu] de avocați, de medici, magistrați etc., ci sunt și trebuie să fie păstori sufletești. Dându-și seama de aceasta ar trebui să înțeleagă că în cariera aceasta nu-i așteaptă palate, comodități și trândăvie, ci muncă stăruitoare și apostolie adevărată, ca ei înșiși prin această muncă să creeze anumite comodități și ușurințe în viață. Altarele și bisericile cele mai multe sunt rămășițe ale vremurilor trecute, casele parohiale sunt colibe care nu mai corespund situației unui intelectual...

Când ar fi să aleg între doi oameni, între care unul are carte multă, dar este păcătos și plin de defecte și altul cu carte puțină, dar cinstit și de omenie, mai ușor m-aș opri la cel din urmă, pentru că la preoție procedează totdeauna cinstea, curătenia moravurilor și pilda evanghelică a preotului. Nu cer de la nime[ni] muncă peste puterile lui. Profesorii să vă dea ceea ce au mai bun, o parte din sufletul lor, pe lângă cunoștințele de care aveți nevoie în viață. Iar voi să respectați rânduielile acestui institut, curătenia și demnitatea de viitori preoți, ferindu-vă de orice fapte contrare moralei publice”²⁶.

De acum înainte, an de an, se va publica în revista *Renașterea* concurs pentru admiterea în Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, cu toate condițiile de concurs²⁷.

---

²⁶ *Renașterea*, IV (1926), nr. 42 (17 oct.), pp. 2-3.

²⁷ *Renașterea*, IV (1926), nr. 25 (20 iun.), pp. 1-2; IV (1926), nr. 28 (11 iul.), pp. 7-8; V (1927), nr. 27 (3 iul.), pp. 6-7; VI (1928), nr. 29 (15 iul.), pp. 7-8; VII (1929), nr. 28 (14 iul.), p. 7; VIII (1930), nr. 25 (22 iun.), pp. 6-7; IX (1931), nr. 29-30 (19 iul.), p. 7; X (1932), nr. 27 (3 iul.), p. 8; XI (1933), nr. 28-29 (16 iul.), p. 7.

Cu prilejul deschiderii anului universitar 1927/1928 la Academia Teologică din Cluj, Episcopul accentuează rolul profesorilor și al studenților din această Școală teologică, prin cuvinte ca acestea:

„Trecând peste greutatea înființării acestui înalt așezământ de cultură teologică, astăzi mă văd înconjurat de un Corp profesoral select și de un frumos numărul de studenți care promit mult. Însă eu zic tuturor acelora care n-au destulă dragoste de neam și lege, de acum să pășească spre alte cariere, căci misiunea preoțească departe de a oferi comodități, este spinoasă și cu multă răspundere.

Corpul profesoral este la culmea chemării. Deci și studenții au datoria de a-și însuși cunoștințele care să le fie armele de luptă și apărare pentru răspândirea învățăturilor creștine, căci poporul nostru are nevoie de mulți apostoli, mai ales în părțile în care se simte nevoie de lumină și viitorii preoți, care sunteți voi iubiți studenți, aveți datoria de a împrăștiе întinericul. Voi sunteți chemați să reparați stricăciunile veacurilor trecute și mai ales aveți datoria de a nu lăsa să străbată în biserică învățături dăunătoare creștinismului și neamului nostru; iubirea către aproapele să vă fie ținta vieții și iubirea către instituțiile de cultură să vă fie mijlocul prin care să realizați acel ideal care este al întregului neam”²⁸.

În orice instituție serioasă se aduc îmbunătățiri la regulamentul de ordine interioară; așa este și în cazul Academiei Teologice Ortodoxe din Cluj, mai cu seamă la examenul de licență²⁹.

După Art. 72 din vechiul Regulament s-au adăugat articole noi (73-80).

---

²⁸ *Renașterea*, V (1927), nr. 43 (23 oct.), pp. 3-4.

²⁹ *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1929*, Cluj, 1929, pp. 29-32.

În Art. 73 se specifică: „Titlul de licențiat în teologie se obține după ce candidatul va fi elaborat o teză în scris asupra unui subiect ales de candidat din studiile predate în Acad.[emia] Teol.[logică]”.

Art. 74: „Candidatul este dator a arăta în teza sa toate izvoarele de care s-a folosit în elaborarea ei...”.

Art. 75: „Teza de licență se va prezenta în manuscris decanului, împreună cu o cerere, iar decanul o va repartiza spre cercetare profesorului în a cărei specialitate intră subiectul tratat în teză...”.

Art. 76: „În urma referatului satisfăcător dat în scris de profesorul referent, decanul aprobă teza și fixează ziua și ora pentru susținerea tezei în fața unei comisii examinatoare...”.

Art. 77: „Examinarea va consta în întrebări asupra conținutului tezei...”.

Art. 78: „Diploma de licență va purta sigiliul Acad.[emiei] și va fi semnată de P. S. Sa Episcop și Decan”.

Art. 79: „Studentii care nu întrunesc condițiile prevăzute la art. 36 din Reg.[ulament] pentru a fi «ordinari» vor putea da numai colocviile, examenele generale și vor primi un simplu absolutoriu, îndreptățindu-i la hirotonie, dar numai pentru a fi aplicați preoți în parohiile rurale”.

Art. 80: „Toți studenții, fie cu licență, fie absolvenți fără licență, sunt obligați a presta înainte de hirotonire examenul de calificare preoțească în fața comisiei designată de P. S. Sa conform normelor în vigoare”.

Tot pentru îmbunătățirea calității învățământului teologic de la Cluj, în Sinodul Ordinar Eparhial (în ședință a IV-a din 15 mai 1928) s-au propus și s-au aprobat unele articole noi în Regulamentul Academiei, iar altele s-au modificat; de exemplu, s-a propus ca art. 50 să se modifice în sensul: „Examenul sunt

colocvii, examene generale și examenul de licență”, iar art. 70, „Studentul care a trecut cu succes al doilea examen general este candidat de licențiat”, iar „termenele de licență din art. 59, 60, 63, 64, 65, 67 și 69 se înlocuiesc prin termenul «general»; după art. 72 s-au adăugat alte articole noi (73-80), amintite mai sus, cu privire la modul de alcătuire a licenței, a susținerii acesteia, a calificativelor (aprobat *magna cum laude*, aprobat *cum laude*, *aprobat* sau *respins*).

La începutul cursurilor academice pe anii 1928/1929, Episcopul Nicolae Ivan a arătat care este frumusețea și responsabilitatea preoției:

„Poate că studiul pe care vi l-ați ales nu vă va procura averi și bogății destule, dar ceea ce știu și sunt convins, el va putea aduce celor zeloși și însuflețiți dintre D-Voastră, suprema satisfacție de care se poate împărtăși un adevărat fiu al Bisericii aici pe pământ, el va putea da cea mai desăvârșită mângâiere și mulțumire sufletească. Cunosced cazuri precise când bărbați ajunși în funcții înalte, nu sunt deloc mulțumiți cu cariera lor și regretă mult că n-au îmbrățișat cariera preoțească. Toți câți ați venit aici am speranța am speranța că venind din dragoste vă veți putea dedica din tot sufletul studiului și muncii intensive, pentru ca la vremea sa, să ne puteți fi de folos Bisericii și Neamului din care v-ați trezit”³⁰.

Deschiderea anului universitar 1929/1930 a fost prilej de mare bucurie pentru Episcopul Nicolae Ivan pentru că și-a văzut visul realizat; iată cum se exprimă el:

„Sunt pentru a șasea oară prezent la deschiderea noului an școlar la Academia teologică și trebuie să vă mărturisesc că, nu este pentru mine mai mare bucurie decât emoția și înviorarea

---

³⁰ *Renașterea*, VI (1928), nr. 42 (14 oct.), p. 4.

sufletească ce o simt în aceste momente. Mi-am pus tot sufletul și energia trebuitoare la vremea sa, ca această școală de înaltă învățătură teologică să ieie ființă. Am avut arzătoarea dorință ca în aceste părți ale Ardealului, unde Biserica noastră strămoșească a fost în vremurile de urgie atât de vitreg tratată, să înalț prestigiul ei, să o ajut să iasă din întunericul în care se găsea și am înființat această Academie spre a-mi pregăti preoți buni și devotați cauzei, adevărați apostoli în serviciul Bisericii noastre. Azi, după ce mi-am văzut visul realizat, simt cea mai plăcută mângâiere și mulțumire sufletească. Și cum aş putea să nu mă bucur, când primii soli trimiși în via Domnului, pregătiți de această instituție, acum de la începutul carierei lor preoțești s-au dovedit a fi elemente atât de valoroase în parohiile ce le-au ocupat, încât cuvintele de laudă și apreciere din partea credincioșilor nu mai încetează”³¹.

În cuvântarea sa de încheiere a anului universitar 1929/1930, Episcopul Nicolae Ivan îi felicită atât pe profesorii cât și pe studenții Academiei Teologice din Cluj:

„Cuvântul meu se îndreaptă întâi către profesorii Academiei, acești conștiincioși semănători de semințe bune și le exprim recunoștința mea în numele Bisericii pentru serviciile aduse. Înțeleg și apreciez munca lor, dar îi rog în același timp să stăruiască și pe viitor din tot sufletul lor tânăr, a-și pune toate puterile și toată dragostea în serviciul cauzei. Cu cât se vor ridica la un nivel mai înalt de acțiune și gândire în exercitarea profesiei lor, cu atât vor corespunde mai mult măreței lor chemări, cu atât mai apreciate și urmate vor fi învățăturile ce le dau. Pilda vieții lor să nu lase nimic de dorit, virtuțile creștinești să-i împodobească în cel mai înalt grad, spre binele și fericirea proprie, cât și spre ridicarea instituției.

Se îndreaptă apoi cuvântul meu către absolvenții Academiei, care de azi înainte nu vor mai figura printre studenții înscriși în

---

³¹ *Renașterea*, VII (1929), nr. 42 (20 oct.), p. 2.

registrele anuale ale instituției. Cu trupul se despart azi de localul școlii, dar cu sufletul se cade să rămână pururea legați de izvorul de luminare și educație, ce i-a pregătit pentru nobila carieră preoțească.

Au datoria sfântă să cinstească acest prețios izvor prin vorbele și mai ales prin faptele lor. Împlinirea conștiințioasă a datoriei în cariera ce au îmbrățișat-o, viața lor morală și pilduitoare pentru toți, purtarea lor cuviințioasă și înțeleaptă să vestească oricui, că școala ce-au făcut-o a fost într-adevăr o școală înaltă. Din parte-mi le urez tot succesul, mângâierea și mulțumirea sufletească în viața nouă de muncă pe care în curând vor începe-o”³².

După ce elogiază roadele școlii lui Șaguna în Ardeal, în urmă cu 80 de ani, care a dat preoți vrednici pentru acea epocă, Episcopul Nicolae Ivan se arată mulțumit cu prilejul deschiderii anului universitar 1930/1931, și de cele ale Academiei Teologice din Cluj:

„Când am stăruit să punem și aici în inima Ardealului temelia unei asemenea școlii teologice, gândul meu a fost s-o punem pe baze serioase, călăuzită de binecuvântate principii, de care au fost însuflețiți înaintașii noștri. Și azi am mângâierea sufletească să pot constata, că această dorință fierbinte mi-a fost îndeplinită. Mă bucur de roadele binecuvântate, pe care Academia noastră teologică ni le-a dat în decursul celor șase ani școlari și voi fi și mai împăcat sufletește când voi vedea că roadele sporesc și truda și jertfele noastre fizice și spirituale nu rămân zadarnice.

Am accentuat-o întotdeauna și o repet din nou în acest ceas solemn al inaugurării noului an de studii, că fără de tragerea de inimă către altar, în zădar se va încerca punerea unei temelii științifice. Această temelie se va dovedi șubredă. De aceea mă

---

³² *Renașterea*, VIII (1930), nr. 26 (29 iun.), p. 5.

îndrept în deosebi către cei noi intrați în rândurile Academiei și de la început le atrag atențiunea, să-și examineze bine conștiința, cât mai e vreme, dacă din adevărată dragoste și devotament s-au dedicat carierei preoțești, sau au fost aduși aici de alte speculațiuni și interese. Ar fi trist să nu se trezească prea târziu, că și-au greșit cariera, și să îndure neplăcute deziluzii în viitor. Școala noastră nu le va putea da decât o îmbogățire a mijloacelor sufletești pentru a fi muncitori vrednici în via Domnului”³³.

La deschiderea anului universitar 1931/1932, Episcopul Nicolae Ivan își arată satisfacția că de pe băncile Academiei Teologice din Cluj au ieșit preoți vrednici de misiunea lor:

„Mă simt fericit când pot să mărturisesc că aproape toți tinerii ieșiți de sub călăuzirea și pregătirea Academiei noastre, și-au înțeles perfect de bine chemarea lor și azi au ajuns să fie eminenți păstori și îndrumători de suflete, săvârșind acte mărețe la locurile unde au fost puși, spre fericirea credincioșilor și spre mulțumirea și mândria noastră. Vremurile sunt grele, credincioșii mai istoviți și lipsiți ca oricând, au neapărată nevoie de ajutor și mângâiere. Pe plata lor preotul nostru azi nu se poate bizui. Va trebui să facă apostolat în adevăratul sens al cuvântului, contând mai ales pe mulțumirea sufletească, de a-și fi făcut conștiincios întreaga datorie. Pentru aceasta însă, azi mai mult ca oricând, aveți nevoie, iubiți studenți, de multă însuflețire și dragoste pentru cauza sfântă, pe care voiți s-o serviți. Am toată încrederea că în Academia noastră veți găsi toate îndrumările necesare în această privință; dar aceasta nu este de ajuns. Mai e nevoie și de aplicarea voastră spre profesiunea ce v-ați ales. Astfel că, îmi țin de datoria mea, ca părintele vostru sufletesc, să vă atrag de pe acum luarea aminte asupra inconvenientelor ce vă așteaptă și asupra însușirilor de care trebuie să dați dovadă spre a fi apți întru promovarea cu succes a studiilor și activităților voastre”³⁴.

---

³³ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 42 (19 oct.), p. 2.

³⁴ *Renașterea*, IX (1931), nr. 42 (11 oct.), pp. 2-3.

Ca și în anii precedenți, la încheierea anului universitar 1931/1932, Episcopul Nicolae Ivan și acum a socotit de obligația sa de a le arăta studenților teologi dificultățile pe care le vor întâmpina în misiunea lor preoțească:

„Prea Sf. Sa, se adresează în special tinerilor care pleacă pe cărările spinoase ale vieții și-i îndeamnă să facă din sentimentul datoriei o deviză de fiecare clipă. Dragostea pentru cauză și pentru popor trebuie să fie virtutea supremă care să-i călăuzească. Dificultățile inerente oricărui început, vor ceda în fața tenacității sufletești și misiunea va deveni o operă cu repercusiuni plăcute asupra conștiinței preoțești. Ideea jertfirii de sine va trebui să se încrusteze adânc în sufletul fiecărui lucrător în via Domnului, pentru ca după truda fără șovăială a unei vieți să-ți vezi roadele însutite”³⁵.

Cu prilejul încheierii anului universitar 1932/1933, la Academia Teologică Ortodoxă din Cluj, Episcopul Nicolae Ivan aduce mai întâi mulțumiri corpului profesoral pentru eforturile depuse în educarea studenților teologi, iar apoi absolvenților acestuia pentru rezultatele obținute spre bucuria părinților și spre slava Bisericii noastre; apoi arată, în cuvinte alese, ce înseamnă a fi păstor sufletesc:

„A fi păstor sufletesc înseamnă cea mai sfântă și nobilă misiune de pe acest pământ, dar în același timp, și muncă grea de fiecare clipă, mai ales în frământările vremurilor de azi. Misiunea păstorului sufletesc n-are să se rezume numai la săvârșirea sf.[intelor] servicii, ci adevăratul păstor sufletesc, cel cu înțelegere și tragere de inimă pentru misiunea sa, trebuie să fie îndemnătorul credincioșilor săi în toate domeniile de manifestare ale vieții. El trebuie să-și cunoască bine pe toți credincioșii săi,

---

³⁵ *Renașterea*, X (1932), nr. 25 (19 iun.), p. 3.

vizitându-i cât mai des, să le cunoască toate nevoile de orice ordin ar fi acestea, vărsând pretutindeni balsamul mângâietor al doctrinei lui Hristos, intervenind, unde e nevoie și cu fapta”³⁶.

Cuvântarea Episcopul Nicolae Ivan cu ocazia deschiderii anului universitar 1933/1934 a fost sintetizată de preotul Ion Goron; după ce Episcopul clujean a pus temelia Academiei Teologice din Cluj, el s-a îngrijit totodată și de cea sufletească a studenților teologici de aici; mai apoi:

„A sintetizat așa de frumos rostul preoției, lucrul pe care îl așteaptă lumea de la preoți și calitățile de care trebuie să dispună, spre a fi de folos lumii, că aceste cuvinte trebuiesc răspândite – ca o nouă solie – până în cele mai îndepărtate colțuri ale Eparhiei.

P. S. Sa a arătat care este porunca vremii pentru preoți. Ei trebuie să fie mântuitorii lumii din cumplita criză ce bântuie neamurile de la un capăt la altul al pământului. Leacul îl constituie renașterea morală, care nu poate veni decât de pe urma propovăduirii slujitorilor altarelor, dar mai ales de pe urma pildei pe care o dau enoriașilor. Bagajul intelectual pe care și-l pot agonisi în anii de studiu și pe care trebuie să-l îngrijească și să-l completeze, mereu ajunși în viața pastorală, are mare importanță.

Această viață trebuie să fie jertfă și devotament. Preoția nu e carieră, ci vocație. Ea nu e loc de adăpost, ci cale plină de primejdii și greutăți. Ea nu trebuie îmbrățișată cu gândul de a găsi o pâine, ci cu gândul de a servi neamul.

Zilele sunt grele multe necazuri pot abate atenția preotului de la lucrul la care e chemat. Dar ei să nu se lase abătuți. Sufletul lor să nu fie drum de țară, nici piatră, nici loc de spini, ci ogor în care cuvântul lui Dumnezeu să aducă rod însutit. Ei singuri pot aduce mântuire lumii”³⁷.

---

³⁶ *Renașterea*, XI (1933), nr. 25 (25 iun.), p. 1.

³⁷ *Renașterea*, XI (1933), nr. 41 (15 oct.), p. 1.

Ca și în anii precedenți, Episcopul Nicolae Ivan a fost prezent la deschiderea anului universitar 1934/1935, ținând un impresionant cuvânt de învățătură; mai întâi,

„... a lămurit pe studenți asupra grijei constante ce-o are față de ei și urmașii lor, spre a le asigura o pregătire din cele mai complete. Dacă dificultățile materiale nu i-au îngăduit să înalțe clădirea măreață a Academiei pe terenul așa de frumos din Calea Dorobanților, în schimb, începând cu acest an studenții au internat propriu și convenabil ..., iar cursurile li se vor face într-o aripă a noului palat episcopesc din Piața Catedralei. Îi îndeamnă deci să se devoteze cu tot sufletul studiilor teologice, păzind ordinea și disciplina, cercetând biserica și bibliotecile, ca astfel să poată deveni însuflețiți misionari ai Bisericii și îndrumători ai poporului nostru din satele ce bâjbâie încă în ignoranță și sărăcie”³⁸.

Acesta a fost ultimul cuvânt al Episcopul Nicolae Ivan în fața studenților teologi, fiindcă peste un an și ceva va trece la cele veșnice.

Autorii

---

³⁸ *Renașterea*, XII (1934), nr. 41 (14 oct.), p. 1.

DOCUMENTE

I. Acte referitoare la reînvierea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului*

*

Extras

din Protocolul Sinodului arhidiecezan extraordinar

Ședința a II-a ținută la 7/20 Iulie 1919¹

Nr. 7

Se pune la ordinea de zi referada comisiei organizatoare. Raportorul acesteia, deputatul Dr. Aurel Vlad, referează asupra actului consistorial No. 4318 Plen. din 3 iunie 1919, prin care se cere, ca în sinodul convocat pe azi să se facă alegerea consistorului din Cluj și a președintelui acestuia.

După lămuririle date de președinte și raportor, primindu-se propunerea comisiei, se anunță în unanimitate următorul concluz:

---

* Documente publicate și de: Alexandru Moraru, *Istoria Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, 1921-02021. Compendiu*, Cluj-Napoca, Presa Universitară Clujeană & Editura Renașterea, 2021, pp. 899-910.

¹ *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului și Feleacului, ținut în Cluj în anul 1921, Cluj, 1921, pp. 103-106.*

1. Sinodul alege în sesiunea aceasta un consistor cu sediul în Cluj, constând din 27 membri, conform dispozițiilor statutului organic. În fruntea acestuia, până la alegerea episcopului, alege un președinte din cler. Consistorul acesta, conform concluzului congresual No. 90 din 1903 este întru toate coordonat Consistorului din Sibiu, analogia Arad-Oradea-Mare;

2. Consistorul ales se constituie sub prezidiul președintelui și își începe activitatea la 1 Octombrie 1919;

3. Jurisdicțiunea acestui Consistor se extinde asupra celor 12 protopopiate specificate în concluzul No. 67 din 1909, cum și asupra celor 10 parohii dela Târnava, cari cu 1 ianuarie 1920 trec la protopopiatul Murăș-Oșorhei, concluzul sinodal din 1904, No. 59;

4. Asesorii aleși la Cluj nu pot fi în același timp și asesori la Consistorul arhidiecezan și au să se declare în termen de 3 luni pentru care optează, ca să se poată face întregirile necesare prin sinodul proxim (concluzul congresual No. 90/903).

Întrucât sinodul ar alege de președinte al Consistorului din Cluj un asesor ordinar din senatul bisericesc arhidiecezan, postul acestuia nu se întregește, ci rămâne rezervat pe seama celui ales, până după alegerea de episcop în nou înființata episcopie a Clujului.

5. Președintele Consistorului din Cluj, asesorii referenți, pe care îi va alege acest consistor în ședința plenară, secretarul, juristconsultul, personalul oficiului de casă și de manipulație etc., primesc salarele lor din fondul general administrativ până la 1 ianuarie 1920 și eventual și mai departe, până ce nu urmează împărțirea și predarea fondurilor divizibile și a cvotelor din fondurile nedivizibile.

Proiectul de împărțire a fondurilor are să se facă prin o comisiune exmisă din partea Consistoarelor interesate dintre membrii Consistorului arhidiecezan și dintre cei ai Consistorului din Cluj, care comisiune va prezenta elaboratul său Sinodului proxim spre decidere finală.

6. Salarele funcționarilor dela Consistorul din Cluj nu pot fi mai mici ca ale celor din Arhidieceză, dar cu considerare la prețul cvartirelor din Cluj, funcționarii dela Cluj vor avea cu cel puțin 10% mai mult la banii de cvartir după salarul fundamental decât cei din Arhidieceză.

7. Consistorul din Cluj este autorizat a alege însuși referenții salarizați în fiecare senat câte unul dintre asesorii onorari, ori din alte persoane apte, fie în cale de concurs, fie din persoanele cunoscute cu aptitudini, în mod provizor, având a prezenta sinodului proxim raport. Toți asesorii și funcționarii aleși pentru Consistorul din Cluj, sunt considerați de funcționari provizori, așa, încât sinodul nou înființându-i episcopii a Clujului va avea dreptul să-și aleagă independent organele sale.

Spesele de transportare a arhivei, casei de fier, a mobilierului și spesele de permutare ale președintelui le supoartă și anticipează Consistorul arhidiecezan, care va da pentru acest scop deocamdată din fondul general cor. 100.000, pe lângă socoteală ulterioară.

8. Bugetul ordinar, prezentat de ancheta din Cluj cu întrate de cor. 199,000 și eșite cor. 198,600, se aprobă.

Extradat prin:

Dr. Costea m.p.
secretar consistorial

Nr. 3697. Plen.

Preaonorate Domnule!²

Sinodul arhidiecezan prin concluzul Nr.103 din a.c. Te-a numit pe T. d-ta de delegat al Sinodului arhidiecezan în scopul executării concluzelor sinodali Nr.101 și 102 din a.c., referitoare la înactivarea unui Consistor cu reședința în Cluj, la care vor aparține protopopiatele cele 12 din nordul Ardealului, conform concluzului congresual Nr. 67 din anul 1909.

Te poftim deci în temeiul precitatelor concluze (care ți se transpun sub) ca să întrunești comisiunea de 6 esmisă de Sinodul arhidiecezan, complectată la 12 membri din fiecare protopopiat cu câte un membru, în persoanele membrilor: Teodor Herman, Vasilie Duma, Vasilie Gan și Petru Popoviciu din cler, Vasilie Almășan, Dr. Vasilie Pahone, Dr. Valer Moldovan, Dr. Ioan Pop, Dr. Pavel Roșca, Dr. Gavril Buzura, Dr. Remus Pașca și Nicolae Vulcu mireni, și anume în Cluj, și acolo să pertractați întreg materialul pregătitor pentru înființarea Consistorului, pe care îl veți prezenta Consistorului arhidiecezan, spre mai departe afacere.

Îți stă în voaie, în sensul concluzului sinodal a lua lângă T. d-ta și un secretar, care să îndeplinească lucrările scripturistice.

Despre toate cele pertractate vei face un raport detaiat.

---

² „Delegație” dată lui Nicolae Ivan de Sinodul arhidiecezan de la Sibiu pentru înființarea Consistoriului de la Cluj, în *Actele Sinodului ordinar ... 1921*, p. 107.

Sibiiu, din ședința plenară a Consistorului arhidiecezan, ținută la 6/19 Maiu 1919.

Dr. George Proca m.p.
pentru secretar consistorial

Dr. Il Pușcariu m.p.
vicar arhiepiscopesc

P.O.D. Nicolae Ivan
ases. cons.

*

**Consiliul Dirigent, Resortul cultelor
și al instrucțiunii publice**

Nr. 13494–1919
Secția I

Sibiu, la 29 Octomvre 1919

Către Consistorul Diecezei ortodoxe române, Cluj³

În legătură cu actul consistorial din 4 Septembrie, a.c. Nr. 2 plen., avem onoarea a comunica celor în drept, că Consiliul Dirigent al Transilvaniei, Banatului și părților ungurene numai după ce va pronunța în merit și congresul național bisericesc ca supremul for bisericesc legislativ, va putea să ia act de înactivarea Consistorului Diecezan ortodox-român din Cluj, a cărei jurisdicțiune se întinde asupra protopopiatelor Abrud, Bistrița, Câmpeni, Cluj, Cetatea de Piatră, Dej, Lupșa, Reghin, Târnava, Turda, Unguraș cu 322 parohii și 270,000 suflete.

---

³ *Actele Sinodului ordinar ... 1921*, p. 108.

Prin înactivarea acestui Consistor, numărul considerabil al Românilor ortodoxi din părțile nordice ale Transilvaniei își va primi conducerea bisericească proprie, de care s-a bucurat în secolele XV-XVII, și de care a fost despoiat numai prin vitregia vremilor și prin spiritul agresiv, pururea ostil față de biserica ortodoxă-română al cârmuirilor cari s-au succedat în Transilvania.

Nădărdum, că activitatea acestui Consistor va fi deopotrivă folositoare bisericii ortodoxe-române și culturii naționale.

Pt. șeful resortului:
Dr. Ioan Lupaș m.p.
secretar general

*

**Consiliul Dirigent, Resortul Cultelor
și al Instrucțiunii Publice**

Nr. 23,321 – 1919
Secția 1, 1557

Cluj, la 16 Decemvre 1919

Veneratului Consistor!⁴

Relativ la actul Veneratului Consistor din 15 l.c. Nr. 454 pres., avem onoarea a vă împărtăși, că rezerva exprimată în actul nostru Nr. 13494 din 29 Oct. 1919 a isvorât numai din împrejurarea, că chestiunea apartinerii protopopiatului Alba Iulia la dieceza din Cluj sau la arhidieceza din Sibiiu încă nu este lămurită și astfel extensiunea teritorială și jurisdicțiunea consistorului din Cluj, rămâne a se decide în mod definitiv prin un concluz al congresului național-bisericesc.

---

⁴ *Actele Sinodului ordinar... 1921*, p. 109.

Aceasta nu ne împiedică însă a recunoaște existența Consistorului ortodox român din Cluj, a cărui înactivare este acum fapt împlinit și a proceda la fel ca și față de Consistorul din Oradea-Mare. Resortul nostru va ținea deci seamă atât de dorința exprimată în actul Veneratului Consistor din 4/17 Septembrie a.c. Nr. 127 plen., cât și de cererea cuprinsă în susmenționatul act Nr. 457 pres.

Va corespunda începând cu 1 ianuarie 1920 direct cu Consistorul din Cluj, după cum am făcut în repetite cazuri și până acum; tot asemenea diferitele ajutoare și întregiri salariale le va asemna direct la adresa acestui Consistor, care va binevoi a ne servi la timp date sigure și conspecte extrase atât despre funcționarii dela administrația centrală, cât și despre preoții și învățătorii de sub jurisdicțiunea sa.

p. Șeful resortului
Dr. Ioan Lupaș m.p.
Secretar general

*

E x t r a s

**Din protocolul ședinței a cincia congresuală ținută
la 25 Februarie 1920⁵**

No. 88

Tot comisiunea organizatoare prin referentul ei, deputatul Dr. Aurel Lazăr raportează asupra raportului Consistorului metropolitan No. 223/919 M., referitor la înființarea noilor Episcopii.

---

⁵ *Actele Sinodului ordinar... 1921*, pp. 110-112.

După o desbatere temeinică, la care iau parte presidiul, Domnii deputați Roman Ciorogariu, Dr. Iosif Badescu și Dr. Iosif Blaga, congresul cu provocare la concluzele congresuale No. 64/900, 67/909, referitoare la înființarea noilor episcopii gr.-or. Române din Cluj, Oradea-Mare și Timișoara, decide în următorul mod:

1. Susține concluzul No. 67/909, referitor la constituirea teritoriului episcopiei din Cluj și astfel decide în mod definitiv, că protopopiatul Alba Iulia aparține episcopiei Clujului.

2. Aprobă arondarea teritoriului episcopiei din Cluj făcută de către Consistorul eparhial de acolo, în cazuri electorale pentru sinodul eparhial al diecezei Clujului. În această arondare s-a luat în socoteală și protopopiatul Alba Iulia. În consecință aprobă și arondarea cercurilor electorale făcută pentru Arhidieceză.

3. Aprobă arondarea teritoriului episcopiei reînființată la Oradea-Mare, făcută de Consistorul eparhial de acolo în cercuri electorale, pentru sinodul eparhial al diecezei Oradea-Mare. Tot așa aprobă arondarea nouă a cercurilor electorale pentru dieceza Aradului.

4. Susține concluzul No. 67 din anul 1909 în privința împărțirii fondurilor și fundațiunilor, care trec la episcopiile nouă și invită Consistorul mitropolitan, să exmită fără întârziere un comisar consistorial pentru executarea acestor dispoziții.

5. Fiind teritoriile episcopiilor din Oradea-Mare și Cluj definitiv constituite, fiind aprobată și arondarea cercurilor electorale pentru sinoadele eparhiale a acestor episcopii, congresul constată, că nu mai este piedecă pentru înființarea acestor episcopii.

Învită deci Consistorul mitropolitan să exmită fără întârziere comisarii consistoriali pentru conducerea sinoadelor eparhiilor electorale din Oradea-Mare, Cluj, și se îndrumă Consistoriile eparhiale de acolo să facă dispozițiile statutare pentru efeptuirea alegerilor deputaților la sinoadele electorale.

Aceste sinoade vor avea atribuțiile sinoadelor eparhiale concretizate în Stat. Org. cap. IV. Art. 1.

Întrucât nu se vor putea convoca pe Dumineca Tomii a anului curent, se vor convoca pe alt termin tot în anul acesta, dar vor pertracta toate chestiunile înainte pentru organizarea internă a noilor episcopii în cadrul §-lui 6 din Statutul organic. Ele vor fi prezidate de președinții Consistoarelor eparhiale din Cluj și Oradea-Mare, iar la alegerea episcopilor de mitropolitul ori mandatarul său.

Structura organizației cercurilor electorale congresuale de până acum rămâne intactă până la revizuirea Statutului organic.

6. Înființarea episcopiei din Timișoara se va executa după încheierea păcii generale. Memoriul primarului orașului Timișoara, referitor la mutarea sediului episcopiei din Caransebeș la Timișoara, se transpune Consistorului eparhial din Caransebeș, ca să-și înainteze observările Consistorului mitropolitan, având acesta a înainta raport viitorului congres național bisericesc.

Această afacere însă nu va împiedeca înființarea episcopiei la Timișoara.

Pentru conformitate cu originalul.

Sibiiu, la 15/28 Februarie 1920.

Dr. Aurel Crăciunescu m.p.

Secretar

*

E x t r a s
din Protocolul Sinodului arhidiecezan din anul 1920,
ședința III, ținută la 7/20 Aprilie 1920. No. 29⁶

În numele comisiei organizatoare Dr. Vasile Saftu cetește raportul general al Consistorului din Cluj dela 19 Martie a.c. No. 647. La propunerea comisiei, Sinodul: 1. Ia cu aprobare la cunoștință raportul prezentat de Consistorul din Cluj. 2. Laudă munca prestată între împrejurări enorm de grele de prezident, ca să-i servească de încurajare pentru viitor. 3. Invită Consistorul din Cluj să întregească cât mai repede protopopiatele și parohiile vacante. 4. Invită consistorul mitropolitan să facă pașii și cei din urmă pentru executarea cât mai grabnică a hotărârilor congresului No. 67 din 1909 și din 25 Februarie 1920, ca astfel să se poată face cât mai curând alegerea de episcop. 5. Hotărăște să se facă fără întârziere împărțirea fondurilor divizibile și să se dea Consistorului din Cluj ce i-se cuvine din bugetul arhidiecezei pe anul 1920. 6. Aduce mulțumita sa Consiliului Dirigent pentru suma de cor. 2,000,000, cari le-a dat pentru zidirea catedralei noastre din Cluj. 7. Invită Consistorul din Cluj să stăruiască din toate puterile: a) pentru cât mai grabnică organizare a școalelor noastre primare din comune; b) pentru ca toți școlarii din orașe și din sate să primească educație temeinică religioasă-morală.

Pentru acest scop să institue fără întârziere catiheți speciali și bine plătiți. Nici odată nu s'a simțit nevoia de o educație mai

---

⁶ *Actele Sinodului ordinar... 1921*, pp. 113-114.

puternică religioasă ca astăzi în interesul bine priceput al scumpei noastre patrii și al neamului nostru românesc.

Extradat prin Mateiu Voileanu m. p. pentru secretarul consistorial.

Pentru conformitate.

Sibiiu, 22 Maiu 1920.

Ptru secretar consist,
Dr. George Proca m.p.
asesor cons.

*

Vot separat⁷

Subsemnatul îmi iau voie a da vot separat față de verificarea părintelui arhimandrit Dr. Eusebiu Roșca ca deputat în sinodul eparhiei Clujului.

Motive. „Regulamentul de procedură la alegerea deputaților pentru Sinodul arhidiecezan”, acceptat ca normativ de Consistorul și sinodul eparhiei noastre, spune textual în §. 29. „Ales poate fi acela, care e membru alegător al vr'unei comune parohiale din dieceza noastră ortodoxă orientală română”.

Deoarece părintele arhimandrit Dr. Eusebiu Roșca figurează în lista comunei parohiale Sibiiu, comună care aparține arhidiecezei, e clar că alegerea P.C. Sale în eparhia Clujului, stă în contradicție vădită cu §-ul menționat și deci trebuie privită de nulă. Acceptarea mandatului din partea celui ales, nu constituie un argument pentru călcarea dispozițiilor categorice

---

⁷ *Actele Sinodului ordinar... 1921*, pp. 116-119.

ale regulamentului electoral. Legea obligă pe toți, indiferent, că-i cunosc ori nu cuprinsul (lex est cui *omnes* obtemperare debent).

Împrejurarea, că s-au mai ivit câteva cazuri similare în viața noastră constituțională, fără ca alegerile să fi fost anulate, nu poate fi invocată. Ele sunt excepții și tocmai prin această calitate a lor, confirmă norma generală fixată în §-ul 29 al Regulamentului amintit. Tot așa nu se poate argumenta cu concluzele congresuale Nr. 105 din 1878 și Nr. 128 din 1886, căci cel dintâi e din epoca de organizare a Mitropoliei, când apartținerea bisericească nu era deplin precizată (cf. I. Preda, *Constituția bisericeii gr. or. române din Ungaria și Transilvania*, Sibiu, 1914, pag.168), iar al doilea concluz privește sinoadele protopresbiterale și nu cele eparhiale. Analogiile n-au nici o valoare, când textul legii e clar și categoric.

Tendința de a justifica prin câteva cazuri izolate alegerea de deputat sinodal a cuiva, care nu aparține de drept eparhiei, e cu desăvârșire contrară literii și spiritului constituției noastre bisericești. Căci în punctul III al Statutului Organic se spune explicit: „Fiecare parte constitutivă (parohia, protopresbiteratul, mănăstirea, eparhia, cf. punctului II) a Mitropoliei are drept de a regula, administra și conduce *independentă* de altă parte constitutivă sie-și egală afacerile sale bisericești școlare și fundamentale”. Principiul *independenței* exclude reprezentarea unei eparhii prin membrii altei eparhii. Căci dacă am admite această teorie, am răsturna întâi principiul fundamental constituțional, care stabilește, că dreptul pasiv este condiționat de dreptul activ *electoral*. Aceasta e litera legii, citată mai sus. Iar spiritul legii trebuie deasemenea să refuze o astfel de concepție, căci astfel ar urma ca: a) în sinoadele parohiale să fie admiși și

membrii sinoadelor altor comune bisericești; b) în sinodul protopresbiterial să intre și membrii altor sinoade protopresbiterale; c) în sinodul mănăstiresc să participe de drept și ieromonachii altor mănăstiri, iar d) în sinodul eparhial să voteze și credincioși cari sunt din alte eparhii. Ce ar însemna aceasta? 1. că încuviințăm pe seama membrilor bisericii o *dublă aparținere*, ceea ce însă constituie o abnormitate constituțională, neadmisă în nici o legislație bisericească ori politică, 2. că sinoadele astfel constituite (dată fiind posibilitatea ca deputații lor să fie recrutați în majoritate sau totalitate din membrii altor eparhii) nu mai reprezintă voința și interesele eparhiei, pe cari deputații nu le cunosc, ci pe acelea ale eparhiei de unde vin. Și acest fapt ar fi identic cu desființarea noțiunii de erarhie, mănăstire, protopresbiterat și parohie. Că nu acesta este spiritul legii (ratio legis), o dovedește atât praxa noastră electorală de 50 de ani, cât și intențiile legiuitorului (ocasio legis). Anume în congresul național-bisericesc constituant dela 1868, luminatul jurist Ioan cavaler de Pușcariu, a prezintat – în legătură cu discuția pe articole a Statutului Organic – o propunere de cuprinsul „ca diecesele eparhiale din mitropolia română greco-orientală să concredă exercitarea dreptului de alegere atât a episcopilor eparhiali, cât și a mitropolitului la un *congres comun*, convocând pentru actul alegerii în reședința eparhiei văduvite”. (Cf. Protocolul congresual din 1868, pag. 218). După „desbatere îndelungată”, această propunere a fost respinsă, fără îndoială din motivul, că ea ar fi însemnat desființarea *independenței* eparhiilor, acceptată de congresul constituant în dispozițiile generale ale Statutului Organic (vezi *Protocolul congresual din 1868*, pag.88).

Dar un al doilea argument pe care-l vom aduce justifică tot așa de bine principiul anunțat în §. 29 al Regulamentului electoral. „*Statutul* despre alegerea deputaților la sinoadele Bisericii gr. or. din Ardeal”, votat *provizor* în sinodul din 1860, iar *definitiv* în soborul din 1864 spune categoric în punctul III. lit. a.) că *preoșimea* tractuală alege ca deputat la sinodul eparhial pe unul *din mijlocul ei*. Iar sub lit. e., se precizează, că reprezentanții *mireni* ai protopopiatului aleg ca deputat la sinodul eparhial pe unul din cei mai de frunte cărturari și creștini „*dintre confrății săi*”. (*Actele sinodului din 1864*, pag. 256-7).

Prin urmare și spiritul legii și intențiile legiuitorului conchid la *independența* părților constitutive ale Mitropoliei, independență care în mod logic, dovedit prin cazurile de sus, cuprinde și dreptul activ și pasiv *electoral*.

Din aceste considerațiuni științifice am socotit justificat votul meu separat, menit să sublinieze respectul legii și al înțepretării ei obiective, mai ales, că ne găsim în cel dintâi sinod al unei eparhii noi, care din capul locului trebuie clădită pe cultul desinteresat al constituției bisericești, al legilor și regulamentelor legale.

Dr. iur. I. Mateiu
deputat sinodal

*

MINISTERUL CULTELOR ȘI ARTELOR⁸
FERDINAND I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României.
La toți de față și viitori, sănătate:
Corpurile legiuitoare au votat și adoptat, iar Noi sancționăm ce urmează:

LEGE

*Pentru reînființarea episcopiei române ortodoxe a Vadului
și a Feleacului cu reședința în Cluj.*

Art. unic. – Se reînființează vechea episcopie ortodoxă română a Vadului și a Feleacului cu teritoriul stabilit de congresul național-bisericesc al metropoliei ortodoxe române din Transilvania, Banat, Crișana, Maramureș etc. purtând titlul de episcopia ortodoxă română a Vadului, Feleacului și Clujului și având reședința la Cluj.

Această lege s'a votat de Senat în Ședința dela 29 Martie anul 1921 și s'a adoptat cu majoritate de *optzeci și opt* voturi, contra *unul*.

Vice-președinte, **Ștefan Meitani**

(L. S. S.)

Secretar, **Ioan Popp.**

Această lege s'a votat de adunarea deputaților în ședința dela 22 Iunie anul 1921 și s'a adoptat cu majoritate de *una sută douăzeci* voturi, contra *trei*.

Președinte, **Duiliu Zamfirescu.**

(L. S. A. D.)

Secretar, **I. N. Lungu.**

---

⁸ Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1922, Cluj, 1923, pp. 107-108.

Promulgăm această lege și ordonăm ca ea să fie învestită cu sigiliul Statului și publicată prin *Monitorul Oficial*.

Dat în București, la 18 Iulie 1921.

(L. S. St.)

FERDINAND

Ministerul cultelor și artelor.

Ministru de justiție,

Octavian Goga.

M. Antonescu.

*

CONVOCARE⁹

Prin înaltul Decret Regal No. 3235 dela 18 Iulie a. c., s'a promulgat legea votată de Corpurile legiuitoare ale României întregite despre reînființarea Episcopiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului cu reședința în Cluj, și cu teritoriul stabilit de Congresul național-bisericesc prin concluzul No. 58 dela 25 Februarie 1920.

Consistorul diecezan luând act despre aceasta, – în temeiul literilor și consensul înalt Preasfinției Sale Domnului Arhiepiscop și Mitropolit Dr. Nicolae Bălan dto 27 Iulie a. c., No. 200 M, **convoacă și declară de convocat Sinodul electoral eparhial pe ziua de Miercuri 15/28 Septemvre 1921, la orele 9 dimineăta, pentru alegerea noului Episcop**, potrivit dispozițiilor din Statutul Organic §§-ii 99–103, și anume în biserica ortodoxă parohială din Cluj.

---

⁹ *Actele Sinodului ordinar... 1922*, p. 108.

Sunteți poftit a lua parte la acest act istoric în calitate de deputat sinodal.

Cluj, 6 Septembrie (24 August) 1921.

Consistorul eparhial ortodox-român:

Vasile Sava, m. p.
secretar consistorial.

Nicolae Ivan, m. p.
arhimandrit, președinte

*

PROCES-VERBAL¹⁰

dresat în ședința Sinodului eparhial extraordinar, convocat pentru alegerea de Episcop al reînființatei eparhii, ortodoxe române, a Vadului, Feleacului și Clujului, ținută la 15/28 Septembrie 1921, în biserica ortodoxă din Cluj.

Președinte: Înalt Prea Sfinția Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae.

No. 1.

În preseara deschiderii sinodului, s'au ținut în biserica parohială din loc ritualele privegherii, iar astăzi, începând dela ora 8 și 30, s'a celebrat Sfânta Liturgie, împreună cu chemarea Sfântului Duh. ambele după tipicul Rusaliilor, și sub conducerea Înalt Prea Sfinției Sale Domnului Arhiepiscop și Mitropolit Nicolae al Ardealului. La aceste ritualii solemne au asistat deputații sinodali și o mulțime de credincioși.

---

¹⁰ *Actele Sinodului ordinar... 1922*, pp. 109-113.

No. 2.

După terminarea serviciului divin, la ora 10 și 45 a. m., fiind membrii sinodului întruniți în biserică, Înnalt Prea Sfinția Sa Domnul Mitropolit, invitat de o comisiune, compusă din deputații Dr. Eusebiu Roșca, Vasile Gan, Dr. Petru Meteș, Dr. Sextil Pușcariu, Dr. Iosif Popoviciu și Dr. Ioan Pop, între aclamările entuziaste ale deputaților sinodali, ocupă scaunul prezidial, și prin cuvântarea ce se aclude la procesul-verbal sub litera A.) deschide Sinodul electoral. Înnalt Prea Sfinția Sa arată marea însemnătate, ce o are actul alegerii celui dintâiu Episcop al reînființatei eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, și insistă îndeosebi asupra multelor probleme, ce-și așteaptă deslegarea de către cel ales.

No. 3.

Înnalt Prea Sfinția Sa propune de notari ai Sinodului pe Aurel Muntean, Ioan Fodorean, Vasile Sava, Ieronim Puia, Ioan Varga, și Dr. Lazar Chirilă.

Sinodul primește propunerea și Înnalt Prea Sfinția Sa numește pe Vasile Sava și Dr. Lazar Chirilă notari pentru ședința de azi. În legătură cu aceasta Sinodul alege ca bărbați de încredere pe deputații Dr. Sextil Pușcariu și Dr. Vasile Pahone.

No. 4.

Cu No. 2532/1921 se prezintă raportul Consistorului eparhial asupra actului de alegere din cercul mirenesc Zlatna. Din acte reese, că a fost ales Gavril Crișan din Alba-Iulia, care î-și prezintă credenționalul.

Sinodul constată, că deputatul Gavril Crișan, ales în cercul Zlatna, este îndreptățit, până la verificare, a exercita toate drepturile împreunate cu mandatul de deputat sinodal și așa va lua parte la votare, iar verificarea mandatului său se va face ulterior.

No. 5.

La apelul nominal se constată că, din numărul total de 60, sunt prezenți 59 deputați. Deputații Nicolae Ivan și Dr. Pavel Roșca declară că nu votează și părăsesc ședința.

Președintele declară Sinodul de constituit și capabil a aduce hotărâri valide.

No. 6.

Urmează votarea. La apelul nominal se prezintă 57 deputați, cari, unul câte unul, ridică de pe masa prezidială buletinele de votare. Cetindu-se din nou apelul nominal din partea Înalt Prea Sfinției Sale Domnului Mitropolit, deputații depun, unul câte unul, buletinele lor de votare într-o urnă designată spre acest scop, în ordinea următoare:

1. Ioan Bărbos, 2. Dr. Augustin Bodea, 3. George Bogdan Duică, 4. Dr. Gavril Buzura, 5. Dr. Andrei Buzdug, 6. Dr. Augustin Cârlig, 7. Dr. Lazar Chirilă, 8. Dr. Zosim Chirtop, 9. Gavril Crișan, 10. Dr. Cornel Dărămuș, 11. Dr. Alexandru Dragomir, 12. Dr. Silviu Dragomir, 13. Partenie Duca, 14. Vasile Duma, 15. Constantin Flămând, 16. Ioan Fodorean, 17. Dr. Remus Furduiu, 18. Vasile Gan, 19. Dr. Laurean Gherman, 20. Dr. Valer Hango, 21. Ștefan Gheție, 22. Dr. Ioan Lazar, 23.

Alexandru Lepădat, 24. Dr. Ioan Lupaș, 25. Gheorghe Maier, 26. Alexandru Man, 27. Antoniu Meandea, 28. Dr. Ioan Mateiu, 29. Dr. Petru Meteș, 30. Ioan Micu, 31. Dr. Mihail Moldovan, 32. Dr. Valer Moldovan, 33. Aurel Muntean, 34. Iovian Mureșan, 35. Dr. Andrei Nicola, 36. Sabin Oprean, 37. Dr. Vasile Pahone, 38. Dr. Remus Pașca, 39. Dr. Gheorghe Pavel, 40. Grigorie Pletosu, 41. Dr. Ioan Pop, 42. Dr. Adrian Popescu, 43. Ioan Popescu, 44. Dr. Iosif Popoviciu, 45. Petru Popoviciu, 46. Ieronim Puia, 47. Leontin Pușcariu, 48. Dr. Sextil Pușcariu, 49. Dr. Eusebiu Roșca, 50. Petru Roșca, 51. Ștefan Russu, 52. Vasile Sava, 53. Dr. Valer Șovrea, 54. Vasile Șpan, 55. Iosif Trifa, 56. Ioan Varga, 57. Nicolae Vulcu.

După ce au votat toți deputații sinodali prezenți, președintele, împreună cu cei 2 bărbați de încredere și cu notarii sinodali, numără buletinele de votare, luând unul câte unul din urna în care erau puse și așezându-le în altă urnă goală, care stă la dispoziție pe masa prezidială, și constată, că numărul buletinelor de votare corespunde pe deplin numărului de 57, câți votanți au fost.

Majoritatea absolută este 29 voturi. Președintele, în vederea tuturor, ridică din urnă pe rând buletinele de votare, și citește, în auzul tuturor, numele scris pe ele, iar notarii notează voturile cetite.

Încheindu-se scrutiniul, președintele publică următorul rezultat: Arhimandritul Nicolae Ivan a obținut 31 voturi, Dr. Pavel Roșca a obținut 26 voturi.

În urmare Înalt Prea Sfinția Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit declară pe Arhimandritul Nicolae Ivan, care a obținut majoritatea absolută a voturilor, ales Episcop al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Buletinele de votare se aclud la procesul-verbal sub litera B).

Prezentându-se noul ales în şedinţă, Înalt Prea Sfinţia Sa îi împărtăşeşte rezultatul alegerii. Urează noului Episcop ales sănătate şi tărie în conducerea reînfiinţatei Eparhii, iar pe deputaţii sinodului îi îndeamnă a-i da tot sprijinul, pentru ca acesta să-şi poată face datoria, şi încheie cu binecuvântarea: „*Dumnezeu să ocrotească Episcopia Vadului, Feleacului şi Clujului*”.

Părintele Arhimandrit Nicolae Ivan răspunde Înalt Prea Sfinţiei Sale prin cuvântarea ce se alătură la procesul-verbal sub litera C) şi declară că primeşte demnitatea ce i-o încredinţează votul Sinodului.

No. 7.

Preşedintele comunică Sinodului, că verificarea procesului-verbal se va face de către deputaţii sinodului aflători în Cluj, cari se vor întruni în acest scop mâne la orele 10 în localul Consistorului eparhial.

No. 8.

După terminarea ordinei de zi, deputatul Dr. Ioan Lupaş, prin cuvântarea ce se aclude la procesul-verbal sub litera D), mulţameşte înalt Prea Sfinţiei Sale pentru cinstea ce a făcut-o Sinodului electoral conducându-l în persoană.

Cu acestea şedinţa se încheie la orele 11 şi 45 din zi.

D. U. S.

Vasile Sava, m. p.

Nicolae Bălan, m. p.

Arhiepiscop şi Mitropolit.

Dr. Lazar Chirilă, m. p.

notari.

*

PROCES-VERBAL¹¹

dresat la 16–29 Septemvrie 1921, în chestia verificării procesului-verbal din şedinţa Sinodului electoral a Eparhiei Vadului, Feleacului şi Clujului dela 15–28 Septemvrie 1921.

PREZENȚI:

Î. P. S. Sa Domnul Dr. Nicolae Bălan, preşedinte şi deputaţii: Nicolae Ivan, Grigorie Pletosu, Dr. Zosim Chirtop, Dr. Valer Moldovan, Vasile Şpan, Dr. Ioan Lazar, Iovian Mureşan, Dr. Vasile Pahone, Vasile Gan, Alexandru Lăpădat, Dr. Ioan Mateiu, Dr. Silviu Dragomir, Ştefan Russu, Vasile Sava, Dr. Remus Furdui, Ioan Popescu şi Dr. Lazar Chirilă.

No. 9.

Se ceteşte procesul-verbal al şedinţei Sinodului eparhial din 15/28 Septemvrie 1921, prin notarul Vasile Sava.

Se autentică.

D. U. S.

Vasile Sava, m. p.
notar.

Nicolae Bălan, m. p.
Arhiepiscop şi mitropolit.

Bărbaţi de încredere:

Dr. Vasile Pahone, m. p.

Dr. Sextil Puşcariu, m. p.

Ioan Popescu, m. p.

Grigorie Pletosu, m. p.

Dr. Zosim Chirtop, m. p.

Dr. Remus Furdui, m. p.

Vasile Gan, m. p.

Dr. Lazar Chirilă, m. p.

---

¹¹ *Actele Sinodului ordinar... 1922*, pp. 113-114.

II. Regulamente

*

Motivarea propunerii comisiunii organizatoare, referitoare la legalitatea celui dintâi Sinod eparhial întrunit la Cluj în 8 Maiu 1921¹

Chestiunea pusă în discuție de către dl. Deputat George Bogdan-Duică și soții, ne dă prilej să dovedim încăodată, că tot ce s'a făcut până acum pentru reînființarea episcopiei Vadului cu centrul la Cluj, *s'a făcut în mod absolut legal*, pelângă deplina respectare a „Statutului organic”, ca lege fundamentală a bisericei noastre ortodoxe-române din Transilvania, a regulamentelor în vigoare și a intereselor noastre religioase și naționale-culturale.

Trăind noi într'o biserică constituțională, unde înainte și mai presus de toate trebuie respectată voința obștească în feliul cum se manifestă ea în cadre legale, nu este decât firească năzuința oricăruia dintre slujitorii și credincioșii bisericei noastre de a lupta, ca expresiunea acestei *voințe colective* în felul cum

---

¹ La ședința a III-a a primului Sinod ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținută în 27 apr./10 mai 1921, prezidată de arhim. N. Ivan și avându-l de notar pe Dr. Lazăr Chirilă, a fost ridicată de către un grup minoritar, din care făceau parte și deputații G. Bogdan Duică, Sextil Pușcariu și Pavel Roșca, problema legalității Adunării ca Sinod ordinar al noii eparhii. A răspuns argumentat deputatul Ioan Lupaș, demonstrând legalitatea sinodului. Motivarea majorității a fost publicată în *Actele Sinodului ordinar... 1921*, pp. 67-76.

o înfațișează hotărârile supremei corporațiuni constituționale legislative a bisericei noastre, să fie considerată, ca având *putere de lege* respectată de toți cei ce înțeleg și vor să rămână credincioși principiului de *autonomie bisericească* așezat la temelia „Statutului Organic”.

În fața manifestării constituționale a voinței colective, trebuie să se plece ori-ce opinie individuală, fie că emanează aceasta *de sus din cercurile conducătorilor*, fie că se ridică de jos din cercurile celor conduși. Maxima juridică spune: „*Lex est cui omnes obtemperare debent*”.

Când mila Domnului ne-a adus fericita schimbare a împrejurărilor, înlăturând dominațiunea străină și dându-ne posibilitatea de a proceda în mod liber la desăvârșirea organizației noastre bisericești-scolare și culturale, – când se știa, că spre Cluj, se îndreaptă atențiunea de căpetenie a tuturor celor-ce înțelegem, că naționalizarea acestui centru este o problemă de capitală importanță pentru Statul român, conducătorii vremelnici ai bisericei noastre nu puteau lipsi dela datoria lor de a proceda numai decât la îndeplinirea unui vechiu postulat al bisericei ortodoxe-române, la reînvierea episcopiei Vadului pentru îngrijirea pastorală și culturală a Românilor dreptcredincioși din părțile nordice ale Transilvaniei.

Episcopia aceasta a funcționat din secolul XV. Din zilele lui Ștefan cel Mare și până la 1631, neîntrerupt. Cercetările istorice de până acum au stabilit o respectabilă serie (13) de episcopi, cari au păstorit la Vad, începând cu Ilarion, amintit la 1523, continuând cu Varlaam (1527), cu Anastasie, episcopul luptător din zilele de biruință și stăpânire ardeleană ale lui Petru Rareș, mai târziu cu scriitorul de cronici Eftimie, venit dela mănăstirea

Neamțu din Moldova, ca un aprig apărător al ortodoxiei contra tendințelor de calvinizare, cu Ioan Cernea adus de Mihaiu Viteazul dela Sismana, cu Spiridon și cu luminatul Dosofteiu, venit și el tot din Moldova, ca să îndeplinească aici o importantă operă culturală, prin răspândirea limbei române și prin măsuri luate pentru o mai bună îndrumare a preoției noastre.

Suprimarea episcopiei Vadului s'a făcut prin acte volnice ale puterii de stat, pe cari biserica noastră nici odată nu le-a recunoscut și nu le-a acceptat. Vlădicii ardeleni au păstrat însă amintirea acestei episcopii în titulaturile lor și ca dovadă despre importanța ce îi atribuiam, poate servi faptul, că ea era așezată la locul al doilea imediat după Mitropolia Bâlgadului. Vedem în faptul acesta o prețioasă indicațiune, că în taina gândului lor, arhieriei noștri din trecut, au păstrat neadormită dorința de a reînvia episcopia Vadului, când vor îngădui împrejurările timpului.

În luptele sale diplomatice și politice pentru reînființarea Mitropoliei, Șaguna s'a știut servi ca de cea mai puternică armă de argumentul istoric, dovedind, că el nu înființează o Mitropolie ortodoxă nouă, pe care Viena catolică anevoie o ar fi încuviințat, ci restitue vechea Mitropolie românească, care era înfloritoare înainte de anul 1700, când s'au început unelirile viclene pentru vremelnica ei suprimare.

Același argument istoric îl îndemna să se gândească și la reînființarea vechilor episcopii românești, a căror amintire s'a păstrat în actele istorice și pentru cari a lăsat prin testamentul său frumoase donațiuni.

Reînființarea acestor episcopii a preocupat timp de decenii congresul național-bisericesc, care a decis încă dela 1900 (concl.

No. 64) 1903 și 1909, prin concluzul No. 67, constituirea episcopioilor din Cluj, și Oradea-Mare, înfăptuirea hotărârilor principiare, prin cari congresele au decretat înființarea acestor episcopii, însă a trebuit amânată pentru timpuri mai bune. Aceste timpuri au sosit la sfârșitul anului 1918, când stăpânirea străină a fost surpată.

Sinodul arhiepiscopesc ținut în primăvara anului 1919, la Sibiiu, întemeiat pe aceste concluze congresuale, cari au valoarea unor legi bisericești pozitive și „având în vedere tradiția istorică legată de episcopia Vadului”, a hotărât „să se înființeze fără amânare un Consistor în Cluj după norma Consistorului din Oradea-Mare și să se concheme un sinod extraordinar a cărui menire va fi să aleagă Consistorul pentru eparhia Clujului (ședința din 29 Aprilie).

Sinodul extraordinar ținut la Sibiiu în 7 £0 Iulie 1919 a și ales 27 membri pentru cele 3 senatle ale Consistorului clujan, precizând, că acest Consistor „conform concluzului congresual No. 90, din 1903, este întru toate coordonat Consistorului din Sibiiu”.

Actele sinodale au fost înaintate și resortului de culte al Consiliului Dirigent, care a recunoscut existența faptică a Consistorului din Cluj, dar mănecând din principiul autonomiei bisericești a exprimat opinia, că „extensiunea teritorială și jurisdicțiunea Consistorului din Cluj, rămâne a se decide în mod definitiv prin un concluz al congresului național-bisericesc” (Actul resortului de culte No. 23.521 din 16 Decemvrie, 1919.).

În punctul acesta resortul de culte a ținut să respecte doctrina bisericeii ortodoxe-române din Transilvania, pe care mitropolitul Șaguna în lucrarea sa intitulată „*Compendiu de*

dreptul canonic al unei sfinte sobornicești și apostolești biserici” la pagina 220 o precizase prin următoarele cuvinte: „Eparhii nouă se pot înființa *numai* prin hotărârea sinodului mitropolitan constatat din reprezentanții clerului și ai poporului credincios din toate eparhiile, cari se țin de metropolie”. Deci în cazul nostru *numai* prin hotărârea congresului național-bisericesc, fără să mai fie necesară și hotărârea vre-unui for politic, în afară de organele bisericeii.

Asemenea hotărâri congresuale existau, după cum am arătat mai sus, dela 1900, 1903 și 1909. În temeiul lor congresul din 25 Februarie, 1920, a putut să declare episcopiile din Oradea-Mare și Cluj, *„definitiv constituite”*, îndrumând consistoriile eparhiale să facă dispozițiile statutare pentru alegerea deputaților la sinoadele electorale. – „Aceste sinoade – adaugă congresul – vor avea atribuțiile sinoadelor eparhiale concretizate în *„Statutul Organic”*, cap. IV. Art. I ... vor pertracta toate chestiunile menite pentru organizarea internă a noilor episcopii în cadrul §-lui 96 din Statutul organic. *Ele vor fi prezidate de președinții consistoarelor eparhiale din Cluj, și Oradea-Mare*, iar la alegerea episcopilor de mitropolitul ori mandatarul său”.

Prin faptul, că precizează articolii Statutului Organic, în cari e vorba de *întreaga sferă de activitate a sinoadelor eparhiale*, textul acestui concluz este atât de clar, încât nu mai are trebuință de nici un fel de interpretare. Acolo, unde textul unei legi este clar, un comentariu obscur nu poate fi de nici un folos, mai ales dacă s’ar întâmpla, ca comentariul să pornească anume dintr’o intenție similară cu a glosatorilor medievali, a căror

îndeletnicire adeseori superfluă e caracterizată prin dictonul: „glossant glossarum glossas”.

Că în cazul, ce ne preocupă era în adevăr de prisos ori-ce comentariu, avem dovadă hotărâtoare în cele întâmplate la Oradea-Mare în Octomvrie, 1919, unde s’a întrunit mai întâi sinodul eparhial sub presidenția vicarului Roman Ciorogariu, și numai dupăce acest sinod a luat măsurile necesare pentru organizarea eparhiei și dupăce și-a încheiat ședințele, a urmat deschiderea sinodului electoral sub conducerea Î. P. S. Sale Mitropolitului din Sibiiu. În cazul de față analogia între Oradea-Mare și Cluj. Este perfectă și cu atât mai indicată, cu cât avem a face cu indentitatea de motive, pe cari o exprimă însuși concluzul congresual No. 58 din 25 Februarie, 1920, legiferând în mod absolut indentic „constituirea definitivă” a ambelor eparhii.

În senzul autonomiei noastre bisericești, pentru ca o lege votată în congres să devină executorie, nu trebuie, decât să fie promulgată, iar promulgarea o face forul executiv al congresului, adică Consistorul mitropolitan. Nicăiri nu se cere, nici în legea de stat art. IX. Din 1868, nici în „Statutul Organic” vre-o aprobare a concluzelor congresuale de către „înaltul guvern”.

Decâteori guvernele din trecut au încercat să calce legea pozitivă în punctul acesta, au întâmpinat totdeauna cea mai energică rezistență din partea conducătorilor noștri bisericești. O abatere surprinzătoare dela spiritul legii și al autonomiei noastre bisericești constituie pasul Consistorului mitropolitan, care prin actul său din 19 Maiu 1920, No. 130 M., avizează, că concluzele congresuale referitoare la înființarea episcopiilor în

Cluj, Oradea-Mare și Timișoara „s’au înaintat în firul unui memoriu la înaltul guvern spre aprobare prealabilă”.

Nu cercetăm motivele, cari au îndemnat Consistorul mitropolitan să procedeze astfel. Constatăm numai, că nici un text de lege nu există până acum prin care s’ar putea justifica această procedare. Însuși Consistorul mitropolitan a simțit, că procedura aceasta nu era în spirtul autonomiei noastre bisericești, ceea ce l’a îndemnat să revină asupra acestei chestiuni și să decidă în ședința sa plenară din 29 Martie 1921, în următorul mod:

„Prin concluzul congresual No. 58 | 920, eparhia Clujului se consideră *definitiv constituită*. În consecință Sinodul eparhial are să fie Convocat în sesiune ordinară și are să-și îndeplinească toate agendele indicate în §-ul 96 din Statutul organic, cu excepția punctului 2, fără considerare, că a sosit sau nu actul ministerial, prin care să fim încunoștiințați, că înființarea episcopiei ortodoxe-române din Cluj a fost inarticulată în legile țării”.

Nu vom cerceta nici motivele, cari au îndemnat pe Î. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, să ia prin actul său personal No. 25 M. din 11 Februarie 1921, dispoziții cu desăvârșire potrivnice concluzului congresual din 25 Februarie 1920. Constatăm numai, că legile noastre bisericești nu îndreptățesc pe nimenea să schimbe vre-o hotărîre a supremului for bisericesc legislativ, ori să împiedece executarea lor. Biserica noastră ardeleană, mulțumită lui Dumnezeu, s’a scuturat de mult de regimul absolutist, care pretindea „*quod principi placuit, legis vigorem habet*”.

Însuși Metropolitul Șaguna a combătut în scrierile sale în mod categoric orice încercare de absolutism ierarhic. „Vitalitatea bisericeii – spunea el – cu atât mai ușor se poate periclita din una

sau altă parte, cu cât mai mult ne încredințăm privind la icoana externă a bisericii că ea astăzi înfățișează o vie neglijată și o fântână astupată, care nu dă roadă multă față cu bunătatea viei și nu dă apă destulă față de isvorul său bogat. Cauza acestui râu este absolutismul transplantat de pe terenul civil pe cel bisericesc, care împedecă cu o inimă impetrită vitalitatea elementelor organismului bisericeii și le despoaie pe ele de orice activitate (compendiu de dreptul canonic, pag. 89). Î. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae dela Sibiu, dându-și seama de lipsa de temei legal a menționatului sau act personal, a revenit însă în curând la convingerea, că în calea executării concluzului congresual nu se mai ivesc dificultăți, a consimțit deci a se da curs liber alegerilor sinodale.

„In melius mutare consilium semper bonum est”.

În temeiul tuturor acestor considerațiuni, comisiunea de organizare, constată cu totalitatea glasurilor, minus unul, că:

1. Textul concluzului congresual privitor la constituirea definitivă a eparhiilor de Oradea-Mare și Cluj e atât de clar și precis, încât nu are nici o trebuință de interpretare, fiind chiar pus în lucrare la Oradea-mare încă din Octombrie 1920;
2. În senzul autonomiei bisericești și a legilor pozitive în vigoare încă, în mitropolia Transilvaniei, concluzele congresuale nu se înaintează „înaltului guvern” nici spre aprobare prealabilă, nici ulterioară; nu trebuiesc publicate în „Monitorul Oficial”, ci prin promulgarea din partea Consistorului mitropolitan, ele devin executorii;
3. Prin urmare legalitatea Sinodului eparhial din Cluj este mai presus de orice îndoială.

În legătură cu aceste constatări, comisiunea face următoarea propunere:

1. Sinodul eparhial din Cluj stând pe baza principiului de autonomie bisericească, recunoscută prin art. de lege IX. Din 1868, consideră Episcopia Vadului ca *reînființată* cu centrul în Cluj;
2. Această episcopie este în sensul concluzului congresual din 25 Februarie 1920, No. 58, definitiv *constituită*, funcționează în mod legal, dar fiind scaunul episcopesc *vacant*, este condusă deocamdată, în sensul aceluiaș concluz, de un delegat, ca președinte al Consistorului și al Sinodului eparhial până la alegerea viitorului episcop;
3. Consideră actul Consistorului mitropolitan din 29 Martie 1921, No. 94, ca fiind în deplină consonanță cu concluzul congresual din 25 Februarie 1929, a cărei ducere la îndeplinire, Consistorul mitropolitan, ca for executiv, nu putea decât să o promoveze în felul, cum a și făcut prin decisiunea ședinței plene din 29 Martie 1921;
4. Legalitatea absolută a punctului de vedere exprimat în actul Consistorului mitropolitan No. 94, se confirmă prin cazul de precedentă dela Oradea-mare, unde în toamna anului 1920 s'a ținut mai întâi Sinodul eparhial de organizare sub conducerea arhimandritului-vicar Roman Ciorogariu și numai după ce acesta și-a încheiat ședințele, a urmat Sinodul electoral condus de însuși I. P. S. Sa Mitropolitul Transilvaniei; împotriva acestui fel de procedare, indicat prin concluzul congresual, nu s'a auzit la Sinodul din Oradea-Mare nici un singur glas de protestare;

5. Trăind în aceeaș Mitropolie, sub același regim constituțional întemeiat pe dispozițiile clare ale Statutului organic, urmează în mod logic, că nici la Cluj nu se poate proceda altfel decât la Oradea-mare;
6. Aceste considerațiuni îndreptățesc Sinodul eparhial din Cluj să declare ca neavenită propunerea deputatului George Bogdan-Duică și să treacă la ordinea zilei, respingând totodată și protestul cetit de deputatul Dr. Sextil Pușcariu.

Dr. Ioan Lupaș
raportor.

*

II.1. REGULAMENT²

pentru

**afacerile interne ale Sinodului Eparhiei Ortodoxe
Române a Vadului, Feleacului și Clujului.**

Art. 1. – În ziua deschiderii Sinodului, la oara fixată în convocator, se va ținea Sfânta Liturghie cu chemarea Duhului Sfânt, la care vor lua parte toți membrii Sinodului.

Art. 2. – După serviciul dumnezeiesc se adună toți membrii Sinodului în localitatea destinată.

Art. 3. – Președintele ocupă locul prezidial, ține cuvântul de deschidere, declară Sinodul deschis și invită pe 6 dintre cei mai tineri deputați, să ocupe locurile de notari înterimali.

---

² Publicat în *Actele Sinodului Ordinar... 1922*, pp. 148-159.

Art. 4. – După deschiderea Sinodului președintele invită pe deputați să-și prezinte credenționalele la birou.

Credenționalul se poate prezenta fie în persoană, fie prin alt deputat, sau prin poștă.

Constatându-se numărul deputaților ale căror credenționale s'au prezentat, se procedează la verificare. Anume deputații prezenți se împart în patru secțiuni egale de câte 5 cercuri electorale și anume: cercurile electorale 1–5 formează secțiunea I, cercurile 6–10 secțiunea II, cercurile 11–15 secțiunea III și cercurile 16–20 secțiunea IV, cari îndată după încheierea ședinței se vor constitui alegându-și președinte și raportor, comunicând biroului numele raportorului. Biroul trece raportorilor de secțiuni îndată, după constituirea secțiunilor, actele electorale, referitoare la credenționalele prezentate. Deputații unei secțiuni examinează actele electorale ale deputaților altei secțiuni, însă așa, ca să se evite verificarea reciprocă între două secțiuni.

Baza verificării o constituie actele electorale și credenționalul; lipsa credenționalului însă, dacă este justificată, nu poate împiedeca verificarea prin sinodul constituit.

Secțiunile, examinând actele electorale, raportează în ședința următoare:

- a) despre acele alegeri, ale căror acte satisfac tuturor prevederilor legale;
- b) despre acele, ale căror acte sunt defectuoase și se dificultează din oficiu;
- c) despre acele, în contra cărora au intrat proteste.

Din oficiu se pot dificulta numai acele alegeri, unde din acte se observă astfel de scăderi esențiale, cari fac imposibilă constatarea rezultatului alegerii, sau unde se vede a se fi comis astfel de violări de lege, cari înlăturate ar da alt rezultat de alegere.

Deputații aleși în baza actelor de sub *a)* se declară verificați, iar actele referitoare la punctul *b)* și *c)*, precum și cele referitoare la credenționalele prezentate mai târziu se predau pentru examinare și propunere comisunei de verificare, ce se va alege după constituirea sinodului.

Numai acele proteste se iau în considerare, cari sunt pregătite conform instrucțiunii pentru alegerile deputaților sinodali, și au intrat la președintele sinodului în termen de 15 zile, dela scrutinu, respective pentru preoți dela ziua alegerii.

Deputații, ale căror alegeri sunt atacate prin proteste sau dificultate din oficiu, participă cu vot decisiv la toate lucrările sinodului până la verificarea eventual anularea alegerii lor. În caz de anulare sau renunțare la mandat, se ordonă alegere nouă, care trebuie îndeplinită cel puțin cu 15 zile înainte de cea mai apropiată sesiune sinodală.

Art. 5. – După verificare, dacă numărul membrilor verificați a trecut de jumătatea numărului tuturor membrilor, sinodul purcede numaidecât la alegerea definitivă a notarilor, dintre cari doi vor fi dintre preoți și patru dintre mireni. Dintre notarii aleși președintele numește un notar general.

Art. 6. – Președintele deschide și închide ședințele, prezidează, se îngrijește de respectarea ordinei de zi, conduce desbaterele, dă cuvânt vorbitorilor, formulează întrebările asupra chestiunilor de pus la vot, enunță rezultatul votării, grijește de ordinea cea bună în adunare și are dreptul, în caz de disordine, a suspenda ședința și a lua măsurile necesare pentru restabilirea ordinei.

Președintele primește și deschide toate scrisorile îndreptate către sinod.

Actele sinodului se subscriu de președinta și de un notar.

Art. 7. – Notarii au datoria să dresa procesele verbale ale sinodului și să redacta toate expedițiile de lipsă în baza concluzelor sinodale, de cumva acestea nu se încredințează unei anumite comisii.

Ei poartă listele de votare, înseamnă propunerile membrilor sinodali și notează pe cei ce se anunță la cuvânt în ordinea anunțării.

În fine ei stau la dispoziția președintelui în privința tuturor agendelor aparținătoare biroului sinodal.

Art. 8. – Toți deputații aleși sunt datori să se înfățișeze în ziua deschiderii sinodului, sau în cazuri grave de împiedecare să-și justifice în scris absența.

Cei prezenți sunt datori să participe la ședințele sinodului, să lua parte la lucrările lui, să primească alegerile și însărcinările date lor, de la care numai sinodul îi poate dispensa.

Deputații, care nici nu-și justifică absența cu probe demne de creștinătate, nici nu se înfățișează la sinod în curs de 5 zile de la deschiderea lui se consideră că au renunțat la mandat. Concediu pe 3 zile poate da președintele, iar pe timp mai îndelungat numai sinodul. Pe timpul absenței nu se dau diurne.

Cererile de concediu se resolvă îndată.

Art. 9. – Pentru pregătirea și înlesnirea afacerilor sinodale se aleg comisii, care pot fi permanente, pentru agendele de aceeași natură, care se ivesc în cursul unei sesiuni sinodale, și adhoc pentru chestiuni, pe care sinodul află de bine să le pregătească în comisii speciale.

Comisiunile permanente se compun de regulă din trei preoți și șase mireni, comisiunile adhoc însă se compun, după însemnătatea și natura chestiunilor, din un număr de deputați, ce se stabilește din caz în caz, fără privire la categoria lor.

Fiecare comisiune se constituie în cea dintâi şedinţă, alegându-şi un preşedinte şi un raportor general, pentru accelerarea lucrărilor însă î-şi poate alege mai mulţi raportori speciali, după natura chestiunilor.

Comisiunile pot lua concluze numai în prezenţa majorităţii membrilor lor, au drept a cere desluşiri dela panele consistoriale şi a consulta şi experţi, fac propuneri motivate, respective proiecte de concluze la toate chestiunile ce li s'au dat spre studiere.

Rapoartele subscrise de preşedinte şi de raportor, împreună cu eventualele voturi ale minorităţii, se prezintă preşedintelui sinodal, spre ale pune la ordinea zilei.

Comisiunile sunt obligate a pregăti în timpul cel mai scurt chestiunile ce li-s'au încredinţat prezentându-le sinodului succesiv, aşa că, după resolvirea unei chestiuni să se poată lua îndată alta în desbatere.

Cu privire la chestiunile, cari au să se desbată numai în sesiunea viitoare, comisiunile respective îşi pot continua lucrările şi după încheierea sesiunii.

Art. 10. – Şedinţele sinodului sunt publice.

Escepţional, la propunerea preşedintelui sau a lor 5 membri sinodali, se pot ţine şi şedinţe secrete, dacă sinodul se învoieşte. Cucluzul şi în acest caz se enunţă în şedinţă publică.

Art. 11. – Sinodul poate lua concluze valabile numai dacă se află de faţă mai mulţi de jumătate din membrii verificaţi.

Art. 12. – Rapoartele consistorului despre activitatea sa, proiectele de statute, de normative şi de regulamente, venite dela consistor, se prezintă de regulă tipărite, şi se împart între membrii sinodului, iar relativ la proiectele prezentate sinodului

din partea membrilor sau a comisiunilor sale în formă de operate sistematice, redactate pe articole, sinodul va dispune din caz în caz, dacă au să fie tipărite sau nu.

Art. 13. – De regulă toate chestiunile menite a se desbata în sinod, după prezentarea lor în ședință, se predau unei comisiuni spre studiere și procedare în conformitate cu prevederile art. 9.

Actele, cari privesc chestiuni trecute la comisiuni, vor fi trimise îndată acestora din partea președintelui sinodului.

Art. 14. – Adrese, cari cuprind chestiuni străine de competența bisericii, vor fi restituite prezentatorilor, iar rugărilor înaintate la sinod pe cale telegrafică, sau în alt mod, care nu garantează indentitatea persoanei petiționare, nu se consideră, și nu pot servi drept obiect de desbatere.

Art. 15. – Propuneri independente, afară de cele prezidiale, se pot face numai la începutul ședinței, înaintea ordinei de zi, cari, subscrise de propunător și de cel puțin încă cinci alți deputați prezenți, se prezentează în scris sinodului, se motivează pe scurt și obiectiv, după care se predau apoi comisiunii competente pentru studiere și raportare.

Art. 16 – Ordinea de zi pentru ședința următoare o statorește președintele în acord cu sinodul și o anunță de regulă la finea ședinței.

Art. 17. – Ordinea de desbatere e următoarea: la ora anunțată președintele deschide ședința, desemnează pe notarul zilei și pe notarii, cari notează pe cei ce se anunță la cuvânt, și dacă sunt adunați membrii în numărul recerut, se cetește procesul verbal al ședinței precedente, care se autentică, apoi anunță actele sosite la sinod, cari, după natura lor, sau se iau simplu la

cunoștință, sau se predau comisiunilor. Urmează apoi interpelările membrilor și răspunsurile președintelui fără desbatere, apoi propunerile, și în fine se trece la ordinea de zi.

Interpelările se vor anunța președintelui sinodal – în s'au afară de sinod – în ziua premergătoare ședinței, în care se intenționează a se dezvolta.

Excepție formează interpelațiile de natură urgentă cari comunicate prealabil președintelui sinodului, se pot face cu învoirea sinodului numaidecât.

Desbaterea chestiunilor începe cu raportul comisiunii, asupra căruia, dacă chestiunea stă din mai multe părți, se face o desbatere generală. Dacă în cursul acesteia s'a făcut vreo propunere de respingere, sau de amânare, sau de remitere la comisiune spre întregire, se termină cu votare asupra propunerilor, la dincontra se trece îndată la desbatere specială asupra singuraticelor părți.

Dacă în urma desbaterii speciale asupra unei chestiuni, constătătoare din mai multe părți, s'a modificat textul și ordinea părților din proiect, acela se redactează din nou în mod sistematic și apoi fără desbatere se supune la votare finală, cu care ocaziune numai îndreptări stilare sunt admise.

Art. 18. – În cazuri de urgență, și cu aprobarea sinodului, formele de procedură se pot scurta, fie la propunerea președintelui, fie la a deputatului propunător, care e dator să prezinte cererea de scurtare deodată cu propunerea principală.

Art. 19. – Excepțiune dela regulile ordinare de desbatere se face și atunci, când propunerile privesc numai partea formală a obiectelor, în care caz ele se pot face verbal, și după obiecțiuni scurte pro și contra se decide asupra lor prin votare și fără desbatere formală.

Art. 20. – Oratorul se anunță la notarii desemnați pentru prenotare la cuvânt, dintre cari unul însemnează pe cei pro, altul pe cei contra propunerii, și îi cheamă la cuvântul alternativ după ordinea anunțării. Fiecare orator poate vorbi la una și aceeași chestiune numai odată și dacă face vreo propunere e dator a o formula și a o da în scris președintelui îndată după ținerea cuvântării. Propunătorul are drept să mai ia încodată cuvântul la sfârșitul desbaterii.

Oratorul e obligat a se ținea între marginile buneii cuviințe și pentru cruțarea timpului și accelerarea desbaterilor a se restrânge la motivări precise și nicidecum nu-i este iertat a se abate dela obiect sau a întrebuința cuvinte vătămătoare.

Întreruperea oratorului e oprită.

Președintele e dator în caz de abatere dela obiect a îndruma pe orator „la obiect”, în caz de necuviință îl cheamă „la ordine”, iar în caz de o tulburare a ordinei prin continuarea necuviințelor, a-i lua cuvântul.

Președintele nu ia parte la desbaterea chestiunii, decât numai pentru susținerea ordinei, dar în calitatea sa de mai mare în biserică, e îndreptățit de regulă la începutul sau sfârșitul desbaterii fiecărei chestiuni a da deslușiri și a face observațiunile necesare, eventual a-și apăra propunerile, iar în caz când oratorul l-ar interpela deadreptul, a da răspunsul necesar și în cursul desbaterii.

În chestiuni personale sau din motivul interpretării greșite a cuvintelor oratorului sau în fine pentru a interpreta regulamentul se dă cuvânt oratorului în orice stadiu al desbaterilor însă fără a se întrerupe vorbirea începută de altul și fără ca să se permită a vorbi și în fondul chestiunii, ce se desbate.

În decursul desbaterii, după ce a vorbit cel puțin un orator pro și altul contra, oricare membru, care încă nu a vorbit la obiect, sprijinit de încă alți patru, poate cere încheierea desbaterii. Îndată ce se face o astfel de propunere, președintele o pune la vot, fără desbatere, și dacă se primește, dintre cei anunțați la notari, nu orator mai poate vorbi pro și altul contra și anume aceia, pe cari îi vor desemna cei anunțați la cuvânt, aceștia însă nu mai pot face propuneri nouă.

Art. 21. – Terminându-și cuvântările toți oratorii anunțați, respective admiși la cuvânt, președintele declară desbaterea închisă și numai propunătorii mai au drept a vorbi. Cuvântul din urmă îl are raportorul comisiunii, iar dacă acesta în vreun punct nu e de o părere cu majoritatea comisiunii și voește a-și apăra votul său, atunci cuvântul din urmă revine altui membru, care face parte din majoritatea comisiunii.

Art. 22. – La votare se pun mai întâiu propunerile cele mai îndepărtate de a comisiunii. Dacă însă vre'o chestiune s'a desbătut, fără a fi fost dată unei comisiuni spre studiere: propunerea cea dintâi se consideră ca propunere fundamentală și ea se pune mai pe urmă la vot.

Art. 23. – Asupra proiectelor și propunerilor, cari constau din mai mulți articoli, sau din mai multe puncte sau aliniate, se votează după articoli, puncte și aliniate; în caz de necesitate, pentru obținerea unui conclud clar, chiar și articolii, punctele și alineatele se pot desface și supune votării după părțile lor constitutive.

În acest caz stilizarea concludului se încredințează biroului și în privința stilară se poate corecta cu ocaziunea verificării procesului verbal.

Art. 24. – La ordinea de votare sau și cu privire la formularea întrebării fiecare membru poate face observațiuni, asupra cărora decide sinodul. La toată întâmplarea întrebarea se pune așa, ca la aceia să se poată răspunde precis cu „da” sau „nu”.

Art. 25. – Votarea se face de regulă prin ridicarea mânei.

Dacă rezultatul e dubios se face contraprobă în *cat* de lipsă și prin numărarea votanților, iar la propunerea președintelui, sau la cererea în scris alor 5 membri prezenți, se ordonă votare nominală, în care caz voturile și numele votanților se trec în procesul verbal.

Când voturile sunt egale, decide votul președintelui.

Alegerile de regulă se fac prin votare secretă. În caz de nevoie sinodul poate numi o comisiune de candidare. Pentru cruțarea timpului, alegerea membrilor în comisiuni se poate face, cu învoirea sinodului și pe calea propunerii din partea președintelui, manifestându-se prin aclamare primirea sau neprimirea. În caz când s’ar auzi voci pro și contra, se decide prin ridicarea mânei.

Fiecare concluz, pentru care nu e prevăzută o proporțiune mai mare de voturi, trebuie să întrunească majoritatea absolută a voturilor membrilor prezenți. La alegeri, dacă la prima votare nici o persoană n’a întrunit majoritatea voturilor, se votează a doua oară asupra acelor două persoane, cari la prima votare au întrunit cele mai multe voturi. Dacă pe lângă cel ce a întrunit mai multe voturi sunt doi sau mai mulți, cari au întrunit voturi egale, se decide prin soartă persoana, care va fi admisă la votare restrânsă, cu cel ce a obținut mai multe voturi. Dacă ambele persoane au întrunit voturi egale, decide soarta executata imediat din partea președintelui.

Art. 26. – Limba desbaterii și a proceselor verbale ale sinodului este limba română.

Art. 27. – Despre fiecare ședință se dresază proces verbal, în care, după autenticarea procesului verbal al ședinței premergătoare, se înseamnă comunicările prezidiale, obiectele de desbătut, propunerile formulate și concluzele.

Actele oficiale și elaboratele mai lungi, întrate în cursul desbaterilor se pot alătura la procesul verbal.

Desbaterile sinodale se tipăresc de către consistorul eparhial.

Art. 28. – La dorința sinodului se pot redacta și note stenografice, în care caz acelea se autentică prin o comisiune verificătoare.

Aceste note se predau președintelui sinodal, care la dorința sinodului, se îngrijește de tipărirea lor în ediție separată.

Art. 29. – Deputații sinodali primesc diurnă pe timpul sesiunii sinodale; această diurnă o fixează sinodul.

Pentru deputații sinodali cu locuința afară de Cluj se mai normează următoarele:

- a) pe lângă zilele de prezență li se mai socotește diurna pe două zile, una pentru venire alta pentru întoarcere;
- b) drept spese de călătorie li-se dă acea sumă, ce o plătesc pe calea ferată cl II, dela domiciliul real până la Cluj și îndărăt, precum și cheltuielile de trăsură dela gară și la gară, în Cluj și la domiciliul real. Iar dacă între domiciliu și Cluj nu e legătură directă, în acel caz până la Cluj, respective până la cea mai apropiată stațiune a căii ferate se vor plăti bani de kilometru după cum dă statul.

Art. 30. – După încheierea sesiunii sinodale, biroul sinodal, cel mult în opt zile trimite consistorului diecezan toate procesele verbale ale ședințelor sinodale împreună cu toate actele câte au intrat la sinod, pentru executarea concluzelor și păstrarea actelor la arhivă.

Art. 31. – Regulamentul prezent intră în vigoare numai în cea mai apropiată sesiune sinodală. Modificări se pot face într'ânsul numai cu două terțialități a voturilor membrilor prezenți; modificările vor intra în vigoare numai în sesiunea următoare.

Votat în ședința Sinodului eparhial dela 12/25 Aprilie 1922.

Președinte:
Nicolae Ivan m. p.,
episcop.

Notar:
Ioan Varga m. p.

*

II.2. REGULAMENT³ pentru afacerile interne ale Consistorului Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului.

1. Dispozițiuni generale.

Art. 1. – Consistorul eparhial își îndeplinește chemarea, lucrând în ședințe plenare și în trei senat: anume în cel bisericesc, în cel școlar și cel epitropesc. Decisiunile atât cele plenare cât și cele din senat le emite sub numirea generală: „Consistorul eparhial”.

---

³ Publicat în *Actele Sinodului Ordinar... 1922*, pp. 159-177.

Art. 2. – Consistorul constă din episcop, și din un număr de asesori consistoriali, pe care îl determină sinodul.

Pe lângă aceștia consistorul are un secretar, un defensor matrimonial, un jurisconsult și oficii ajutătoare, cu funcționarii, canceliștii și servitorii necesari.

Art. 3. – Președintele natural al consistorului atât pentru ședințele plenare cât și pentru senate este episcopul. În caz de sedisvacanță, de absență, ori împiedecare a episcopului, prezidiul, în toate afacerile consistoriale, revine vicarului și în lipsa lui celui mai vechiu asesor din senatul bisericesc. În senatul școlar și în cel epitropesc prezidiul se poate încredința în caz de necesitate și unui asesor mirean din respectivul senat.

Art. 4. – Fiecare senat are cel puțin câte un referent ordinar, cari toți vor fi asesori ordinari, salariați.

Cerând trebuința se pot institui în toate senatele și referenți extraordinari. Aceștia însă la deciderea cauzelor în Consistor au numai vot consultativ.

Suplinirea referenților ordinari și instituirea referenților extraordinari se face în ședință plenară; iar suplinirile în caz de boală sau altă împiedecare le face prezidiul.

Instituirea referenților extraordinari se face de către consistorul plenar și prin concurs și se notifică sinodului.

Art. 5. – Ședințele consistorului sunt ordinare și extraordinare. Ședințele plenare ordinare se vor ține din 3 în 3 luni, și vor fi convocate de către președinte cu 8 zile înainte, fixându-se în convocator și ordinea de zi.

Senatele vor ține în fiecare lună câte o ședință ordinară, în săptămâna întâi a lunii și anume: *a)* senatul strâns bisericesc Marția, *b)* senatul școlar Miercurea, *c)* senatul epitropesc Vinerea, cu excepțiunea zilelor de sărbătoare, când respectivul

senat î-și va ținea ședința în ziua corespunzătoare din săptămâna viitoare.

Ședințele extraordinare, atât plenare, cât și pentru senat, se vor convoca după trebuință, anunțându-se ordinea de zi.

Art. 6. – Consistorul poate aduce deciziuni valabile numai dacă în ședința plenară, pe lângă președinte, sunt de față cel puțin 9 asesori; iar în senat, dacă afară de președinte participă cel puțin 2 asesori din acelaș senat. În caz de împiedecare numărul de 4 asesori într'un senat se poate complecta până la jumătate prin suplinire cu alți asesori din celelalte senate.

Art. 7. – Consistorul are încăperi anume atât pentru ședințele consistoriale, cât și pentru președinte, referenți și întreg personalul de serviciu.

Art. 8. – Sigilul consistorului va purta insigneile Ștefan cel Mare îngenunchi rugându-se înaintea Sf. Evanghelii și cu legenda: „Consistorul eparhiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului și Clujului”.

II. Atribuțiunile membrilor consistorului și ale personalului de cancelarie.

Art. 9. – De competența episcopului în calitate de președinte natural al consistorului se țin:

- a) a convoca ședințele consistorului atât în plen cât și în senat, și a priveghea ca ședințele ordinare să se țină regulat;
- b) a presida atât ședințele plenului cât și ale senatelor și a priveghia pentru executarea promptă a decisiunilor consistoriale;
- c) a revizui expedițiunile curente și a le subscrie;

- d) a împărți actele între referenți;
- e) a numi personalul cancelariei eparhiale;
- f) a îngriji de suplinirea asesorilor votanți, referenților și secretarului;
- g) a suspenda în mod provizor personalul subaltern în cazuri disciplinare;
- h) a îngriji de ordine și punctualitate în toate ramurile oficiului; în fine;
- i) în cauze mai importante președintele poate numi referenți secundari și comisii pentru a înlesni raportorului (referentului) ordinar studierea obiectului.

Art. 10. – În caz de sedisvacanță atribuțiile prezidiale vor fi îndeplinite de cel mai vechiu dintre asesorii raportori (referenți), cu observarea normelor canonice și a tuturor dispozițiilor din Statului organic, prescrise pentru acest caz.

Art. 11. – Atribuțiile referenților consistoriali sunt:

- a) a pregăti toate actele și hârtiile prezidiale și altele de natură curentă, ce nu sunt rezervate pentru ședințele consistoriale;
- b) a raporta în ședințele senatelor și în cele plenare asupra obiectelor, ce li s'au împărțit;
- c) a ține în evidență cursul obiectelor ce li s'au dat spre raportare, și a stăruii pentru finalizarea lor. În acest scop fiecare raportor (referent) ține în evidența termenele fixate în raportul său, și imediat după expirarea aceloră solicită răspuns prin adrese prezidiale, eventual raportează senatului despre starea lucrului prin adresă specială, care se înregistrează. Raportorul (referentul) notează pe act termenele, pentru arhivarea să le poată ține în evidență cu înlesnire;

- d) a îndeplini mandatele primite dela prezidiu sau dela Consistor.

Art. 12. – Datoria asesorilor consistoriali onorari e:

- a) a participa la şedinţele consistoriale şi a vota rapoartele pregătite de referenţi;
- b) a suplini pe raportori în caz de necesitate;
- c) a împlini mandatele ce li s'ar încredinţa din partea prezidiului s'au a consistorului.

Art. 13. – Atribuţiile secretarului consistorial sunt:

- a) a conduce cancelaria consistorială, şi a priveghia ca afacerile cancelariei să se resolve prompt şi în ordine;
- b) a dresa procesele-verbale ale şedinţelor consistoriale, a griji de timpuriu, ca în caz de ori-ce împedecare prezidiul să desemneze suplinitori;
- c) a împărţi între funcţionarii subalterni actele în măsură egală.

Art. 14. – Sub supravegherea secretarului lucrează şi registratorul, expeditorul, arhivarul, având fiecare responsabilitatea pentru resortul său; toţi aceştia se pot întrebuinţa în caz de necesitate şi la copiat. Suplinirea lor o regulează prezidiul, iar pentru trebuinţe momentane secretarul.

Art. 15. – Oficiul de cassă îl provăd: cassarul, controlorul şi contabilul, iar oficiul exactoral personalul provăzut la titlul III.

Art. 16. – Iurisconsultul consistorial reprezintă consistorul înaintea judecătoriilor şi autorităţilor publice în toate chestiunile de drept ale eparhiei, dă opinii juridice, unde i-se cer, şi redactează actele de acuză în căușele disciplinare, cari se desbat la Consistor, ca for de prima instanţă, în fine, dacă se numeşte şi defensor matrimonial, este dator a îndeplini şi afacerile acestuia.

O instrucție specială regulează în mod amănunțit atribuțiile juriconsultului.

Art. 17. – Apărarea matrimonialului o prevede defensorul matrimonial. O instrucțiune specială va norma afacerile aceleia.

Art. 18. – Funcționarilor consistoriali salariați, afară de juriconsult și defensorul matrimonial, le este interzis a avea ocupațiuni laterale, cari i-ar împiedeca dela împlinirea regulată a serviciului lor, sau cari sunt incompatibile cu poziția lor oficială. Cu deosebire este oprit unui asemenea funcționar a fi totodată:

- a) în alt oficiu salariat bisericesc sau civil;
- b) redactor al vre-unei scrieri politice;
- c) profesor, protopresbiter sau paroh, resp. administrator protopresbiteral ori parohial, sau avocat;
- d) nu poate purta negustorie sau industrie;
- e) nu poate ținea în arândă realități, cari sunt proprietatea fondurilor eparhiale.

Art. 19. – Funcționarii consistoriali sunt datorii a păzi secretul oficial. În deosebi nu le este ertat a-și descoperi partidelor părerea lor asupra modului, cum ar fi a se rezolvi cauza, și nu le e permis a descoperi părerile și voturile, ce sau dat în deliberarea obiectului și la deciderea lui.

Art. 20. – Președintele, referenții, asesorii și secretarul sau suplinitorul lui nu participa la discutarea și deciderea cauzelor În următoarele cazuri:

- a) în cauzele sale proprii, sau în acele dela cari așteaptă vr'o daună sau folos;
- b) în cauzele rudeniilor lor de sânge până la gradul al șaselea, sau de cuscrie până la al patrălea;

- c) în cauza părinților sau copiilor adoptivi, precum și a acelor ce stau sub tutoratul sau curatela lor;
- d) în cauzele în cari au fost martori, plenipotențari, mijlocitori, experți sau comisari de instrucție;
- e) în cauzele apelate sau înaintate din oficiu, la a căror decidere au luat parte în instanța inferioară.

Art. 21. – Oarele de oficiu pentru raportori (referenți) și pentru cassă se fixează cu 6, iar pentru ceilalți funcționari salariați cu 7 la zi.

Împărțirea o face consistorul în ședință plenară.

Art. 22. – Fără concediu prealabil nici un funcționar salarial nu poate absenta din birou în oarele de oficiu.

În cazuri de trimiteri oficiale, trimisul are a anunța președintelui ziua plecării și a reîntoarcerii.

În cazurile normate în art. 20, precum și dacă un funcționar e împiedecat dela împlinirea oficiului său prin boală ori altă cauză gravă, e dator a anunța aceasta președintelui.

Art. 23. – Fiecare asesor are dreptul a cere și va primi concediu regulat pe durata de șase săptămâni în fiecare an. Acest concediu regulat se cere în scris dela președinte.

Concedii extraordinare în cazuri grave până la 8 zile poate da președintele, iar pe timp mai îndelungat consistorul (în senat).

Funcționarii sunt îndreptățiți la un concediu de patru săptămâni; iar canceliștii consistoriali la un concediu anual de 2 săptămâni.

Art. 24. – De regulă nu se pot concedia dintr'un resort (senat, cassă, personalul de serviciu) deodată doi sau mai mulți funcționari. În cazuri extraordinare poate urma această

concediere dacă e posibilă o astfel de suplinire, încât cursul regulat al afacerilor din resort să nu sufere.

Art. 25. – Concediile se țin în evidență la prezidiu.

III. *Serviciul de control și verificare (exactoratul)*

Art. 26. – Pentru ținerea în evidență și controlarea averilor bisericești, și a tuturor fondurilor și fundațiunilor, cari se administrează prin corporațiunile bisericești, apoi pentru cenzurarea socotelilor bisericești școlare și fundamentale din eparhie, se institue în sinul senatului episcopesc o secțiune sub numele: „Exactoratul eparhial”. Șeful acestei secțiuni este exactorul.

În această secțiune se mai sistematizează atâtea posturi de canceliști câte va cere necesitatea.

Pe funcționarii aplicați în această secțiune îi numește pe viață Consistorul în ședință plenară. Referentul ordinar al acestei secțiuni este exactorul.

Actele secțiunii se liberează sub numele: „Exactoratul eparhial”, și se subscriu de exactor eventual de substitutul său.

Organismul și atribuțiile exactorului se vor norma prin o instrucțiune specială.

IV. *Registratura*

Art. 27. – Orice hârtie intrată la consistor se trece în registru în ziua în care a intrat.

Art. 28. – Registrul se prevede cu data zilei și cuprinde următoarele rubrici: numărul curent și numele referentului (cu litera inițială), oficiul sau partida dela care a intrat actul cu

numărul și data acestuia, obiectul – eventual cu suma banilor – numărul legător, data resolviri, secțiunea și numărul registraturii.

Art. 29. – Ori-cine poate preda acte sau deadreptul președintelui sau secretarului, iar registratorul este dator la cererea respectivului să-i libereze o dovadă cu însemnarea numărului sub care s'au înregistrat.

Art. 30. – Toate actele adresate consistorului, ce sosesc sigilate cu posta sau deadreptul dela vre-un oficiu local, le primește secretarul sau substitutul său pelângă adeverire în jurnalul de predare.

Președintele sau la însărcinarea lui secretarul său suplinitorul său le deschide tăind cuverta fără vătămarea sigilului, și predă actele registratorului spre înregistrare, iară cuvertele le păstrează până la resolvirea finală a actului.

Art. 31. – Actele sosite la adresa episcopului le desface el însuși sau în cas de împiedecare cel mai vechiu dintre asesori, sau secretarul.

Art. 32. – Actele însoțite de bani sau altfel de valori precum și asemnatele poștale, le primește cassarul în prezența controlorului sau a altui funcționar de cassă.

Primitorul desface actul, numără banii și valorile, și înseamnă suma respective valoarea și data primirii pe act, scriindu-și numele. Dacă însă suma sau valoarea aflată nu consună cu cea indicată pe cuvertă, sau în act, această împrejurare se însemnează pe act și în cazul acesta și funcționarul asistent are a subscrie însemnarea de pe act.

Art. 33. – Banii și valorile astfel primite le introduce cassarul imediat în coala de cassă ca necontați, respective în un

jurnal anume spre acest scop; iară actul privitor la asemenea valori imediat după aceasta îl transpune la secretariat, spre a se dispune înregistrarea în sensul art. 35.

Art. 34. – Referentul este dator a asemna banii și valorile la destinațiunea lor, fără amânare, și înainte de referarea actului, și anume cu document de cassă subscris de referentul însuși și predat oficiului de cassă pe lângă constatarea primirii, iară despre sumele și valorile neasemnate în decurs de 8 zile, cassarul face senatului epitropesc raport, spre a dispune cele necesare pentru asemnare.

Art. 35. – La intrarea actelor, primitorul, mai întâiu, pune pe act clauza de prezentare, cu ziua, luna și anul, apoi îi predă registratorului, care înseamnă numărul curent al registraturii; după aceia cercetează și numără acluzele, numerizându-le cu creion vânăt, și însemnând pe actul principal numărul adnexelor câte se află; iar aflând că lipsește vre-una notează aceasta pe act, la locul potrivit.

Art. 36. – În privința hârtiilor supuse timbrului, registratorul are să urmeze conform legilor de timbru.

Art. 37. – Deodată cu înregistrarea actului, acesta se trece din partea registratorului și în indicele alfabetic, atât după numirea partidelor, cât și a obiectului. Dacă obiectul acesta a mai figurat odată la consistor, se înseninează la locurile indicate numai numărul cel nou al registraturii.

Art. 38. – Registrul are să steie deschis în zilele de lucru dela 9–11 oare și dela 3–5; iar în Duminică și sărbători numai dela 11–12 oare.

Art. 39. – După încheierea registrului, registratorul îl prezintă președintelui sau substitutului său, care are a-l

revedea și a designa pe referenți. După aceea registratorul predă actele prezentate arhivarului, care înzestrează fiecare act, intrat, cu eventualele anteacte din arhivă. Acesta le restituie astfel completate registrelor. care le trece acum în termenoanele referenților designați și le trimite acestora pe lângă adeverire de predare, cu punerea datei de primire.

Art. 40. – Actul dat unui referent nu se mai poate lua dela el până la resolvire, afară de cazurile incompatibilității, ale împiedecărilor legale sau în caz de neglijență, când apoi are a urma procedura disciplinară.

Art. 41. – După resolvirea actului, în ședință sau afară de ședință, registratorul induce data rezolvirii pe baza blanchetelor despre numerii rezolviți, pe cari fiecare referent e dator a i-le preda imediat după ședință.

Art. 42. – La finea anului coalele registrului se leagă și se păstrează la locul destinat.

V. *Referada.*

Art. 43. – Fiecare referent primește actele oficiale pe lângă un ternion, ce se poartă în două exemplare, dintre cari unul se păstrează la registrator, celălalt la referent.

Ternionul cuprinde numărul curent, numărul actului, obiectul, ziua când s'a predat referentului, cu loc pentru subscrierea acestuia, ziua rezolvirii, în ședință sau afară de ședință, ziua transpunerii la expediție și însemnarea dacă actul e finalizat sau nu. Rubricile acestor termenoane sunt a se ținea în deplină regulă, încât să se poată constata ușor stadiul afacerilor cuprinse în ele.

Art. 44. – Actele împărțite spre referadă și petrecute în ternioane, registratorul le trimite referenților, cari, adeverind primirea, le trec în exemplarul ternionului lor în aceeași ordine, iar exemplarul, cu care a sosit actul, îl remit la registratură.

Art. 45. – Prezidiul are a revedea din când în când terni canele referenților, a urgita referarea actelor restante, a cere deslușiri despre cauzele ce împedecă referarea.

Art. 46. – Referentul primind actele le păstrează în bună ordine, le examinează amănunțit, pregătind referada. Pe coloana stângă a coalei de referada introduce extrasul pe scurt despre cuprinsul actului, iar pe coloana dreaptă pune proiectul de expedițiune. Dacă referada constă din mai multe coale, referentul le coase laolaltă și capetele firelor le sigilează.

Art. 47. – Referentul e dator a lucra actele împărțite lui în ordinea cronologică a numerilor dela registratură, dând totuși preferință celor urgente.

Art. 48. – Intre obiectele urgente se numără:

- a) cele cu termine precise;
- b) cele ce se întetesc cu motiv de periclitarea cauzei;
- c) asigurațiunile la cassă;
- d) toate acele obiecte, a căror grabnică resolvire o pretind normativele speciale, sau alte împrejurări.

Art. 49. – Pieseile elaborate le împarte referentul, după natura lucrului, în categoria actelor curente și a celor ce au să se desbată în ședințele consistorului.

Art. 50. – Actele curente resolve referentul le trece într'o blanchetă ce cuprinde numerii resoluți, data resolvării, subscrierea referentului și locul pentru subscrierea prezidiului și a expeditorului; apoi dimpreună cu aceasta le înaintează spre revizuire și aprobare.

Art. 51. – Dacă prezidiul află, că vre unul din aceste acte curente trebuie desbătut în ședință, îl înapoiază referentului cu această clausulare și șterge numărul respectiv din blanchetă. Celelalte acte însă, aprobându-le, le trimite împreună cu blancheta rezolvatelor la secretar. Acesta predă blancheta de rezolvare registratorului spre a trece numerii rezoluți în respectiva rubrică a registrului, iar actele le predă în expeditură, având expeditorul a constata primirea prin subscrierea blanchetei, în care are să treacă și data expedării.

Art. 52. – Toate afacerile rezervate pentru ședințele consistoriale, referentul, după ce le-a pregătit pentru referada, le trece în blancheta de prezentare pentru viitoarea ședință, pe care o predă prezidiului înainte de întrunirea acestei ședințe ; iar referatele pregătite dimpreună cu actele respective le trimite sau le aduce referentul deadreptul în ședință. În blanchetă sunt a se induce actele numai după deplina lor întregire cu informațiunile necesare, spre a se putea aduce un conclud în fond.

Art. 53. – Referentul e dator a pregăti astfel proiectele de expedițiune, încât, primindu-se din partea Consistorului, să se poată expeda întocmai.

La finea proiectului de expedițiune sau pe laturea goală a hârtiei se va introduce într'o clausulă separată: câte exemplare să se facă, pentru cine, în ce formă, cari acte sunt a se adnexa la expedițiune; iar pe actul însuși însemnează dacă e finalizat sau nu, precum și data resolvirii.

Art. 54. – Referenții sunt datori a lucra nu numai actele, ce li-se trimit dela registratură, ci cu prealabila notificare la prezidiu ei au să iee inițiativa spre a pregăti toate acele proiecte de statute, regulamente, instrucțiuni și ordinațiuni, ce sunt de

lipsă pentru aducerea în conformitate și regularitate a administrațiunei bisericești, școlare și epitropești în toate părțile ei constitutive, și în toate rezorturile competenței sale. Toate aceste propuneri și proiecte, eșite din inițiativa referentului, se prezintă la registratură.

Art. 55. – În cauzele în cari prezidiul a numit referenți secundari și comisiuni, referentul ordinar înainte de a-și face referada consultă asupra obiectului cu referentul secundar respective comisiunea numită, cari în caz de divergență de păreri au a-și face observările lor în scris.

Art. 56. – Dacă referentul află de lipsă să asculte opiniunea oamenilor de specialitate, precum e a iurisconsultului, a unui medic sau inginer etc. comunică actul mai întâiu cu aceștia spre a-și da părerea în scris.

Art. 57. – Precum referentul primește acte numai pe lângă adevărire în jurnalul de primire, așa și el e dator a le da numai pe lângă asemenea adevărire de predare.

VI. *Ședințele consistoriale.*

Art. 58. – La ziua și oara fixată președintele deschide ședința, constată dacă asesorii sunt prezenți în număr corespunzător spre a putea aduce concluze valabile, și priveghiază pentru cursul regulat al consultărilor și deriziunilor, apoi, fiind terminate toate afacerile puse la ordinea zilei, încheie ședința.

Art. 59. – În ședință se autentică mai întâiu procesul-verbal al ședinței premergătoare, apoi se discută obiectele urgente, și cele prezentate de referenții extraordinari, iar după acestea cele anunțate de referenții ordinari, în ordinea cronologică al numerilor de registratura.

Art. 60. – La desbaterea obiectelor referentul cetește mai întâiu extrasul despre starea lucrului, apoi propunerea de concluz, eventual proiectul de expediție.

Atât președintele cât și fiecare asesor sunt îndreptățiți a citi fiecare act, ori a cere cetirea aceluia, precum și a pune întrebări referentului în privința obiectului.

Art. 61. – Nici referentul, nici votanții nu pot fi întrerupți în predarea lor. Dacă însă președintele observă, că referentul se abate dela obiect, sau nu ține ordinea necesară în predarea lui, are a readuce desbaterea la ordinea cuvenită. Tot așa urmează și față de asesorii votanți în pledarea lor.

Art. 62. – După referada urmează discuția, iar fiind aceasta încheiată, președintele rezumează pe scurt fondul și pune la cale votarea, începând cu cel mai tânăr votant.

Art. 63. – Președintele nu poate restrânge libertatea de opinie nici a face presiune asupra acesteia; are însă dreptul a îngriji, ca desbaterea să nu ieie o dimensiune fără de scop. dar nici să se precipiteze în detrimentul cauzei.

Art. 64. – Președintele de regulă nu votează, ci enunță concluzul după opiniunea majorității absolute a volanților.

Dar dacă voturile s’au împărțit în două părți egale, președintele anunță concluzul după opiniunea, la care se alătură el.

Art. 65. – Dacă se primește propunerea referentului cu vr’o modificare sau adaus neesențial, referentul în cursul ședinței, sau imediat după aceia, are să-și modifice conceptul. Iar dacă s’a primit vre-o modificare esențială s’au o contrapropunere, la care referentul nu poate adera: contrapropunătorul are să-și formuleze propunerea în scris și să o subscrie. Această

propunere, după ce s'a trecut de către notar în procesul-verbal al ședinței se anexează la referadă. În astfel de cazuri proiectul de expedițiune îl face secretarul.

Art. 66. – Votările de regulă se fac cu graiul, iară alegerile, și la dorința majorității votanților și alte votări se pot face prin vot secret.

Art. 67. – Despre fiecare ședință notarul acesteia dresează un proces-verbal. Acesta cuprinde: însemnarea senatului, a zilei, a președintelui, a asesorilor votanți și a notarului ședinței. Pe coloana stângă se trece referentul, numărul registraturii și cuprinsul pe scurt al obiectului pus la ordinea zilei; iar pe coloana dreaptă concluzul enunțat de președinte. Dacă se primește propunerea referentului cu unanimitate, e deajuns a se aminti aceasta pe scurt în proces-verbal.

Contrapropunerile și voturile separate, date în scris, se amintesc la procesul verbal și se anexează la act. Votanții, cari își separează votul, nu sunt responsabili pentru urmările concluzului.

Art. 68. – După încheierea ședinței secretarul compune procesul-verbal, și subscriindu-l în partea dreaptă, îl prezintă președintelui spre revizuire și subscriere. Procesul-verbal astfel scris se autentifică în ședința proximă.

Procesul-verbal autenticat se copiază și se păstrează spre întrebuințare. Ambele exemplare se leagă la finea anului.

Conceptele de expedițiune, imediat după ședință, se subsciu de președinte cu clauza: „să se expedieze”. Expedițiunile cari în urma concluzului luat sunt a se modifica esențial cel mult în 48 de oare se concipiază, se subscriu de secretar, apoi de președinte cu clauza „să se expedeze”.

VII. *Expediția.*

Art. 69. – Actele ce sosesc la expediție le primește expeditorul, adeverind primirea prin subscrierea la locul corespunzător al blanchetei rezolvatelor, și le trece imediat în registrul său de expedițiune, iar după expedare trece în blancheta de mai sus data expedării, care pe baza aceleia este a se aținea în evidență atât la registratura generală, cât și la referent. Blancheta se păstrează în urmă la arhivă.

Art. 70. – Registrul de expediție cuprinde următoarele rubrici:

- a) număr al curent al registrului de expediție;
- b) ziua intrării la expediție;
- c) numărul registraturii generale;
- d) oficiul sau persoana către care e îndreptată expedițiunea;
- e) ziua expediției;
- f) numărul registrului de postă sau înmanuare;
- g) ziua predării actului la arhivă.

Art. 71. – Pentru exacta îndeplinire a expedițiunilor îngrijește expeditorul sub controlul secretarului consistorial.

După primirea actului de expedițiune se însemnează atât pe referadă, cât și în registrul expediturii ziua sosirii în expeditură, apoi se împart conceptele spre copiere. Cele însemnate ca urgente se copiază mai întâiu, apoi celelalte în ordinea cronologică.

Art. 72. – După copiere, expedițiunile se controlează cu conceptul original prin doi funcționari de cancelarie, și dacă se află în ordine se însemnează atât pe concept, la locul destinat, ziua și numele copistului și al controlorului, cât și pe actul purizat, la unghiu de desupt, inițialele expeditorului.

Art. 73. – Expeditorul duce expedițiunile copiate și controlate mai întâiu la secretar spre subscriere, apoi la președinte.

Sentințele și documentele consistoriale se provăd și cu sigilul oficios, iară la celelalte se sigilează numai cuverta.

Expedițiunile presidiale se subscriu numai de președinte.

Art. 74. – După subscrierea actului expeditorul anexează toate actele ce au să se alăture la adresa subscrisă, și împreună cu aceasta le împachetează, le așează în plic și le sigilează, apoi pachetul îl trece cu numărul sub care se expedează în jurnalul de postă, sau în jurnalul de predare, și îl trimite la locul destinat, însemnând toate acestea și în protocolul expediturii.

Dacă e a se anexa vre-un obiect de valoare sau bani, expeditorul pachetează acestea în prezența unui al doilea funcționar de cancelarie și înseamnă anexarea atât pe concept și cuvertă, cât și în registrul de expedițiune.

Art. 75. – Conceptele și actele ce rămân la consistor, expeditorul le predă arhivarului, pe lângă adeverire spre ulterioară afacere.

Art. 76. – Pentru fiecare ședință plenară ordinară secretarul pregătește, cu ajutorul personalului său, o consemnare a tuturor actelor, cari au rămas nereferate din ciclurile de mai nainte.

VIII. *Archiva.*

Art. 77. – Actele consistoriale se țin în arhivă, în ordine și evidență. Acte cu termene se țin și din partea arhivarului în evidență specială, având a le prezenta la timp referentului spre rezolvare.

Art. 78. – Actele se împart în următoarele secții însemnate cu numeri romani:

- I. Actele strâns prezidiale;
- II. Actele, cari aparțin plenului;
- III. Actele, cari aparțin senatului bisericesc;
- IV. Actele, ce aparțin senatului școlar;
- V. Actele, cari aparțin senatului epitropesc;
- VI. Actele privitoare la dotațiunea clerului;

Art. 79. – Registrul fiecărei secțiuni cuprinde următoarele rubrici:

- a) numerii curenți ai registrului general;
- b) ziua sosirii în registratură;
- c) dosarul și fasciculul în care s'a așezat actul;
- d) numărul la care, și ziua în care s'a scos actul din registratură.

Art. 80. – Fiecare obiect oficial nou va primi un dosar nou; iară acele acte, cari cu privire la legătura lor se refer la anteacte, ce se află deja la consistor, sunt a se așeza numai la acestea, în ordine cronologică.

Normativele, ordinațiunile, instrucțiunile și legile primesc fasciculi deosebiți.

Art. 82. – Dosarele se vor aduna în fasciculi ușori, și se vor pacheta între două scoarțe. Scoarța primă a fasciculului se înseamnă cu numărul despărțământului registraturii, cu numărul anului și al dosarelor cuprinse în acel fascicul.

Art. 83 – Președintelui, referenților și secretarului se dau actele din arhivă numai pe lângă blanchete subscrise de ei, cari se așează în locul actului până când acesta se restituie. Arhivarul ținându-le aceste în evidență, are să ceară la timpul său restituirea actelor fiind el responsabil pentru fiecare act. Partidelor se liberează acte numai pe baza unui concluz consistorial.

Art. 84. – Regulamentul acesta intră în vigoare deodată cu primirea lui de către sinodul eparhial.

Votat, în ședința Sinodului eparhial, ținută la 12/25 Aprilie, 1922.

Președinte:
Nicolae Ivan m. p.
episcop.

Notar:
Ion Varga m. p.

*

II.3. REGULAMENT⁴ de procedură la alegerea deputaților pentru Sinodul diecezan.

I. Agendele consistorului.

Art. 1. – Înainte de expirarea mandatelor deputaților sinodali, Consistorul diecezan, întrunit în ședința plenară, dispune alegeri noi. În acest scop va emite o circulară generală adresată tuturor oficiilor protopopești și parohiale, indicând modalitățile pentru săvârșirea alegerilor. Terminul alegerilor se va stabili astfel, ca ele să fie terminate cu 4 săptămâni înainte de Dumineca Tomii.

Art. 2. – După intrarea tuturor actelor electorale, Consistorul le examinează împreună cu eventualele proteste sosite în termen legal, și dispune cercetare pentru ca actul să fie pregătit și Sinodul să poată decide în meritul validării.

---

⁴ *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1923, Cluj, 1924, pp. 135-148.*

Art. 3. – Dacă un deputat a renunțat la mandat, ori a murit, ori, judecat fiind de forurile competente la pierderea drepturilor sale de cetățean, a devenit imposibil pentru susținerea pe mai departe a mandatului de deputat, locul devenit vacant se întregeste prin alegere nouă, cu observarea tuturor prescrișelor.

Art. 4. – În circulara prin care se dispun alegerile, Consistorul stabilește:

- a) ziua alegerii pentru deputații din cler;
- b) ziua întrunirii sinoadelor parohiale;
- c) termenul de scrutinii, care va fi de regulă a 8-a zi dela ziua alegerii.

Sinoadele electorale se convoacă cu 8 zile mai înainte.

Art. 5. – Consistorul numește pentru fiecare colegiu preoțesc un comisar consistorial din cler, iar pentru colegiul de scrutinii mirenesc, un comisar consistorial mirean.

Comisarilor li-se predau odată cu actul numirii:

- a) circulara prin care s'au dispus alegerile cu consemnarea cercurilor electorale;
- b) lista preoților, membri ai colegiului preoțesc din fiecare cerc;
- c) un formular pentru alegere, respective pentru scrutinii;
- d) un formular pentru credenționale.

Art. 6. – Consistorul trimite oficiilor parohiale și protopopești:

- a) circulara prin care s'au ordonat alegerile;
- b) formulare tipărite pentru procesele verbale electorale din fiecare parohie;
- c) plicuri, în cari se introduc actele și se sigilează.

Art. 7. – Dupăce întră toate actele electorale, Consistorul pregătește consemnarea deputaților aleși, una după alfabet și una după cercuri cu caracterul și locuința alesului. Acestea le transpune Sinodului.

II. Agendele comisarului consistorial.

Art. 8. – Comisarul consistorial este președintele biroului în colegiul electoral, respective de scrutiniu; el designează localul pentru actul alegerii, respective al scrutiniului; deschide și închide ședințele, conduce debaterile și consultările, enunță rezultatul votării, respective al scrutiniului și îngrijește pentru mersul normal al lucrărilor.

Art. 9. – Comisarul consistorial, în caz că este împedecat a-și împlini imediat misiunea, face imediat raport Consistoriului restituind totodată toate actele, ce i-s'au înmanuat, sau se îngrijește, ca acelea în ziua alegerii, respective a scrutiniului să fie la dispozițiunea biroului.

Neurmând dela Consistor până la ziua alegerii, respective a scrutiniului numirea altui comisar, sau întrevenind împedecarea comisarului numai în momentul alegerii sau al scrutiniului, membrii colegiului electoral preoțesc, respective ai scrutiniului mirenesc aleg un suplinitor al comisarului consistorial, care îndeplinește toate agendele comisariale.

Art. 10. – În cazul când comisarul consistorial ar observa în cursul votării, respective al scrutiniului, că și numele lui ocără în rândul candidaților de deputat pentru respectivul cerc sau colegiu, e obligat a declara imediat dacă își menține candidarea și din partea sa.

În cazul acesta colegiul respective membri scrutiniului aleg îndată d n sinul lor un suplinitor al comisarului, care conduce

mai departe agendele. Comisarul poate însă declara că nu reflectează la eventualul mandat de deputat al respectivului colegiu sau cerc, în care caz această declarațiune se ia la procesul verbal, iar lucrările se continuă sub prezidiul comisarului.

Dacă cu toate acestea comisarul consistorial întrunește majoritatea voturilor, alegerea lui se consideră nevalidă. Colegiul preoțesc în cazul acesta va săvârși imediat alegere nouă, în care însă pentru comisarul consistorial nu se poate vota; iar obvenind acest caz în colegiul de scrutinii, colegiul nu eliberează credenționalul, ci așterne actele Consistorului diecezan, ca să dispună alegere nouă.

Art. 11. – Comisarul consistorial, eventual substitutul sau, terminând actul alegerii, respective al scrutiniului, așterne Consistorului diecezan în termen de 24 ore procesul verbal cu toate actele electorale.

III. Agendele oficiului protopopesc.

Art. 12. – Oficiul protopresbiterial trimite de urgență fiecărui oficiu parohial din tractul său:

- a) circulara consistorială prin care se dispune alegerea, împreună cu toate formularele necesare pentru săvârșirea acestei alegeri în sinoadele parohiale.

IV. Agendele oficiului parohial.

Art. 13. – Oficiul parohial, primind dela protopresbiterul circulara consistorială, o va publica, va convoca sinodul parohial și va împlini toate cele ce cad în competența sa.

Art. 14. – Duminecă, opt zile înainte de termenul fixat de Consistorul diecezan pentru tinerea sinodului, parohul local, sau suplinitorul lui, anunță poporul în biserică. În auzul tuturor, ziua în care se va ține sinodul parohial extraordinar

pentru alegerea alor doi deputați mireni la Sinodul diecezan, din partea cercului electoral, la care aparține comuna bisericească respectivă. Invită pe cei îndreptățiți la vot, ca în ziua alegerii să se adune la biserică, mai curând ca de obicei, pentru a premergând serviciul divin, să rămână timp de ajuns pentru tinerea sinodului electoral.

Parohul local face dispozițiile corespunzătoare, ca acest avis să se publice în același timp și în filie sau filii, invitând pe alegătorii de acolo să se prezinte la alegere în comuna materă.

Art. 15. – Oficiul parohial poartă grijă, ca la alegere să stea la îndemână sigilul parohiei, precum și conspectul oficios al celor îndreptățiți la vot, stabilit conform § 5 al Regulamentului congresual pentru parohii, votat în anul 1878.

Lipsind acest conspect, din ori și ce motiv, oficiul parohial este dator, ca, împreună cu comitetul parohial, să compună din bună vreme și cu toată exactitatea un nou conspect al celor îndreptățiți la vot și să-l prezinte în ședința sinodului electoral pentru verificare și întrebuințare la actul alegerii.

Art. 16. – În ziua fixată pentru alegerea deputaților mireni, parohul local celebrează sfânta liturgie împreună cu chemarea Duhului sfânt, deschide apoi sinodul parohial extraordinar, și-l conduce până la constituirea sinodului propriu electoral.

V. Alegerile deputaților din cler.

Art. 17. – La terminul fixat pentru alegerea deputaților din cler (art. 5 a.), precis la 11 oare antemeridiane, se adună preoțimea la locul central al colegiului, în localul designat de comisarul consistorial, care poate fi biserica, școala sau altă localitate corespunzătoare, și acolo sub prezidiul comisarului se constituie în colegiu electoral, alegându-și doi bărbați de încredere și un notar.

Art. 18. – După constituirea colegiului electoral pe baza listei primite dela Consistor, se constată numărul alegătorilor prezenți și numele lor se induce în procesul verbal.

Art. 19. – Săvârșindu-se acestea, colegiul trece la alegerea deputatului.

Alegerea se face prin votare deschisă nominală, cu graiu viu, sau la cererea unei terțialități a celor prezenți, prin votare secretă.

Ordinea votării în amândouă cazurile este aceasta: comisarul consistorial cheamă pe alegători unul câte unul, după cum sunt înscriși în lista alegătorilor, începând cu cel dintâi votant din listă și continuând cu cei ce urmează pe rând. Fiecare alegător își dă votul său cu graiu viu, iar în caz de votare secretă, pune în urna pregătită spre acest scop un buletin, care conține numele întreg al persoanei pentru care votează.

Art. 20. – Notarul colegiului sub controla președintelui comisar și a bărbaților de încredere, induce în procesul verbal al colegiului, în ordinea numerilor curenți, numele fiecărui votant, și alături în altă rubrică continuativă votul fiecăruia, adică numele candidatului, căruia și-a dat votul iar în caz de votare secretă se induce în procesul verbal numai numele votantului.

În rubrica voturilor numele candidatului pentru care s'a dat votul nu se poate suplini cu nici un fel de semne, sau indicări, sau prescurtări.

Art. 21. – După-ce în ordinea listei alegătorilor au votat toți alegătorii prezenți, iar întrucât nu s'ar fi prezentat toți cei înscriși în listă, se fixează un termen de 1/4 de oară, pentru ca să se prezinte și cei absenți.

Expirând acest termen, înainte de toate se induce în procesul verbal numărul și numele alegătorilor veniți în urmă, se continuă apoi votarea cu aceștia întocmai ca și cu cei de mai înainte.

Dupăce și aceștia și-au dat votul, alegerea se încheie și se înseamnă în procesul verbal timpul (oara și minutele) încheierii.

Art. 22. – Încheindu-se votarea biroul colegiului (președintele comisar, bărbații de încredere și notarul) numără voturile date și le sumează separat pentru fiecare candidat, pentru care s’au dat.

În caz de votare secretă biroul numără buletinele din urnă și dacă sunt în consonanță cu numărul votanților, purcede la scrutiniu și anume: le desface, le cetește și le sumează pentru fiecare candidat. Pe candidatul care a întrunit majoritatea absolută a voturilor valide președintele îl proclamă deputat.

Dacă însă nici unul din candidați n’a obținut majoritatea absolută a voturilor se face imediat alegere nouă între cei doi, cari au întrunit mai multe voturi.

Voturile, cari în cazul acesta se dau altor persoane și nu unuia dintre cei doi candidați, precum și buletinele albe nu se iau în considerare și la constatarea rezultatului nu se numără.

Dacă la alegerea a doua amândoi candidații au întrunit voturi egale, decide soarta executată atunci îndată. Președintele proclamă deputat pe cel favorizat de soarte.

Art. 23. – Pentru deputatul ales se face în prezența colegiului electoral un credențional, care subscris de comisar, de bărbații de încredere și de notar, se predă imediat alesului, dacă este prezent; iar dacă nu este prezent, i-se trimite prin comisar la domiciliu, pe calea cea mai sigură și fără amânare. Expediția pe calea poștei se face recomandat.

Art. 24. – Terminându-se actul alegerii se încheie procesul verbal al colegiului și se autentică în prezența alegătorilor; apoi se subscie de comisar, de bărbații de încredere și de notar.

În caz că procesul verbal se va estinde pe mai multe coale aceste coale vor fi cusute iar capetele firului de cusătură se sigilează cu ceară imprimându-se sigilul bisericei locale sau al unuia dintre bărbații de încredere.

La procesul verbal se anexează toate actele și documentele câte au legătură cu alegerea, în caz de votare secretă, și buletinele de votare, cusute și sigilate ca însuși procesul verbal.

Art. 25. – Terminându-se toate formalitățile, comisarul declară lucrările colegiului electoral încheiate. Procesul verbal al colegiului, cu toate actele electorale, le transpune Consistorului, în plic sigilat, împreună cu raportul său în care se indică modalitatea predării sau expedării credenționalului.

VI. Alegerea deputaților mireni.

A) Alegerea.

Art. 26. – La ziua și oara fixată pentru alegere (art. 5 b.), după terminarea sfintei Liturgii și a chemării Duhului sfânt, se întrunește în fiecare comună bisericească, materia împreună cu filiile, sinodul parohial extraordinar pentru alegerea a doi deputați mireni în cercul la care aparține parohia.

Localul pentru ținerea sinodului poate fi biserica sau școala, sau alt local corăspunzător. Sinodul se deschide și lucră la început sub prezidiul ordinar (parohul local, eventual protopresbiterul sau alt preot), se cetește ordinul consistorial pentru alegere, se cetește lista membrilor sinodului și se verifică alăturându-se la procesul verbal. În urma acestora se constituie sinodul electoral.

Oara, când s'a deschis sinodul, se înseamnă la procesul verbal.

Art. 27. – Sinodul propriu electoral se constituie, alegându-și un președinte, doi bărbați de încredere, și un notar; purcede apoi imediat la însuși actul alegerii de deputați sub conducerea și controla biroului sinodal.

Art. 28. – Votarea se face în ordinea listei. Numai cei înscriși în listă sunt îndreptățiți la vot.

Art. 29. – Deputat mirean poate fi ales ori care fiu al bisericei noastre ortodoxe care întrunește condițiile normate în § 6 al Statutului organic și posedă dreptul de alegător pe teritoriul eparhiei ortodoxe a Clujului. Deputat clerical poate fi ales preotul care face parte din clerul recunoscut de cătră autoritatea superioară bisericească a diecezei.

Art. 30. – Votarea se face cu graiu viu, sau dacă cer 20 alegători cu vot secret cu buletine.

Art. 31. – Ordinea votării este aceasta: președintele sau notarul cetește cu graiu respicat în ordinea listei membrilor numele fiecărui alegător. Membrii prezenți ai sinodului cari voiesc să-și exercite dreptul de vot, vin în persoană unul câte unul la masa biroului sinodal, în ordinea în care sunt chemați, și fiecare își dă votul cu graiu viu, respective cu buletin de votare.

Aclamațiunea nu se admite. Asemenea nu se admite votarea unuia pentru altul, prezent sau absent.

În caz, când alegătorul nu numește sau nu scrie numele întreg al candidatului, se consideră de suficient dacă el va numi sau va scrie pe buletin numai numele familie și caracterul candidatului, astfel însă, ca identitatea persoanei respective să nu poată fi trasă la îndoială.

Art. 32. – Notarul sub controla președintelui și a bărbaților de încredere induce în procesul verbal al sinodului voturile date, scriind în dreptul fiecărui votant numărul curent, numărul din listă, numele alegătorului și în rubrica de alături numele candidatului pentru care alegătorul și-a dat votul.

Numele candidatului nu se poate substitui cu nici un fel de semne sau alte indicări sau prescurtări. În caz de votare secretă se înseamnă în procesul verbal numai numele alegătorilor în ordine cronologică, iar buletinele se adună și se păstrează toate pentru actul scrutinului, ce va urma.

Art. 33. – Terminându-se votarea după listă se mai așteaptă o jumătate de oră pentru alegătorii, cari n’au fost prezenți în decursul votării, și cari, venind acum, mai pot vota. După expirarea timpului fixat pentru încheierea alegerii și după ce cei ce s’au prezentat în acea jumătate de oră, și-au dat votul, alegerea se încheie, însemnându-se în procesul verbal timpul (ora și minutele) încheierii.

Art. 34. – După încheierea votării, biroul sinodului numără voturile, – iar la caz de votare secretă, buletinele – și dacă acestea sunt în concordanță cu numărul votanților, se face scrutiniul Buletinele se desfac, se cetesc și se numără grupându-se separat pentru fiecare nume înscris în ele.

Rezultatul votării se înseamnă exact ia procesul verbal ca să fie evident, câte voturi a întrunit fiecare candidat.

În caz de votare secretă, buletinele după scrutiniu se adună, se numerizează și legate se pun în plic. Plicul se sigilează cu ceară, după modalitatea prescrisă pentru sigilarea procesului verbal și se alătură la acest proces verbal.

Art. 35. – Terminându-se actul alegerii, sinodul electoral încredințează unuia dintre bărbații de încredere plicul sigilat, care cuprinde procesul verbal și toate actele sinodului electoral încheiate în ordine, cu însărcinarea ca la timpul indicat să-l ducă la locul central de scrutiniu al cercului și să-l prezinte în persoană comisarului consistorial, făcând acolo parte din colegiul de scrutiniu pentru cercul întreg.

În cazul, când acest delegat al sinodului electoral este împedecat de a-și îndeplini această misiune, are să predea protocolul celui alt bărbat de încredere, ca acela să-l prezinte la timpul și locul indicat.

Despre lucrările sinodului electoral se ia proces verbal, care încheiându-se se autentică în prezența alegătorilor, apoi se subscrie de președinte, de bărbații de încredere și de notar, anexându-i-se lista alegătorilor și eventual buletinele de votare. Având procesul verbal o extindere de mai multe coale, acestea se coasă laolaltă, și capetele firului de cusătură se sigilează.

Protocolul trebuie să fie prevăzut pe pagina subscrierilor cu două sigile întregi, unul al parohiei, altul al președintelui sau al unuia dintre bărbații de încredere.

Sigilarea făcută după alte modalități se înseamnă la procesul verbal împreună cu cauzele ei.

Art. 36. – Procesul verbal încheiat, scris și instruit se pune în plic împreună cu anexele lui și plicul se sigilează cu ceară, imprimându-se cele două sigile prescrise. Dacă nici președintele, nici bărbații de încredere nu au sigil, pe plic în amândouă locurile se pune sigiliu parohiei. Plicul sigilat se provide în loc de adresă cu titlul: „Procesul verbal al sinodului parohial din cocuna N”, și se predă bărbatului de încredere

designat pentru a-l duce la comisarul consistorial. După toate acestea, președintele declară sinodul electoral încheiat.

Bărbatul de încredere respective substitutul său, este dator să prezinte în persoană protocolul electoral la colegiul de scrutiniu.

B) Scrutiniul

Art. 37. – În ziua fixată pentru scrutiniu (art. 4 c.), precis la 11 oare înainte de amiazi, toți bărbații de încredere, însărcinați cu predarea proceselor verbale electorale ale sinoadelor parohiale, se adună la locul central al cercului electoral și anume în localul designat spre acest scop de comisarul consistorial. Acolo se constituie apoi sub prezidiul comisarului consistorial, în colegiu de scrutiniu, alegându-și doi bărbați de controlă și un notar.

Constituindu-se colegiul de scrutiniu, comisarul consistorial desface pe rând toate plicurile, tăindu-le marginile fără a vătăma sigilile. Procesele vei bale se cetesc apoi în auzul tuturor, se numără suma voturilor cuprinse în ele și se înseamnă în procesul verbal al colegiului.

După ce s'a terminat scrutiniul proceselor verbale prezentate, întrucât nu s'ar fi prezentat din toate comunele ce aparțin cercului de scrutiniu, se mai așteaptă o jumătate de oră în cursul căreia se mai scrutinează cele intrate în acest restimp și cu aceasta scrutiniul se încheie.

Procesele verbale electorale, cari nu întrunesc toate formele prescrise de acest regulament, precum și ce'e sosite pe altă cale sau după încheierea scrutiniului, nu se iau în considerare, dar se alătură separat la procesul verbal indicându-se cauza, pentru care nu s'au putut lua în considerare.

Plicurile rămân acluse la procesele verbale singurateice.

Art. 38. – După examinarea, numărarea și sumarea voturilor din întreg cercul electoral, se constată rezultatul final și candidatul, care a întrunit cele mai multe voturi, se proclamă ales deputat sinodal.

În caz, când doi candidați, cu majoritate de voturi, au voturile egale, între ei decide soarta executată atunci imediat, iar cel favorizat de soarte. se proclamă deputat.

Art. 39. – Pentru deputatul ales se face în prezenta colegiului de scrutinii un credențional, care numai decât se subscrie de comisar și de toți membrii colegiului de scrutinii.

Credenționalul se trimite deputatului ales la domiciliul lui pe calea cea mai sigură și fără amânare, sub speciala îngrijire a comisarului. Expediția cu posta, se face recomandat.

Art. 40. – Despre toată lucrarea colegiului de scrutinii se ia proces verbal special, care după încheiere se și subscrie, ca și credenționalul, de comisar și de toți bărbații de încredere.

După acestea comisarul consistorial declară încheiată misiunea colegiului de scrutinii, iar procesul verbal al acestuia, împreună cu toate celelalte acte electorale le așterne în 24 oare Consistoriului în plic închis, pe lângă un raport, în care arată în ce chip a transpus deputatului ales credenționalul.

VII. Proteste.

Art. 41. – Împotriva actului de alegere sau scrutinii, sau împotriva persoanei celui ales, cei îndreptățiți la vot, pot ridica protest la Consistoriul diecezan. Protestul trebuie să fie întrat la Consistoriu în termen de 15 zile dela ziua alegerii, respective pentru mireni dela ziua scrutiniului.

VIII. Dispoziții generale.

Art. 42. – Formularele pentru procesele verbale ale sinoadelor parohiale electorale, ale colegiilor de alegere și de scrutiniu și pentru credenționalele deputaților aleși, le stabilește Consistorul diecezan.

Art. 43. – Regulamentul intră în vigoare la 1 Ianuarie, 1924.

Votat în ședința Sinodului Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului dela 4/17 Aprilie, 1923.

Președinte:

Nicolae Ivan m. p.
episcop.

Aurel Muntean m.p.
notar.

*

Ședința a doua⁵.

În sala festivă a prefecturii județului se deschide ședința a doua a sinodului subț presiul P. S. Sale episcopului. Notar de ședință Dr. Lazar Chirilă.

P. S. Sa prezintă următoarea adresă prezidială:

Venerabil Sinod Diecesan!

Posturile cele trei de asesori ordinari, sistemizate în senatul bisericesc nu sunt de ajuns, ca să putem mântui nici chiar referatele în fiecare senat cu câte o persoană, fie aceea cât de muncitoare și de stăruitoare.

---

⁵ La Adunarea Eparhială din primăvara anului 1924, în ședința a doua, din 22 apr./15 mai, episcopul Nicolae Ivan solicită crearea a două posturi de consilieri pentru episcopie, încredințând chestiunea Comisiei de organizare; *Renașterea*, II (1924), nr. 19 (11 mai), p. 4.

Asesorii legați de biurou nu pot face nici o inspecție a învățământului religios și nu-i putem exmite ca comisari unde cere trebuința, suferind mersul normal al afacerilor. La arhiepiscopia Sibiului sunt 7 posturi sistemizate, între cari un post pentru vicariul, în diecezele Arad și Caransebeș câte 4 și numai noi și Oradea-mare am rămas cu câte 3, între cari unul nu a fost ocupat în anul din urmă.

Rog deci Venerabilul Sinod să binevoiască a mai sistemiza încă două posturi de asesori, dintre cari pe unul se-l pot numi vicar Episcopesc, ca să mă poată substitui în absență și să-mi fie de ajutor la îndeplinirea vizitațiilor canonice, pe cari le aflu foarte necesare. Cu o cale veți binevoi a ne autoriza, să facem demersuri la Onoratul Guvern pentru a se înscrie la bugetul statului aceste două posturi, ca la sesiunea proximă să le putem întregi prin alegere.

*

II.4. MEMORIUL

Eparhiei [Vadului, Feleacului și] Clujului către Congresul
Național Bisericesc în cauza despărțirii fondurilor și
fundațiilor comune cu Arhiepiscopia⁶.

No. 6082—924 Plen,

Mărit Congres!

Prin concludul Măritului Congres No. 67—909 și 58—920, s'a decretat înființarea Eparhiei Clujului din corpul Arhiepiscopiei dela Sibiu, luându-se toate măsurile pentru inactivarea noiei Eparhii atât din partea Măritului Congres, cât și a Veneratului Sinod arhiepiscopal.

---

⁶ *Renașterea*, II (1924), nr. 40 (5 oct.), pp. 1-7.

Înființarea Eparhiei Clujului a fost recunoscută și de organele statului și încadrată între legile țării sub denumirea de „Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului”.

Prin dispozițiile acestea, ale legiurii bisericești și a legiurii de stat, Eparhia noastră a luat ființă, începându-și Consistorul activitatea la 2/15 Octombrie 1919.

Măritul Congres național bisericesc prin concluzul său No. 58—920, voind să dea Diecezei celei noi și putința de existență și de funcționare, a decis, ca averea Arhidiecezei comună cu a nou înființatei Eparhii a Clujului să fie împărțită în proporția numărului credincioșilor între Arhiepiscopie și Episcopia Clujului, pentru a satisface prin aceasta nu numai un postulat de echitate, ci și pentru a asigura viața și funcțiunea noiei Eparhii, înființată în cele mai expuse părți ale ortodoxismului.

Cum această împărțire nu s'a putut face asupra celor mai însemnate bunuri comune nici până azi, Eparhia Clujului se vede silită a recurge la dreapta judecată a Măritului Congres național bisericesc, pentru a decide în mod definitiv asupra împărțirii fondurilor și fundațiunilor acestor două Eparhii și a lua toate dispozițiile, ca hotărârile sale să fie executate întocmai și fără întârziere păgubitoare pentru noi.

Ne permitem a face în cele următoare istoricul chestiunei.

Preaveneratul Consistor mitropolitan, cu ordinul său No. 170—921 M., a exmis pe Domnul Lucian Borcea ca delegat al său, ca împreună cu delegații Eparhiei Clujului și ai Arhidiecezei să constate destinațiunea tuturor fondurilor și fundațiunilor și să decidă asupra modalității de împărțire a acestor fonduri și fundațiuni.

Această comisiune s'a întrunit, după multe rugăminți și trăgănări, la 18 și 19 Noembrie 1922 în Sibiu, și cu această ocaziune și-a ficsat fiecare delegațiune, sub reserva aprobării ulterioare a Consistoriului său, punctul său de vedere cu privire la împărțirea singuraticelor fonduri și fundațiuni, acceptând cheia de împărțire de 2—3 părți pentru Arhidieceza Sibiului și 1—3 parte pentru Dieceza Clujului.

Măritul Congres național bisericesc prin conclusele sale No. 67—909 și 58—920, stabilise, — numai principal —, ca împărțirea fondurilor și fundațiunilor să se facă în proporția numerică a credincioșilor celor două Eparhii.

Procedând apoi la cercetarea fondurilor, pentru a se constata cari fonduri sunt divizibile, au ajuns de acord și au declarat de divizibile:

1. Fondul general administrativ, compus din realități, efecte și creanțe.
2. Fondul Rudolfin din o casă, efecte și porțiuni canonice.
3. Fondul bisericilor sărace din efecte și creanțe.
4. Fondul școlar eparhial din efecte și creanțe.
5. Fondul de pensuni din efecte și creanțe.
6. Fondul cultural din efecte și creanțe.
7. Fondul de asigurare din efecte și creanțe.
8. Fondul Reuniunii învățătorilor din efecte și creanțe.

Referitor la fondul general administrativ, delegații Arhidiecezei au făcut însă următoarele rezerve: Consideră de indivizibile și ca atare rămânând în întregime proprietatea Arhidiecezei fondul instruct dela reședința arhiepiscopescă, împreună cu reședința și vila arhiepiscopescă, cu grădina și casa din strada Schewis No. 25, (Sibiu) precum și cele 9 jugăre teren cultivabil

din hotarul comunei Șura-mare, cari sunt în folosința I. P. Sf. Sale Domnului arhiepiscop.

Eparhia Clujului a cerut să se împartă și această avere, găsind, că cererea Arhidiecezei nu este motivată. A admis să rămână în proprietatea exclusivă a Arhidiecezei ornatele arhieresti, potirele și tot ce aparține aranjamentului intern a capelei, iar biblioteca să rămână în administrarea Arhidiecezei ca avere comună. N'a putut însă renunța la partea ce i-se cuvine din reședința și vila arhiepiscopescă, cari constitue un bun comun, ridicate și cu jertfa credincioșilor din Eparhia Clujului și mai puțin să renunțe la grădina și casa din strada Schewis No. 25, a cărei cedare nu s'ar putea justifica prin nici o împrejurare, fie chiar de ordin ideal.

În ce privește cele 9 jugăre din hotarul Șura-mare, acestea s'au folosit de cătră I. P. Sf. Sa arhiepiscopul, dar fără a constitui o parte din dotațiunea arhiepiscopescă și noi nu putem renunța la dreptul nostru din acest pământ astăzi, când fiecare arhiepiscop a primit prin reforma agrară și o dotațiune de 200 jugăre catastrale, iar Eparhiile au primit numai jumătate.

Referitor la casele fondului general și fondului Rudolfin, delegații Arhidiecezei au cerut, ca aceste case să rămână neîmpărțite 5 ani de zile urmând, ca Eparhia Clujului să primească 1—3 parte din venite, iar după 5 ani de zile să se revină asupra împărțirii lor.

Delegația arhidiecezană motiva această cerere cu faptul, că valoarea caselor e în prezent prea urcată și Consistorul arhidiecezan intenționează să rescumpere el casele ce revin Eparhiei Clujului și speră, că în decurs de 5 ani se va normaliza valuta, și o va putea face.

Eparhia Clujului a cerut evaluarea tuturor imobilelor și împărțirea lor în natură. Întâiu, pentru că are și ea multe necesități cu zidirea seminarului, cu înființarea Tipografiei, cu zidirea internatului teologic în Cluj, cu zidirea catedralei, și în al doilea rând, nu crede în normalizarea valutei în decurs de 5 ani. Dovadă, că astăzi, după doi ani dela formularea acestei cereri de către Arhidieceză, valoarea caselor s'a întreit.

Eparhia Clujului n'are intențiunea de a înstrăina aceste case altora în afară de Arhidieceză, și ține cont în măsura deplină de interesele bisericeii, așa, că nici din această parte nu avea de ce să se teamă Arhidieceza, dar dorește să-și administreze ea bunurile și să aducă această administrare în armonie cu interesele sale speciale.

Dacă Arhidieceza ar fi putut, fie prin contractarea unui împrumut, fie din alt izvor, să răscumpere drepturile Eparhiei Clujului asupra acestor case în 1922, ar fi câștigat ea însăși față de situația de astăzi un beneficiu de 200% și ar fi făcut posibilă Eparhiei Clujului cumpărarea în Cluj a unui întreg rând de case, unde și-ar fi putut adăposti instituțiile sale.

Asupra porțiunilor canonice ale fondului Rudolfin s'a convenit de ambele părți, ca acestea să treacă în proprietatea acelei Eparhii, pe al cărei teritor se află, întrucât această dispoziție n'ar viola raportul de 2—3 pentru Arhidieceză și 1—3 parte pentru Eparhia Clujului. În cazul, când s'ar viola prin această modalitate de împărțire proporția stabilită, se vor da recompensele necesare.

Cele două delegații au mai convenit, ca împărțirea fondurilor declarate de comun acord de divizibile, să se împartă în proporția stabilită cu începerea anului 1920.

Delegații au mai convenit, ca sidoxia și tacsele noucununa-
ților să treacă în proprietatea fiecărei Eparhii cu anul 1920,
restituindu-se sumele ce s'ar fi încasat de o Eparhie în contul
celeilalte.

Delegații Arhidiecezei au mai excepționat împărțirea taxe-
lor administrative încasate după fondurile și fundațiunile
comune pe timpul cât aceste fonduri și fundațiuni sunt admi-
nistrate de Veneratul Consistor arhidiecezan.

Delegații Eparhiei Cluj au cerut împărțirea acestor taxe,
motivând, că ele formează singurul izvor mai însemnat și baza
din care decurg este o avere comună, iar munca și cheltuelile
separate depuse pentru administrarea fondurilor și fundațiu-
nilor comune este neînsemnată.

Eparhia Clujului, care și-a început activitatea cu un
împrumut de 100.000 coroane, pe cari le-a replătit, nu putea
renunța la acest izvor de venit.

Delegațiile au mai convenit, ca moșiile fondurilor de mai
sus, să rămână în administrația Consistorului arhidiecezan
până la executarea reformei agrare, dându-se Eparhiei Clujului
1-3 din beneficiu.

Acestea au fost fondurile asupra divizibilității cărora s'a
convenit de ambele părți, cel puțin în parte, căci nu s-a putut
cădea de acord asupra modalității de împărțire a caselor, asupra
divizibilității reședinței și vilei arhiepiscopoești, a fondului
instruct dela acestea, asupra grădinei și casei No. 25 din strada
Schewis și acelor 9 jugăre din hotarul comunei Șura-mare.

Nu s'a convenit apoi de loc asupra divizibilității următoa-
relor fonduri:

1. Fondul Seminarial, constatat din realități, efecte și creanțe.

Delegația arhidiecezană l-a declarat indivizibil și a admis numai 1—3 din beneficiu pentru Eparhia Clujului, câtă vreme își va crește candidații la preoție aicea.

Delegația Eparhiei Clujului a declarat acest fond divizibil deodată cu înființarea unui seminar teologic în Cluj.

Acum, când s'a înființat seminarul teologic în Cluj, pe care în lipsa de local propriu, l'am așezat unde am putut, după multe și supraomenești stăruințe, într'o casă de a primăriei din Cluj, pe lângă chirie anuală, se'nțelege că nu putem renunța la drepturile noastre asupra Fondului seminarial arhidiecezan și cerem extrădarea 1—3 parte din acest fond, pentruca cu această parte și cu ce vom mai putea câștiga din alte părți, să ne apucăm și noi de zidirea unui nou seminar cu internat teologic, pentru care ne-am asigurat deja terenul în inima Clujului. Altfel am fi siliți să vegetăm în case necorespunzătoare, plătind chirii urcate și periclitând viața tinerelor odrasle, cari se încredințează îngrijirii noastre. Și ce e mai mult, dejosind biserica, care nu are unde își plasa în Cluj o școală superioară teologică, în mod demn și corăspunzător.

2. Nu s'a putut conveni asupra distribuirii fondului catedralei, pe care delegația arhidiecezană l-a declarat în întregime indivizibil.

Delegația Eparhiei Clujului declară indivizibilă zidirea catedralei și inventarul ei, reclamă însă 1—3 parte din restul fondului.

Consistorul Eparhial din Cluj a început zidirea unei catedrale în Cluj. În lipsa de mijloace, a apelat la toți oamenii de

bine și despre cari a crezut, că pot contribui cu obolul lor la construirea noului Sion în inima fostei metropole a șovinismului maghiar. A apelat și la cel mai larg concurs al statului. Nu poate deci renunța la drepturile sale dela fondul catedralei din Sibiu, creat și cu contribuția credincioșilor din Eparhia Clujului.

Catedrala din Cluj se ridică zi cu zi, spre mângâierea tuturor celor cari au la inimă interesele bisericii noastre, dar și eforturile, cari se depun pentru adunarea mijloacelor sunt imense, și această monumentală zidire va reclama încă zeci de milioane Lei, fără pictură și fără aranjamentul intern.

Nu avem nici casă pentru parohul catedralei.

Cerem deci împărțirea fondului catedralei din Sibiu și extrădarea 1—3 părți pentru Eparhia Clujului.

3. Despre fondul Tipografiei arhiepiscopale, Arhiepiscopia susține prin delegații săi, că acest fond face parte integrantă din fundațiunea „Șaguna” și ca atare ar fi indivizibilă.

Eparhia Clujului susține, că acest fond, care constă din o casă, creanțe și efecte, din Librărie și Tipografie, este divizibil, și cere extrădarea 1—3 părți pentru Eparhia Clujului, pentru a-și putea înființa și în această Eparhie o Tipografie fără de care este stânjenit mersul normal a administrației noastre bisericești.

În litigiul a rămas fondul orfelinatului, constatator din o casă și efecte, pe care delegația Arhiepiscopiei l-a declarat de indivizibil, iar delegația Clujului de divizibil. Acest fond s'a adunat din colecta inițiată de Episcopul nostru și ne miră îndrăzneala cu care ni-se deneagă dreptul asupra părții ce ne revine.

Dintre fundațiuni s'a declarat de comun acord de divizibile: fundațiunea Francisc Iosif și fundațiunea „Panovici”. Cea dintâi în proporția de 2—3 și 1—3, iar a doua în proporția de 1—7 pentru Arhidieceza și 6—7 pentru Eparhia Clujului.

Delegațiunea a mai căzut de acord, ca acele fundațiuni, a căror scop este a se îndeplini în parte covârșitoare pe teritoriul uneia din aceste Eparhii, să treacă în administrarea Eparhiei respective.

S'a căzut de comun acord, ca să rămână în administrația Arhidiecezei următoarele fundațiuni cu caracter general, revenind Eparhiei Clujului 1—3 din beneficiu, care beneficiu să se extrădeze Eparhiei Clujului la finea fiecărui an bugetar:

1. Fundațiunea „Șaguna”.
2. Fundațiunea „Andronic”.
3. Fundațiunea „Hanea”.
4. Fundațiunea „Ion Popescu”
5. Fundațiunea „Vlad”.
6. Fundațiunea „Mihaiu”.

Au mai rămas în litigiu următoarele fundațiuni:

1. Fundațiunea „Moga”, pe care delegații Arhidiecezei o consideră indivizibilă, admițând însă Eparhiei Clujului 1—3 parte din beneficiu. Delegația Eparhiei Clujului a cerut împărțirea acestei fundațiuni, având și ea un seminar propriu. Scopul acestei fundațiuni este ajutorarea studenților în teologie.

2. Fundațiunea „Pantazi” este considerată de delegația arhidiecezană de indivizibilă, revenind Eparhiei Clujului numai 1—3 parte din beneficiu după inactivarea ei la 1953. Delegații Eparhiei Clujului consideră de divizibilă și aceasta fundațiune în momentul inactivării ei.

3. Fundațiunea „Miron Romanul” este considerată de delegația arhidiecezană de indivizibilă, admițându-se Eparhiei Clujului numai 1—3 parte în beneficiu. Delegația Eparhiei Clujului a considerat-o de divizibilă în momentul inactivării seminariului din Cluj, având și această fundațiune scopuri în legătură cu seminarul teologic.

4. Fundațiunea „Ioan Mețianu” se consideră de delegații Arhidiecezei de indivizibilă și cu menire numai pentru Arhidieceză, iar delegația noastră au considerat-o de divizibilă și cu menire și pentru Eparhia Clujului. Cer deci împărțirea ei.

5. Fundațiunea „Lebu” este considerată de delegația arhidiecezană de indivizibilă, care are să se administreze de Consistorul arhidiecezan, conform literilor fundaționale. Delegația Eparhiei Clujului a cerut, ca partea ce revine Eparhiei Clujului, să se pună la dispoziția Consistorului din Cluj, spre a fi distribuită de el. Aici au parte și celelalte Eparhii din Mitropolia Ardealului.

6. În ce privește Tipografia Arhidiecezană, delegații Arhidiecezei au susținut, că și aceasta face parte integrantă din fundațiunea „Șaguna” și ca atare este indivizibilă. Delegații Clujului cer împărțirea ei cu toată insistența, căci ea s'a făcut și sporit de toți credincioșii din fosta Arhidieceză.

Delegații Clujului mai cer, ca ajutorul primit dela „Universitatea săsească” să se împartă în proporția numărului comunelor, cari au aparținut fostului Fundus regius. Delegații Arhidiecezei au declarat, că această cerere nu se poate îndeplini din cauza, că repartizarea ajutoarelor se face de adunarea generală a Universităților săsești și nu de Consistor, o aserțiune, care stă numai în parte.

Delegații Clujului cer, ca să se extrădeze Eparhiei Clujului numai decât cota-parte din fundațiunile și fondurile, cari nu sunt în litigiu și să se stabilească o modalitate de control asupra administrării averii comune rămasă în administrarea Consistorialul arhidiecezan. Cererea e deplin motivată și justificată și o va justifica viitorul și mai mult.

Aceste hotărâri aveau să fie supuse deciderii ambelor Consistoare, iar până atunci experți tehnici să facă un proiect de împărțire referitor la fondurile și fundațiunile, cari au rămas în litigiu.

Aceste hotărâri au fost supuse hotărârii Sinodului Eparhial al Eparhiei Cluj din 1923, care prin concluzul său No. 31 dela 17 Aprilie 1923 aproabă atitudinea delegațiunii eparhiale întru toate și o îndrumă la continuarea pertractărilor.

Sinodul arhidiecezan în ședința sa dela 6-19 Aprilie 1923, luând în desbatere hotărârea delegaților prin concluzul No. 86 a adus următoarele hotărâri:

I. A acceptat cheia de împărțire stabilită de comisiunea delegaților de 1—3 pentru Eparhia Clujului și a declarat de divizibile următoarele fonduri:

1. Fondul general administrativ, în ce privește efectele, numărul și creanțele, susține însă și pe mai departe ca indivizibilă și ca proprietatea exclusivă a Arhidiecezei reședința și vila arhiepiscopescă cu întreg fondul instruct, precum și grădina cu casa din str. Schewis No. 25, și cele 9 jugăre catastrale din hotarul comunei Șura-mare, iar casele acestui fond pretinde să se distribuie numai după trecerea alor 5 ani de zile, cum cereau delegații acestui Consistor. Din mobilier ne extradă 3 mese de scris, 1 pult pentru acte, 1 dulap, 1 canapea, 1 scaun cu

aripi, 2 casse wertheimiană, 1 dulap din biroul Regman, 18 scaune, 1 lampă electrică de masă, 3 rânduri de odăjdii.

Chestiunea taxei administrative după fondurile comune o transpunem însă în competența Consistorului arhidiecezan, care prin adresa sa No. 9184—923, ne propune cvota minimală de 20%, rămânând pentru Consistorul arhidiecezan 80% din această taxă încassată și după banii noștri.

2. A declarat divizibile apoi fondurile următoare:

Fondul Rudolfin cu excepțiunea casei, care asemenea ar avea să rămână 5 ani în administrarea Consistorului arhidiecezan și atunci să se revină asupra împărțirii ei.

3. Fondul bisericelor sărace.

4. Fondul școlar eparhial.

5. Fondul de pensii cu sarcini mai mari ca venite.

6. Fondul cultural.

7. Fondul de asigurare.

8. Fondul Reuniunii învățătorilor.

A acceptat, ca moșiile să rămână în administrarea Consistorului arhidiecezan până la executarea completă a reformei agrare, cu dreptul Eparhiei noastre la 1—3 parte din beneficiu.

Venerabilul Sinod arhidiecezan declară indivizibil:

1. Fondul seminarial și 2. Fondul orfelinatului.

Asupra împărțirii fundațiilor, Venerabilul Sinod arhidiecezan formulează principiul, că acestea după natura lor iuridică formează un corp și sunt a se administra acolo, unde ar dispune fundatorii, fără considerare de cine sunt făcute. Favorurile și beneficiile fundațiilor însă stau între marginile literilor fundaționale la dispoziție tuturor aceloră, cari au aparținut teritorului Arhidiecezei.

Autorul acestei teorii, care nu își are locul în cazul de față, uită însă, că elementele destinațiunii acestor fundațiuni s'au schimbat prin crearea noiei Eparhii. Nu neagă, că credincioșii noiei Eparhii a Clujului au dreptul de a beneficia de aceste fundațiuni și determină și calitatea în care beneficiază, spunând anume, că în calitate de foști credincioși ai Arhidiecezei, calitate, care nu mai există, pentru că ei sunt acum credincioșii unei noi Eparhii supuși unei noi jurisdicțiuni coordonate celei arhidiecezane și toate drepturile pe cari le exercita înainte organele arhidiecezane, le exercitează acuma organele eparhiale, coordonate cu cele dintâi, și Consistorul arhidiecezan din Sibiu în calitate sa de for bisericesc, nu poate avea nici o legătură, nici un control și nici o informațiune referitor la acești credincioși, pentru că prin aceasta i-s'ar da drepturi contrare spiritului dreptății general bisericesc și contrare instituțiunilor speciale din organizația bisericeii din Transilvania.

Ceeace era înainte pentru credincioșii din Eparhia Clujului conducerea arhidiecezană, este astăzi conducerea eparhială în toate chestiunile unde se pune criteriul de credincios.

Venerabilul Sinod arhidiecezan admite administrarea Consistorului din Cluj acolo, unde e vorba de fundațiuni mici și cu caracter local, și așa ne-a extrădat prin acelaș concludz fundațiunile: 1) Zeno Popescu, 2) Ioan și Măria Popescu, 3) Absolon Todea, 4) Bota, 5) Troancheș (Trâmpoiele), 6) Troancheș (Valea Dosului), 7) Kendeffy (Miheș), 8) Trombitaș, 9) Bardoși, 10) Pop (Abrud), 11) Manoviciu, 12) Gavriil Nichita, 13) Carolina Gall, 14) Petru Feșteu (Deag), 15) Pop (Brădești), 16) Petru Fizeșan (Abrud), 17) Oprea Parasca din Mașca, 18) Cologea, 19) Florian Cârlan, 20) Dr. Ioan Popescu și 21) Matora.

Oare nu se poate face această derogare dela principiu și la fundațiuni mai mari?

În administrarea exclusivă, a Arhidiecezei au rămas alte 28 fundațiuni cu caracter local. Venerabilul Sinod arhidiecezan pretinde să rămână în administrarea Consistorului arhidiecezan fundațiunile cu caracter general: 1) Șaguna, 2) Andronic, 3) Manea, 4) Ion Popescu, 5) Vlad, 6) Mihaiu, rezervând Eparhiei Clujului numai dreptul de a participa la 1—3 din beneficiu după literile fundaționale, conform teoriei arătată mai sus.

Parohia Alba-Iulia oraș și Abrud li-s'a rezervat dreptul de a beneficia de 1—2 parte din venitul fundațiunei Cirlea, în cazul, când susțin un cor bisericesc.

S'a mai acceptat împărțirea fundațiunii Francisc Iosif după cheia generală și a fundațiunii Panoviciu, după cheia de 6—7 pentru Eparhia Cluj și 1—7 pentru Arhidieceză. Iarăși e derogare dela principiu.

Din fundațiunile Moga și Miron Romanul i-se recunoaște Eparhiei Clujului dreptul la 1—3 din beneficiu, asemenea și din venitele fundațiunii Pantazi, dela 1953 încolo.

Tipografia arhidiecezană o declară Sinodul arhidiecezan ca făcând parte din fundațiunea Șaguna și rezervă Eparhiei Clujului numai 1—3 parte din beneficiul necontrolabil.

Fundațiunea Ioan Mețianu o declară de proprietate exclusivă a Arhidiecezei, asemenea și fundațiunea Lebu.

Cvota dela Universitatea săsească se învoiește să se împartă după numărul sufletelor din ambele Dieceze de pe teritoriul Fondului regiu.

Dupăcum reiese din conlusul acesta No. 86—923 al Sino-dului arhidiecezan Sinodul a restrâns și bruma de concesiuni

făcută de delegația Consistorului arhidiecezan, susținându-și d. e. la acordarea ajutoarelor din fundațiunile comune pe teritoriul Eparhiei Clujului drepturi, cari nu-i compet și pe cari nu i-le putem acorda.

În ziua de 28 Iulie, 1923, Consistorul nostru, în baza celor de sus, a luat în numărare și efecte suma de 1.008.632 Lei 34 bani contra valoarea fondurilor și fundațiunilor declarate de divizibile sau cu caracter local pentru Eparhia Clujului.

Din venitele fundațiunilor și fondurilor declarate comune și dela cari ne revenea 1—3 parte din venit n'am primit până în ziua de azi nimic.

Comisiunea delegaților celor două Eparhii s'a întrunit din nou în ziua de 5 Aprilie 1924 și a desbătut încă odată situațiunea fiecărui fond și fundațiune în special, dar fără nici un rezultat, căci micile concesiuni pe cari ni-le-a făcut de astădată delegații Arhidiecezei în privința taxei administrative recunoscându-ne dreptul la 30% din această taxă n'au fost aprobat de Sinodul Eparhial din 1924, care prin concluzul No. 64—924 își menține concluzul său No. 68—923.

Asemenea nu s'a aprobat de Sinodul arhidiecezan, ca să ni se deie 1—3 parte din venitele fundatiunilor comune spre distribuire.

Delegații Clujului au mai cerut, la ultima ședință, ca, considerând dorința reciprocă de a termina cât mai curând litigiile pendente, să fie rugate ambele Consistoare, a supune Sinoadelor din acest an întreg materialul de discuție, căutând a soluționa diferendele prin hotărârile acestor foruri.

Pentru litigiile cari vor rămânea, să se ceară Consistoarelor un concluz, care autorizează Consistoarele a încheia o convenție de arbitraj, tratând următoarele:

Atât Arhidieceza, cât și Dieceza Clujului declară, că primesc a supune litigiile pendente judecății definitive a unei comisiuni de arbitri, care se va alege de Congresul național-bisericesc în prima ședință. Comisiunea va consta din 6 membri, dintre cari 1—3 clerici și 2—3 mireni și un arhiereu, ca președinte, aparținând toți altor Eparhii; comisiunea să se întrunească imediat după închiderea Congresului, în Sibiu. Hotărârile se vor da în baza unei desbateri contradictorii și părțile vor fi reprezentate prin delegațiuni. Modul de procedură se va stabili de cătră comisiune și hotărârile vor fi definitive.

Sinodul arhidiecezan n'a acceptat această propunere.

Sinodul nostru Eparhial, prin concluzul său No. 36—924, a autorizat Consistorul Eparhial să încheie această convențiune cu Consistorul arhidiecezan în baza următoarelor principii.

Ambele părți declară, că primesc a supune litigiile pendente judecății definitive a unei comisiuni de arbitri, ce va consta din 6 membri sub prezidiul separat a unui Episcop. Episcopul prezident va fi ales de Congresul național-bisericesc, iar membrii, câte 3 de fiecare Eparhie, în proporția de 1—3 clerici și 2—3 mireni. Arbitrii aleși vor fi cu domiciliul în afară de cele două Eparhii interesate.

Comisiunea se va întruni după posibilitate, imediat după închiderea Congresului, la convocarea Episcopului-președinte. Judecata acestei comisiuni este obligătoare pentru ambele părți și definitivă, inapelabilă la ori-ce alt for.

Hotărârile se vor da în baza unei desbateri contradictorii, părțile fiind reprezentate prin delegațiuni.

Întrucât Venerabilul Sinod Eparhial a refuzat acest arbitraj, în baza autorizației ce avem prin concluzul No. 36—924 sinodal,

ne adresăm cu această propunere Măritului Congres național-bisericesc, rugându-l să binevoiască a impune acest arbitraj ambelor părți și a soluționa în acest chip această chestiune.

Trăgănarea și întârzierea acestei împărțiri aduce Eparhiei noastre cele mai mari pagube materiale și ne împedecă în împlinirea datorințelor noastre morale și materiale în Cluj.

Avem deci onoare a ruga Măritul Congres național-bisericesc, să curme odată aceasta trăgăneală voită și intenționată și a dispune să ni-se extrădeze următoarele:

1. 1—3 parte din casele Fondului general administrativ și a Fondului Rudolfin, înțelegând aici și partea din reședință și vila arhiepiscopescă, iar 1—3 parte din moșiile acestor fonduri, în cari se înțeleg și cele 9 jugăre din hotarul comunei Șura-mare, să ni se deie după executarea reformei agrare, iar până atunci să ni-se deie anual cotaparte din venit.

2. Să ni-se deie, cu începerea anului 1920. 30% din taxa administrativă încassată de Consistorul arhidiecezan cu începere dela 1 Ianuarie 1920 și nu numai 20% cât voiește să ne deie Sinodul arhidiecezan, pentru motivele expuse mai sus.

3. Cerem 1—3 parte din Fondul seminarial, din edificii și alte valori.

4. Cerem 1—3 parte din Fondul catedralei, exceptând catedrala însăși, cu fondul ei instruct.

5. Să ni se extrădeze 1—3 parte din Fondul Tipografiei, înțelegând aici casa și valorile, mașinile și accesoriile lor.

6. Să ni se deie 1—3 parte din Fondul orfelinatului, înțelegând și realitățile.

7. Să se lase în administrarea Consistorului arhidiecezan fundațiunile: Șaguna fără Tipografie și fără fondul Tipografiei, fondul Andronic, Hanea, Ioan Popescu, Vlad, Mihaiu, dându-se

Consistorului din Cluj anual 1—3 din beneficiul acestor fonduri cu caracter general.

Asemenea se va administra de Consistorul arhiecezan și fundațiunea Cirlea, iar 1—2 din beneficiu se va pune la dispoziția Consistorului Eparhial din Cluj, spre a distribui pentru corurile bisericești din Abrud și Alba-Iulia.

8. Cerem integral 1—3 parte din fundațiunile: Moga, Miron Romanul, Ioan Mețianu, și Tipografia cu Librăria arhiecezană.

9. Din fundațiunea Pantazi ni-se va da 1—3 parte din 1953, când se va inactiva fundațiunea și după situația ei de atunci.

10. Cotaparte din beneficiul fundațiunei Lebu ce revine Eparhiei noastre, să se pună la dispoziția Consistorului nostru, spre a se distribui conform dispozițiilor testatorului.

11. Toate aceste drepturi să ni-se extrădeze după situațiunea lor dela 1 Ianuarie 1920, detragându-se numai ajutoarele date credincioșilor noștri de atunci și până azi.

Toate să se evalueze la un loc și să ni-se extrădeze partea ce ne revine în natură.

12. În ce privește cotaparte ce ne revine dela Universitatea săsească, ne învoim, ca aceasta să fie proporțională cu numărul sufletelor de pe fostul Fondus regius.

Mărit Congres!

Aceste sunt cererile juste ale Eparhiei nou înființate a Vadului, Feleacului și Clujului.

Ne pare rău, că această chestiune nu s'a putut tranșa prin bună învoială și am fost siliți să recurgem la autoritatea noastră supremă bisericească. Avem însă ferma nădejde, că Măritul Congres ne va înțelege situațiunea în care ne găsim și ne va face dreptate.

Arhieceza are părțile cele mai binecuvântate din Mitropolie, Brașov, Bran, Făgăraș, Sibiu, Săliște, Sebeș, Orăștie, Deva,

Brad, Ilia, Dobra, Sighișoara, Cohalm. Noi, jale și mizerie; colibi în loc de biserici, case de rugăciuni în vre-o 15 orașe, reședințe de județe și preturi, — și starea aceasta de jale și de rușine trebuie să miște și inimile cele mai împietrite și să nu ne facă neajunsuri și mizerii, neusitate, cari vor avea urmări neprecalculabile asupra celor ce le înscenează, fără pic de mustrare de conștiință.

Ne rugăm deci, să se adoapte formula arbitrajului propusă de noi și să se tranșeze chestiunea în mod definitiv și grabnic.

Cluj, din ședința plenară a Consistorului Eparhial, ținută la 7 August, 1924.

NICOLAE IVAN m. p.
episcop.

Laur. Curea m. p.
secretar consistorial

*

II.5. Proces-verbal⁷

**dresat în ședința extraordinară a Sinodului Eparhial
a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului
ținut la 16 Noemvrie 1925, în cauza alegerii alor 6 delegați
la congresul național bisericesc pe ciclul 1925-1930.**

1. În urma convocării făcute prin literile P. Sf. Sale Domnului Episcop Nicole Ivan Nr. 3457-925 dela 20 Octomvrie 1925, alăturate la acest proces-verbal sub litera *a*), deputații sinodali au asistat azi la Sfânta Liturghie, împreună cu chemarea Duhului Sfânt, oficiată în capela episcopală din Cluj.

---

⁷ *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1925, Cluj, 1926, pp. 101-105.*

După terminarea ritualelor deputații sinodali s'au adunat în sala de Ședințe a Consistorului și P. Sf. Sa Domnul Episcop Nicolae Ivan ocupând locul prezidial, prin cuvântarea ce se alătură sub litera *b)* declara sesiunea extraordinară a Sinodului Eparhial deschisă.

2. Președintele numește de notari interimali pe deputații Dr. Vasile Sava din cler și Dr. Lazar Chirilă mirean.

3. Se citește lista deputaților și se constată că sunt prezenți 40 de deputați.

În conformitate cu acest rezultat Sinodul se declară capabil a aduce concluze valide.

4. La propunerea P. Sf. Sale se aleg în birou din cler Dr. Vasile Sava și Dr. Lazar Chirilă mirean. P. Sf. Sa numește pe Dr. Vasile Sava de notar al ședinței de azi. De bărbați de încredere se aleg deputații Zaharie Man, Gavril Buzura și Aurel Ciortea.

5. Se prezentează cererile de concediu ale deputaților: Vasile Gan, Dr. Remus Pasca, Grigorie Pletosu, Dr. Candin David, Dr. Gheorghe Pavel, Dr. Aurel Baci, Dr. Ion Prodan, Dr. Vaier Moldovan, Danil Roșu, Nicolae Vulcu, Ion Sălăgean.

Concediile cerute se acordă.

6. Se prezentează actul Sf. Sinod Nr. 161 dela 15 Aprilie 1925, prin care este invitat Sinodul Eparhial să aleagă conform art. 6 din legea pentru organizarea bisericii ortodoxe și art. 8 din Statut. 6 reprezentanți în congresul național bisericesc. Președintele pune la ordinea zilei alegerea, și invită deputații să ridice de pe masa prezidială buletinele de votare în alb, și apoi se suspendă ședința pentru a se pregăti buletinele de votare.

Redeschizându-se ședința se cetește apelul nominal și deputații depun unul câte unul, buletinele lor de votare în urna

designată spre acest scop în ordinea următoare: Anastasiu, Bejan, Dr. Augustin Bodea, Gheorghe Bogdan-Duica, Dr. Gavril Buzura, Dr. Lazar Chirilă, Aurel Ciortea, Dr. Cornel Daramus, Dr. Alexandru Dragomir, Dr. Silviu Dragomir, Partenie Duca, Ion Fodorean, Dr. Remus Furduiu, Dr. Laurean Gherman, Ioil Ghiuritan, Octavian Goga, Iosif Gomboș, Alexandru Lăpadatu, Dr. Ion Lazar, Dr. Ion Lupaș, Zaharie Man, Antoniu Mandea, Dr. Ion Mateiu, Dr. Petru Meteș, Ioan Micu, Aurel Muntean, Iovian Mureșan, Dr. Vasile Pahone, Dr. Ion Pop, Romul Popa, Ion Popescu, Liviu Popescu, Petru Popoviciu, Dr. Sextil Pușcariu, Florian, Rusan, Ștefan Russu, Dr. Vasile Sava, Ion Spânul, Vasile Șpan, Dr. Sebastian Stanca, Ion Varga.

Dupăce au votat toți deputații sinodali prezenți, președintele, împreună cu cei trei bărbați de încredere de mai sus, și cu notarii sinodali, numără buletinele de votare, luând unul câte unul din urna încarcerau puse, și așezându-le în altă urnă goală, care stă la dispoziție pe masa prezidială, constată că numărul buletinelor de votare corespunde pe deplin numărului de 40, câți votanți au fost.

Majoritatea absolută este de 21 voturi. Făcându-se scrutinul se constată următorul rezultat:

1. Dr. Ion Lupaș din cler..... 40
2. Dr. Sebastian Stanca din cler..... 34
3. Alexandru Lăpadatu mirean 35
4. Octavian Goga mirean 26
5. Dr. Silviu Dragomir mirean 37
6. Gheorghe Bogdan 10
7. Dr. Sextil Pușcariu mirean 11
8. Dr. Vasile Pahone mirean 7
9. Dr. Ion Mateiu mirean 10

10. Aurel Ciortea mirean 8
11. Dr. Vasile Sava din cler 5
12. Andreiu Ludu din cler 1
13. Dr. Valer Moldovan mirean 15
14. Dr. Gavril Buzura 1

În urmare Președintele declară de aleși membrii în congresul național bisericesc pe Dr. Ion Lupaș și Dr. Sebastian Stanca din cler, și pe Alexandru Lăpadatu, Octavian Goga și Dr. Silviu Dragomir mireni, iar pentru locul al 4-lea mirenesc ordonă alegere nouă între Dr. Valer Moldovan și Dr. Sextil Pușcariu, cari au obținut cea mai mare majoritate relativă. Se distribuie buletinele de votare și cetindu-se apelul nominal deputații depun unul câte unul, buletinele de votare într'o urnă designată spre acest scop în ordinea următoare;

Anastasiu Bejan, Dr. Augustin Bodea, Gheorghe Bogdan-Duica, Dr. Gavril Buzura, Dr. Lazar Chirilă, Aurel Ciortea, Dr. Cornel Dărămuș, Dr. Alexandru Dragomir, Dr. Silviu Dragomir, Partenie Duca, Ion Fodorean, Dr. Remus Furduiu, Dr. Laurean Gherman, Ioil Ghiurișan, Octavian Goga, Iosif Gomboș, Alexandru Lăpadatu, Dr. Ion Lazar, Dr. Ion Lupaș, Zaharie Man, Antoniu Mandeal, Dr. Ion Mateiu, Dr. Petru Meteș, Ion Micu, Aurel Muntean, Jovian Mureșan, Dr. Vasile Pahone, Dr. Ion Pop, Romul Popa, Ion Popescu, Liviu Popescu, Petru Popoviciu, Dr. Sextil Pușcariu, Florian Rusan, Ștefan Rusu, Dr. Vasile Sava, Vasile Șpan, Dr. Sebastian Stanca, Ion Varga.

Dupăce au votat toți deputații sinodali prezenți, președintele, împreună cu cei doi bărbați de încredere și cu notarii sinodali, numără buletinele de votare luând unul câte unul din urna în care erau puse și așezându-le în altă urnă goală, care stă la dispoziție pe masa prezidială, constată că

numărul buletinelor de votare, corespunde pe deplin numărului de 39 câți votanți au fost.

Majoritatea absolută este de 20 voturi. Făcându-se scrutiniul se constată următorul rezultat:

Dr. Sextil Pușcariu 20 voturi.

Dr. Valer Moldovan 19 voturi.

În urmare Președintele declară pe Dr. Sextil Pușcariu de ales delegat în congresul național bisericesc.

Credenționalele se vor elibera de către biroul Sinodului.

7. Se prezintă memoriul preoțimii din Munții Apuseni adresat prin Sinod domnului Ministru de Culte, în care se cere îmbunătățirea salarizării preoțimii și în special a preoțimii din munți lipsiți de venituri stolare și de sesiuni canonice.

Domnul Ministru Alexandu Lăpadatu răspunde la acest memoriu că și până când se va face o nouă salarizare a preoțimii va pune la dispoziția Consistorului o sumă pentru ca acesta să o distribue ca ajutoare personale preoților din munți.

Sinodul ia act de răspunsul domnului Ministru și invită Consistoriul să înainteze memoriul prezentat însoțindu-l de o situație a preoților din munți cu venituri reduse. Totodată decide Sinodul să se plătească deputaților externi suma pe 3 zile câte 200 Lei la zi și cheltuielile efective de drum, iar deputații interni renunță la diurnă. Verificarea prezentului proces-verbal se va face în 17 l. c. la orele 11 de către deputații aflați în Cluj în sala de ședințe a Consistorului.

Ședința se încheie la orele 13 din zi.

Dr. Vasile Sava m.p.
notar general.

Nicolae Ivan m. p.
episcop.

III. Organizarea Academiei Teologice. Demersuri de înființare

*

Domnule Ministru¹,

Una din problemele fundamentale ale României întregite este întărirea bisericii strămoșești, ortodoxe, creatoarea poporului românesc și susținătoarea statului nostru de-a lungul veacurilor de frământări neîntrerupte.

Alături de armată, biserica noastră constituie cea mai puternică pavăză de apărare a statului și a neamului românesc în noua epocă de temeinică și înfloritoare consolidare la care ne-a chemat destinul fericit al istoriei noastre naționale.

De aceea, statul trebuie să-i dea acestei biserici, tot sprijinul său bogat și neprecupețit, ca ea nu numai să se mențină în rolul său istoric, ci să poată lua și concurența cu bisericile minoritare, pe cât de puternice în organizația lor spiritual-materială, pe atât de primejdioase pentru siguranța unității noastre naționale.

În special biserica ortodoxă din Ardeal, inferiorizată prin suferințele îndurate față de bisericile străine, simte mai adânc nevoia unei largi sollicitudini din partea statului, spre a-și crea

---

¹ Scrisoare redactată la 21 și trimisă la 25 februarie 1923 de către episcopul Nicolae Ivan primului ministru Ion I. C. Brătianu, ministrului Instrucțiunii publice C. Anghelescu și ministrului Cultelor C. Banu. Originalul se găsește în *Arhiva Arhiepiscopiei Clujului (a Consistoriului Eparhial Ortodox Român din Cluj)*, Dosar II, 3, Actul nr. 571/21 februarie 1923 și a fost publicat de Alexandru Moraru, în *Învățămintul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, pp. 30-32.

de-o parte o situație corespunzătoare chemării sale naționale, iar pe de altă parte spre a deveni un izvor de renaștere morală a poporului românesc și forța cuceritoare în lupta religioasă dintre diferite biserici de pe pământul României.

Cea mai nouă Eparhie ortodoxă a Vadului, cu sediul la Cluj, este chemată tocmai prin situația ei geografică să împlinească un rol conducător în acțiunea aceasta de conservare națională și de renaștere religioasă a neamului nostru. Teritoriul ei cuprinde întreg nordul Ardealului, unde opera de maghiarizare și de prozelitism confesional, a celorlalte biserici a fost mai înverșunată, reușind să înstrăineze o mare parte a poporului românesc de limba și legea strămoșească. În teritoriul Eparhiei noastre se găsesc și azi 5 episcopii străine, foarte bine organizate, care prin forța lor materială și morală, constituie o permanentă primejdie pentru credința noastră și implicit pentru însuși statul nostru național.

Aceste primejdii nu pot fi prevenite și combătute decât punând biserica ortodoxă din aceste părți în stăpânirea tuturor mijloacelor materiale și culturale, care să-i dea puțința unei acționări largi, sigure și moderne, nu numai de apărare, dar mai ales de cucerire religioasă și națională a populațiilor din aceste părți expuse ale patriotismului nostru istoric. Îndeplinirea acestei importante opere de stat atârnă de existența unui cler luminat.

El lipsește astăzi nu numai în această Eparhie, dar în mare măsură și în celelalte părți ale Mitropoliei ardelene.

Cele 3 seminarii teologice [Academii teologice n.n.] de la Sibiu, Arad și Caransebeș, sunt prea puține unei populații ortodoxe de aproape 2 milioane, iar organizația lor prea puțin

corespunzătoare exigențelor vieții religioase de azi, cum și rolului preponderent pe care trebuie să-l aibă în noul stat românesc biserica dominantă. De aceea, înființarea unei Facultăți teologice pentru Ardealul ortodox constituie o necesitate fundamentală a bisericii noastre și o reală fortăreață a consolidării României întregite.

Locul ei nu poate fi decât Clujul, unde sunt date toate condițiile pentru înființarea și dezvoltarea unei astfel de importante instituții. Mai întâi aici avem Universitatea cu cele 4 facultăți, care ar fi completate în mod firesc cu noua facultate teologică.

Cursurile ei s-ar ținea în sălile numeroase ale Universității, mai ales că facultatea de medicină își face cursurile în clinicile sale, și nu în clădirea principală a Universității.

În al doilea rând, activitatea neîntârziată a facultății teologice prezintă ușurințe și în împrejurarea că, pentru început, Universitatea i-ar putea împrumuta câțiva dintre profesorii ei de azi deplin pregătiți să facă lecții studenților în teologie (Dr. I. Lupaș, Dr. S. Dragomir, Dr. I. Matei și asesorii Grig. Pletos, Dr. Seb. Stanca), care fapt aduce cu sine și însemnate bugete în ce privește cheltuielile noii facultăți.

În al treilea rând, în Cluj e dată și posibilitatea susținerii unui internat teologic, absolut indispensabil împrejurărilor de aici, prin plasarea lui în o aripă a frumoasei clădiri a fostului Director General de instrucție, care formează proprietatea Ministerului de instrucție.

În fine, Clujul fiind capitala Ardealului, cu sediul unei Episcopii ortodoxe, prezintă o astfel de situație geografică, care înlesnește mai bine decât oricare alt oraș, adunarea tinerilor din toate regiunile acestei provincii.

Considerând marea însemnătate a acestei facultăți, care pe lângă oameni de știință să ne dea mai ales falanga de misionari ai renașterii noastre religioase și luptători însuflețiți pentru transformarea bisericii ortodoxe într-o cuceritoare forță morală și națională în lupta ei iminentă cu celelalte biserici străine, subsemnatul Episcop călăuzit de conștiința răspunderii mele spirituale și naționale îmi dau voie, Domnule Ministru, a Vă ruga cu toată căldura sufletului meu, să binevoiți a consimți și a obține înființarea unei facultăți teologice ortodoxe pe lângă Universitatea din Cluj, începând cu anul școlar 1923/1924. Facultatea va urma să se deschidă în toamna viitoare numai cu anul I. Din cele 5 catedre una ar trebui ocupată cu titular, a doua cu agregat, iar celelalte 3 (istoria bisericească universală, istoria bisericii românești, îndrumări misionare), numai cu suplinitori sau conferențieri, care s-ar designa dintre profesorii de aici ai Universității din Cluj.

Noua facultate s-ar organiza după modelul facultății teologice din București, adoptând programa și regulamentul ei.

De asemenea, Internatul teologic s-ar conduce după regulamentul Internatului teologic din București. Încredințat de înaltul patriotism, cum și de dragostea caldă a Domniei Voastre către biserica noastră strămoșească, am cea mai sigură nădejde, că veți întâmpina cu largă bunăvoință și îndeobște cunoscută sollicitudine această mare necesitate a bisericii ortodoxe, dându-ne instituția de cultură teologică superioară, prin care să asigurăm triumful ortodoxiei și trăinicia obolului românesc. Pentru ușurarea sarcinii Dumneavoastră îmi iau voie a anexa și un proiect de buget, întocmit pe 4 luni (Sept.-Dec. 1923). El are în vedere cheltuielile personale și materiale ale Facultății

teologice, care va funcționa de-asemena numai cu anul I, cum și cheltuielile internatului teologic, unde ar fi să se adăpostească 40 de bursieri.

Primiți, Vă rog, D-le Ministru, asigurarea deosebitei stime,

s.s. NICOLAE IVAN, episcop

*

Onor. Ministeriu al Instrucțiunii Publice²,

În Sinodul nostru Eparhial din sesiunea anului curent, s-a luat în dezbateră și chestiunea instrucției clericilor și a viitorilor noștri preoți.

După ce biserica noastră a ajuns astăzi biserică de Stat, e neapărat de lipsă, ca să-și poată crește și ea un cler cu pregătire superioară, ca să poată sta alături de toate celelalte confesiuni din patrie și să poată contribui în măsură covârșitoare la ridicarea prestigiului statului nostru român.

Toate eparhiile din țară își au seminariile lor pentru creșterea clerului rural și urban din provincie.

În toată țara avem numai 2 facultăți teologice, care nu sunt îndeajuns pentru o populație de 14 milioane, cum e populația credincioșilor bisericii noastre.

Clujul, care este capitala Ardealului și are cea mai mare lipsă de o repede românizare și sigur n-are o astfel de instituție.

Pornind de la aceste considerații, Sinodul nostru Eparhial a decis, ca să intervenim la Onoratul Minister al Instrucțiunii, ca

---

² *Arhiva Arhiepiscopiei Clujului*, Dosar II, 3, Actul nr. 943/12 martie 1923 publicat în *Anuarul Academiei Teologice Ortodoxe Române (1924-1930)*, Cluj, 1930, pp. 12-13 și la Alexandru Moraru, în *Învățămintul teologic...*, pp. 33-34.

să binevoiască a supune studiului chestiunea înființării unei facultăți teologice pe lângă Universitatea din Cluj.

Motivele sunt ponderoase și au fost anunțate de noi și în răspunsul dat adresei Minist. Nr. 12903 din 1919. Organizarea acestei facultăți s-ar putea realiza cu puține cheltuieli, după ce mai mulți profesori s-ar putea recruta din actualii profesori ai celorlalte facultăți, care funcționează la această Universitate.

Vă rugăm deci, în legătură cu adresa noastră Nr. 571, să binevoiți a lua în considerare justa dorință a Sinodului nostru Eparhial a da o soluție favorabilă acestei chestiuni, pentru ca să putem vedea cât de curând înființată această facultate, pe lângă Universitatea din Cluj, fiind și aceasta un focar puternic de cultură națională, morală a generațiilor ce ne vor urma.

*

Onorat Senat universitar CLUJ³,

Sinodul nostru Eparhial, în sesiunea sa din anul curent, a luat în dezbatere chestiunea înființării unei facultăți teologice pe lângă Universitatea din Cluj. Necesitatea înființării acestei facultăți aici, în centrul Ardealului, la o populație atât de mare, cum este astăzi a noastră, e o cerință justă a vremii, după ce în întreaga țară abia sunt 2 astfel de facultăți.

Ridicarea facultății teologice, pe lângă Universitatea din Cluj n-ar întâmpina greutăți după ce cei mai mulți profesori de o valoare netăgăduită s-ar putea recruta de la celelalte facultăți, rămânând abia 3-4 posturi de profesori speciali, care ar reclama să fie sistematizate din nou.

---

³ *Anuarul (1924-1930)*, p. 13 și Alexandru Moraru, *Învățămintul teologic...*, p. 34.

Rugăm deci Onor. Senat universitar să binevoiască a aprecia după cuviință dorința Sinodului nostru Eparhial și a decide și din parte-i aderarea la această idee, comunicându-se hotărârea sa, întrucât ar afla de necesară înființarea acestei facultății și întrucât ar putea pune la dispoziția ei 3-4 săli de învățământ. Plasarea studenților ar cădea în sarcina noastră.

NICOLAE IVAN, episcop

*

Domnule Ministru⁴,

Cu adresele noastre Nr. 571 și 943 am sulevat chestiunea înființării unei facultăți teologice pentru Eparhia Clujului în legătură cu Universitatea și On. Minister al Cultelor cu rezoluția Nr. 12225 din 9 Martie ne-a încunoștiințat că s-a adresat Ministerului Instrucțiunii Publice, ca să ia la buget suma necesară pentru anul școlar 1923/1924. Desigur, motive pondoase au putut determina pe On. Minister să se oprească aici. Domnul Ministru cu rezoluția nr. 67002 din 3 iulie a pus în vedere că va conchema o conferință la care vor fi invitați toți Preasfințiții Ierarhi ai Ardealului în frunte cu Mitropolitul Primat.

Este oare necesară pentru înaintarea bugetului pe 1924 și conferința care încă nu a fost conchemată?

Noi credem – că, conferința nu ar putea fi de altă părere, decât ca să se înființeze în legătură cu Universitatea din Cluj și facultatea teologică.

---

⁴ *Anuarul (1924-1930)*, pp. 14-15; Alexandru Moraru, *Învățăământul...*, p. 35.

S-a făcut Academie la Sibiu, s-a făcut de curând la Oradea-mare, nu am putea înțelege de ce chiar Eparhia Clujului din centrul Ardealului să nu aibă cel puțin un seminar teologic, pentru creșterea clerului din Eparhie, deși rațional ar fi că o facultate teologică pentru întreg Ardealul la Cluj, este suficientă, iar toate celelalte Eparhii să nu aibă numai seminare teologice.

Când îmi permit a Vă atrage binevoitoarea atenție asupra acestei împrejurări, Vă rog, Domnule Ministru, să faceți tot posibilul pentru ca să putem chema la viață această instituție culturală aici la Cluj, conform prevederilor noastre din Memoriul Nr. 571 de la 21 Februarie a.c. și să stăruim să se introducă în bugetul anului viitor suma cerută de Noi, de 915.110 lei, fiind condus de dorul de a satisface rugămintei noastre în chestia reînființării facultății teologice.

[NICOLAE IVAN, episcop]

*

Domnule Ministru⁵,

Neputând afla în întreg Clujul un local pentru adăpostirea Seminarului [Institutului] teologic și Internat, am închiriat de la orașul Cluj casa din Str. Nic. Bălcescu, Nr. 21, unde se află un Dispensar pentru femei lăuze și sugaci, în care în prezent se găsesc 3 evreice, 2 unguroaice și în timpul din urmă 2 românce cu copiii lor.

---

⁵ *Anuarul (1924-1930)*, pp. 16-17; Alexandru Moraru, *Înoățămintul...*, p. 37.

Pentru acest Dispensar Statul cheltuiește sume enorme, femeile acestea, mai mult ori mai puțin stricate și moralmente decăzute, se pot adăposti în azilele de copii existente, unul în Str. Grigorescu și altul în Mănăstur, întreținut de Societatea «Principele Mircea», cu încăperi suficiente, eventual la Clinica infantilă – și de aceea ne rugăm cu tot respectul să dați ascultare rugămintei noastre, de a se evacua casa închiriată pentru seminarul ortodox în timpul cel mai scurt, ca cel mai târziu la 1 iulie a.c. să o putem lua în primire și să instalăm mobilierul necesar pentru sălile de învățământ și pentru internat cu cele de lipsă. Că cererea noastră este justă și întemeiată, credem că nu mai este de lipsă de alte motivări, câtă vreme singură Episcopia Clujului nu are Seminar [Institut] propriu în întreaga țară și nu are unde să-și crească clerul, care a fost și va fi întotdeauna stâlpul cel mai puternic al statului nostru.

[NICOLAE IVAN, episcop]

*

Ședința V.
ținută în 24 Aprilie/7 Mai 1924⁶

Președinte:
Nicolae Ivan
episcop

Notar:
Dr. Andrei Buzdug

Ședința se deschide la oarele 9 a. m.

No. 45.

La ordinea zilei raportul comisiunii de organizare. Raportul acesteia Dr. Silviu Dragomir raportează asupra actului consistorial No. 2871/1924, referitor la înființarea seminarului teologic.

La propunerea comisiunii:

1. Sinodul ia act cu satisfacție de lăudabila inițiativă luată de Consistor pentru a înființa un institut teologic în centrul eparhiei noastre și de bună voința pe care a întâmpinat-o această chestiune la Domnul Ministru de Culte.

2. Se ia act de demersurile făcute de Consistor pentru instalarea institutului și seminarului teologic și autorizează pe acesta să rezoalve chestiunea cum va afla de bine între împrejurările grele în cari trăim, și să poată face cheltuielile necesare la instalarea seminarului.

3. Se autorizează Consistorul a procura mobilele necesare pentru internat, salele de învățământ, și a face cheltuielile

---

⁶ La ședința a V-a a Adunării Eparhiale din 1924, ținută la 24 apr./7 mai 1924, deputatul Silviu Dragomir prezintă demersurile făcute pentru înființarea unei școli de teologie la Cluj și proiectul de regulament pentru funcționarea acestei instituții; publicate în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924*, Cluj, 1925, pp. 43-49.

necesare pentru amenajarea bibliotecii întrucât nu se va obține un ajutor din partea Ministerului de Culte.

4. Se autorizează Consistorul a înactiva în toamna viitoare noul institut teologic, pe temeiul unui regulament de organizație internă pe care îl va pune în mod provizor în aplicare, până la aprobarea lui de către Sinodul Eparhiei noastre.

5. Sinodul autorizează Consistorul să ocupe prin concurs catedrele ce se vor creia, dar pentru a asigura un mai bun succes la organizarea institutului Consistorul este îndreptățit a invita și una sau două persoane cu reputație teologică bine stabilită, asigurându-le alegerea de profesor în afară de concurs. Se consideră însă ca o condiție de căpetenie doctoratul în teologie, excepțiune formează numai catedra pentru dreptul bisericesc al cărei titular poate fi doctor în științele de drept.

6. Referitor la organizarea noului institut teologic, Sinodul precizează următoarele:

a) Patronul institutului teologic va fi Sfântul Nicolae, care e și patronul P. Sfinției Sale Domnului Episcop al Eparhiei, întemeietorul acestui institut de înaltă cultură religioasă și teologică.

b) În institut nu se pot înscrie decât tinerii cari posed certificat de absolvire a unei școli secundare cursul superior.

c) Consistorul să stăruie și în viitor pentru crearea unei legături strânse între institutul teologic și facultatea de litere a universității. Îndeosebi să se ceară dela Ministerul de Instrucție să se deie voie studenților în teologie a audia la această facultate cursurile de limba și literatura română, istorie românească, psihologie, filosofie și pedagogie.

Deputatul Gheorghe Bogdan Duică propune ca să se propună la acest institut și limba greacă în cel puțin 2 oare la săptămână.

Se primește.

No. 46.

Raportorul Dr. Silviu Dragomir raportează asupra proiectului de Regulament pentru cvalificarea și numirea profesorilor dela institutul teologic. Face următoarea propunere:

1. Când o catedră dela institutul teolog devine vacantă, Consistorul va publica prin gazeta sa oficială scoaterea ei la concurs.

2. În timp de 30 de zile dela prima publicațiune, profesorii dela institutele teologice ortodoxe similare pot cere transferarea la catedra vacantă.

3. Consistorul se va pronunța mai întâiu asupra cererilor de transferare și hotărește fie ocuparea catedrei prin transferare fie ținerea concursului. Data ținerii lui va fi la două luni de zile după prima publicare în gazeta oficială a Consistorului.

4. Candidații vor adresa Consistorului cererile lor. În nici un caz și sub nici un motiv nici o cerere de înscriere nu se va mai primi după expirarea termenului de concurs.

5. Candidații trebuie să fie români, creștini ortodocși și să aibă titlul de doctori în teologia ortodoxă, respective doctori în drept pentru catedra de drept bisericesc.

6. Cererea de înscriere la concurs va trebui să fie semnată cu numele și pronumele întreg al candidatului și să fie însoțită de următoarele acte:

- a) Actul de naștere;
- b) Diploma de doctor în teologie respective în drept pentru catedra de drept bisericesc. În cazul din urmă se va dovedi și absolvirea unei teologii;
- c) Alte certificate despre studiile făcute.

7. Cu examinarea candidaților va fi însărcinată o comisiune de 5 membri, întocmită cum urmează: *a)* președinte Episcopul eparhiei sau locțiitorul său, *b)* doi membri aleși de Consistor și, *c)* doi membri aleși de consiliul institutului teologic.

8. Examinarea la care vor fi supuși candidații va consta din următoarele probe:

a) Lucrări științifice tipărite sau în manuscris. Cu redactarea raportului asupra lucrărilor comisiunea va însărcina pe unul sau doi dintre membrii săi.

b) Colocviu între membrii comisiunii și fiecare candidat în parte asupra oricărei chestiuni din cadrul specialității pentru care s'a publicat concurs.

9. După terminarea probelor comisiunea încheie un referat amănunțit și motivat asupra rezultatului examenului recomandând Consistorului, cu majoritate, pe cel reușit. Comisiunea poate însă să nu recomande pe nici un candidat, motivând această hotărâre. Opiniile separate vor fi deasemenea motivate.

10. Catedrele de știință teologică vor fi următoarele:

1. Catedră de studiile biblice (Exegeza V. și N. T., arheologia biblică și introducerea în cărțile V. și N. T.)

2. O catedra de istorie bisericească generală, istoria bisericii române și patrologia.

3. O catedră de teologie morală.

4. O catedră de teologie dogmatică.

5. O catedră de teologie practică, omiletică, liturgică, pastorală și catehetică.

6. O catedră de dreptul bisericesc.

Până se va înscrie în bugetul institutului teologic și a șasea catedră, dreptul bisericesc să fie predat de unul din profesorii însărcinați de Consistor la propunerea consiliului profesoral.

La acest punct deputatul Dr. Ion Matei face propunerea ca aranjarea catedrelor în cadrul bugetului actual să fie lăsată în grija Consistorului, care va cumpăni împrejurările și așa va decide.

11. Candidatul reușit la concurs va fi numit de către Consistor de profesor provizor.

12. Un profesor cu titlul provizor poate fi ridicat la rangul de profesor definitiv la catedra ce o ocupă, dacă a funcționat deja în această calitate timp de cel puțin doi ani consecutivi. Numai vechimea singură, nu constituie un drept la ridicarea în gradul de titular definitiv, ci trebuie ca profesorul provizor să se fi distins prin lucrările sale asupra materiei ce predă, lucrări făcute în timpul funcționării.

Propunerea de ridicare la rangul de profesor titular definitiv o va face Consistorului Consiliul profesoral pe baza unui raport motivat. La acest raport i-se va cere profesorului provizor și un certificat de calificare preotească și o declarație că va intra în cler.

13. Consistorul va hotărî în senatul bisericesc asupra acestor propuneri. În caz de respingere, profesorul provizor va putea cere din nou, după doi ani, să fie ridicat la gradul de profesor titular definitiv. În aceleași condițiuni o asemenea cerere se poate înnoi la fiecare doi ani.

14. Profesorii titulari definitivi sunt inamovabili. Ei nu pot fi suspendați, permutați sau excluși, decât în conformitate cu prescrierile Regulamentului disciplinar al Consistorului.

15. Alegerea și numirea profesorilor de cântare bisericească, canto și tipic, se va face de către Consistor după aceleași norme, prin concurs. Ei pot fi supuși la probe practice și la un colocviu.

Sinodul primește propunerea la punctul 5 cu amendamentul: profesorii de drept bisericesc pot fi și absolvenți de teologie și doctori în drept, iar la punctul 11 se adaugă „cu titlul”.

La punctul 10, la propunerea deputatului Dr. Ion Mateiu, aranjarea celor 6 catedre în cadrele bugetului din 1924 se va face de Consistor.

No. 47.

La propunerea comisiei organizatoare, Sinodul primește propunerea deputatului Dr. Ion Mateiu de a trimite 2 tineri bursieri la institutul teologic din Glasgow.

*

III.1. Regulamentul⁷ Academiei Teologice Ortodoxe Române din Cluj.

Introducere

Patronul Academiei Teologice ort. rom. din Cluj este *Sfântul și marele Ierarh NICOLAE*.

Academia stă sub jurisdicțiunea Consistorului Eparhial.

CAPITOLUL I

Profesorii

A) Instituirea profesorilor.

Art. 1. – Academia Teologică ort. română din Cluj are sistemizate deocamdată următoarele catedre:

1. O catedră pentru studiul biblic cu următoarele discipline:
  - a) Exegeza Vechiului și Noului Testament după original.

---

⁷ Actele Sinodului ordinar... 1925, pp. 79-93.

- b) Introducerea în cărțile Vechiului și Noului Testament.
  - c) Arheologia biblică.
  - d) Ermeneutica biblică.
  - e) Gramatica limbei ebraice și limbei grecești.
  - f) Istoria biblică.
  - g) Enciclopedia și Metodologia.
2. O catedră de istorie bisericească cu următoarele discipline:
- a) Istoria bisericească universală.
  - b) Istoria bisericei române.
  - c) Patristica și Patrologia.
  - d) Arta bisericească.
3. O catedră de teologie dogmatică cu următoarele discipline:
- a) Teologia fundamentală.
  - b) Teologia dogmatică.
  - c) Istoria dogmelor.
  - d) Simbolica.
  - e) Sectologia.
4. O catedră de teologie morală cu următoarele discipline:
- a) Morala creștină.
  - b) Elemente din filozofie.
  - c) Filozofia creștină.
  - d) Sociologia.
5. O catedră de teologie practică cu următoarele discipline:
- a) Liturgica.
  - b) Pastorală.
  - c) Omiletica.
  - d) Catehetica.

6. O catedră de drept bisericesc cu următoarele discipline:

- a) Dreptul bisericesc.
- b) Contabilitatea.
- c) Cântări și Tipic.

Art. 2. – Devenind o catedră vacantă Consistorul Eparhial va publica concurs pentru ocuparea ei.

Art. 3. – Pretendenții la această catedră își vor înainta cererile în timpul de 30 de zile după publicarea concursului, în gazeta oficială a Eparhiei.

Art. 4. – Candidații trebuie să îndeplinească următoarele condițiuni:

Să fie:

- a) Români după naționalitate și cetățenie.
- b) Creștini ortodoxi și
- c) Doctor în teologia ortodoxă.

Art. 5. – Cererea trebuie să fie semnată de candidat, cu numele și pronumele, alăturându-se toate actele pentru a-și dovedi studiile anterioare necesare la ocuparea catedrei.

Art. 6. – La o lună de zile după expirarea termenului pentru concurs, candidații se vor prezenta la un examen de concurs.

Art. 7. – Pentru examinarea candidaților, va fi delegată o comisie de cinci (5) membri. Președintele comisiei va fi P. S. S. Episcopul sau delegatul său, doi membri aleși de Consistorul Eparhial și doi membri aleși de consiliul profesoral al Academiei.

Art. 8. – Examenul de concurs constă din:

- a) Prezentarea unor lucrări științifice, asupra cărora doi delegați ai comisiei examinătoare vor face un raport în scris.

- b) Examen verbal din studiul de specialitate cu observarea că fiecare membru din comisiune este îndreptăţit a întreba pe candidat.
- c) Două probe de lecţii, al căror subiect îl va fixa comisiunea acordându-se candidaţilor 24 ore timp de pregătire pentru fiecare lecţie.

Art. 9. – Despre reuşita examenului de concurs, comisiunea va face un raport amănunţit recomandând Consistorului pe unul dintre candidaţi, sau eventual pe nici unul.

Art. 10. – Candidatul reuşit la concurs, va fi numit din partea Consistorului Eparhial, profesor titular provizoriu.

Art. 11. – Profesorul cu titlu provizoriu poate ajunge profesor definitiv, după un serviciu de doi ani consecutivi la catedra respectivă.

Candidând un profesor titular definitiv dela o altă Academie teologică, comisiunea instituită după normele de sus, îl poate recomanda, în aceaşi calitate de profesor titular definitiv, fără ca să fie supus examenului de concurs.

Numai vechimea nu constituie un drept la ridicarea de titular definitiv, ci trebuie făcut un raport din partea consiliului profesoral, către Consistorul Eparhial în acest sens, în care să se arate activitatea ştiinţifică dezvoltată în tot timpul cât a fost profesor provizor.

Art. 12. – Consistorul va hotărî în senatul bisericesc asupra acestor propuneri.

În caz de respingere profesorul provizor după doi ani va putea cere din nou, să fie ridicat la rangul de profesor titular definitiv.

În aceleaşi condiţiuni, o asemenea cerere se poate re’noi, la fiecare doi ani.

Art. 13. – Profesorii titulari definitivi, sunt inamovabili. Nu pot fi suspendați decât în cazuri disciplinare.

Art. 14. – Alegerea și numirea profesorului de cântări și tipic se face din partea Consistorul ui Eparhial după acelaș norme.

B) Titlul profesorilor.

Art. 15. – Corpul profesoral al Academiei, este compus afară de profesorii titulari definitivi și titulari provizori, din suplinitori și conferențieri.

Profesorii titulari care suplinesc o catedră vacantă sunt suplinitori pentru catedra respectivă.

Conferențieri sunt profesorii cari predau numai câteva ore.

Art. 16. – Consiliul profesoral e compus din profesori titulari definitivi, titulari provizori, suplinitori și conferențieri.

C) Datorințele și drepturile profesorilor.

Art. 17. – Profesorii titulari definitivi și titulari sunt datori să țină cel puțin 10 ore săptămânal.

Având o catedră peste 10 h profesorul titular e obligat a le ține.

Art. 18. – Profesorul este obligat a-și ține regulat oarele de curs.

Art. 19. – Din motive de boală, sau studii de specializare, un profesor, trebuie să fie suplinat de ceilalți profesori, cel mult două semestre, consecutive, fără a primi vre o remunerație.

Art. 20. – Fiind împiedecat de anumite motive de a ține cursurile cel mult 8 zile, va trebui să anunțe pe Decanul Academiei.

Pentru o absență mai mult de 10 zile, va primi aprobarea Consistorului la propunerea Decanului.

Art. 21. – Profesorul e obligat de a participa la ședința consiliului profesoral făcând propuneri în diferitele chestiuni cari se discută.

Art. 22. – Profesorul e dator a raporta Decanului cât și consiliului profesoral diferitele neorândueli observate la studenți, cerând pedepsirea lor.

CAPITOLUL II.

Decanul.

A) Alegerea decanului.

Art. 23. – Decanul se alege din rândul profesorilor titulari definitiv, în luna Maiu și prin vot secret.

În caz de balotaj se repetă alegerea.

Cel ales va fi întărit de Consistorul Eparhial.

Conducerea Academiei o ia în primire cu proces verbal la 1 Octomvrie și o deține un an.

Decanul ales, poate fi reales încă pe un an. După expirarea mandatului de Decan, timp de un an de zile va înlocui pe noul Decan în absența acestuia, iar în absența ambilor, profesorul cel mai vechiu în serviciu.

B) Drepturile și datoriile Decanului.

Art. 24. –La începutul fiecărui semestru, face înscrierea studenților.

Singur Decanul are dreptul de a încheia semestrele studenților.

Art. 25. –Reprezintă Academia în intern și extern.

Art. 26. – Poartă toate agendele Academiei:

- a) Registrul de intrate și eșite.
- b) Registrul de înscrierea studenților.
- c) Condica de clasificarea studenților.
- d) O cronică a Academiei.
- e) Un inventar despre toate mijloacele de învățământ.
- f) Un registru în care sa poarte evidența tuturor neregulilor studenților.
- g) Un inventar al bibliotecii profesoral.
- h) Eliberează la cererea studenților certificate de studii, carnete de identitate, carnete de călătorie pe C. F. C. și certificate de frecvență.
- i) Administrează fondul bibliotecii corpului profesoral.
- j) Păstrează sigilul oficial al Academiei.

Art. 27. – Poate concedia pe profesor pe o durată de cel mult 8 zile, iar pe student pe o durată de 5 zile.

Art. 28. – Convoacă și conduce ședințele profesoral și se îngrijește de executarea deciziunilor consiliului profesoral,

CAPITOLUL III.

Consiliul profesoral.

Art. 29. – a) Consiliul profesoral e compus din Decan, profesori titulari definitivi, titulari provizori, suplinitori și conferențieri.

b) Drept de vot au numai profesorii titulari definitivi și titular provizori. Toți ceilalți au numai vot consultativ.

Art. 30. – Consiliul profesoral este convocat din partea decanului în fiecare lună odată și oridecâte ori reclamă împrejurările precum și în baza unei cereri semnate de doi profesori.

Art. 31. – Conferință se poate ține dacă sunt prezenți majoritatea profesorilor cu vot decisiv.

CAPITOLUL IV.

Studiile.

Art. 32. – La Academia teologică din Cluj, diferitele discipline sunt repartizate pe 4 ani.

A) În anul I se predă:

Introducerea în cărțile Testamentului Vechiu.	3 ore
Limba ebraică și exegheza Vechiului Testament	4 „
Arheologia biblică	1 „
Istoria bisericească universală	4 „
Exegheza Noului Testament după original	2 „

B) În anul II se predă:

Introducerea în cărțile Testamentului Nou	2 ore
Exegheza Noului Testament după original	4 „
Istoria bisericească universală	2 „
Istoria bisericii române	3 „
Teologia Fundamentală	5 „

C) În anul III se predă:

Teologia dogmatică (Istoria dogmelor, simbolică)	6 ore
Teologia morală	6 „
Omiletica partea teoretică	2 „
Catihetica partea teoretică	1 „

D) În anul IV se predă:

Dreptul bisericesc	6 ore
Teologia practică: Liturgica	3 „

Teologia practică: Pastorală ..... 2 „

Sectologia ..... 3 „

Art. 33. – Toate cursurile menționate mai sus sunt obligatoare pentru examenile fundamentale.

Pe lângă acestea se mai predau următoarele cursuri speciale obligatoare pentru colloquii.

Pentru anul I. Enciclopedia și Metodologia ..... 1 ore

Gramatica limbei grecești

a Noului Testament ..... 2 „

Ermeneutica biblică ..... 1 „

Istoria biblică ..... 1 „

Introducere în filozofie ..... 2 „

Igienă ..... 1 „

Pentru anul II. Filozofia creștină ..... 2 „

Patrologia și patristica ..... 2 „

Igiena ..... 1 „

Art. 34. – Toți titularii catedrelor sunt totodată directori ai seminarului de specialitatea lor și toți studenții fac sub conducerea lor exerciții în scris și orale de seminar asupra studiilor.

Orele de seminar nu sunt calculate în numărul orelor obligatoare pentru catedra respectivă.

Art. 35. – Anul școlar începe cu 1 Octomvrie și se termină cu 30 Iunie.

Un an școlar se împarte în 2 semestre. Semestrul de iarnă ține din 1 Octomvrie până în 31 Ianuarie, cel de vară din 1 Februarie până în 30 Iunie.

CAPITOLUL V.

Înscrierea studenților.

Art. 36. – Studenții academiei sunt ordinari și extraordinari.

Ordinari sunt absolvenții cu diploma de bacalaureat ai licelor, precum și ai altor școli similare.

Extraordinari sunt aceia, cari nu întrunesc condițiunile menționate, pot audia cursurile, dar nu au dreptul de a presta examen.

Art. 37. – Înscrierile la Academie se fac din 27 Septembrie, până la 1 Octombrie, pe baza unui tablou întocmit de Consistorul eparhial în care se va însemna numele studenților primiți ca interni ai Academiei.

Art. 38. – Înscrierea se face la decanatul Academiei.

La cererile de înscriere în Academie se vor adăuga următoarele acte:

- a) Actul de naștere și botez.
- b) Diploma de bacalaureat, respective atestatul de absolvire al unui curs teologic la altă Academie teologică.
- c) Foaia personală.

Art. 39. – La înscriere sunt a se solvi Decanului taxele fixate de consiliul profesoral cu aprobarea Consistorului eparhial, Consiliul poate scuti de aceste taxe pe studenții distinși și lipsiți de mijloace.

După înscriere se dă studentului, un bilet de legitimare, caetul de studii, regulamentul și normativul Academiei.

Dela data înscrierii, studenții intră în drepturile și datorințele stabilite de regulamentul și normativul Academiei.

Cei noi înscriși, la o dată fixată de Decan, vor declara solemn, că vor urma întru toate legile Academiei.

Art. 40. – Studiile ce sunt de urmat se vor induce în caetul de studii la începutul fiecărui semestru, de către student.

Art. 41. – Caetul de studii, va fi investit cu sigilul Academiei, și cu fotografia și semnătura posesorului.

În caetul de studii se va trece numele, pe care studentul îl are în actul de naștere și botez.

Dacă se vor prezenta acte juridice în regulă pentru schimbarea numelui, în caetul de studii se va trece atât numele cel nou, cât și cel din actul de naștere și botez. Aceasta regulă se va observa de către Decan și la emiterea oricărui act privitor la student.

Art. 42. – La începerea fiecărui semestru, caetele de studii vor fi prezentate spre semnarea profesorilor.

Li se vor prezenta și la finea semestrului spre a semna frecvența.

Art. 43. – Decanul va refuza să testeze caetul de studii, dacă studentul n'a obținut toate semnăturile pentru frecvență.

Art. 44. – La decanat se va ține o matriculă în care se va nota rezultatul examenelor și conduita studentului.

Art. 45. – Studenții sunt obligați a frecventa regulat cursurile și lucrările de seminar.

Urmarea neregulată atrage după sine pierderea semestrului, respectiv a anului școlar.

Art. 46. – Documentele studenților până la absolvirea cursurilor se păstrează în arhiva decanatului.

Art. 47. – Studenții pot părăsi Academia și îndecursul anului școlar, sunt însă datori a anunța aceasta în scris decanului.

Art. 48. – Orice înscriere neregulat făcută, oricând se va dovedi se va anula, iar examenele depuse de un asemenea student, vor fi nule de drept.

Deasemenea vor fi nule de drept examenele depuse de studenții înscriși prin fraudă, însușindu-și acte ce nu le aparțin, sau cari se vor dovedi că au fost substituiți la examene.

Art. 49. – Nici un student nu poate să fie înscris în acelaș an ca student ordinar la alte instituții de învățământ, înafară de facultatea de litere și științe. În acest din urmă caz nu vor putea locui în căminul Academiei.

CAPITOLUL VI.

Examene și diplome.

Art. 50. – Examenele sunt colloquii și examene de licență.

Art. 51. – Coloquiile se fac înaintea fiecărui profesor în parte, la finea fiecărui semestru, în zilele și orele ce se vor determina de către profesorul examinator.

Art. 52. – Coloquiile nu se pot face fără obținerea tuturor semnăturilor pentru frecvență.

Art. 53. – După examinare urmează și notarea rezultatului dobândit, în catalogul special de examinare dat din partea decanatului.

Acest catalog se păstrează la decanat.

Art. 54. – Coloquiile se fac la finea fiecărui semestru din toate studiile audiate în respectivul semestru.

Art. 55. – La colloquii răspunsurile date se vor aprecia cu nota:

1. Foarte bine.
2. Bine.
3. Suficient.
4. Insuficient.

În caz când studentul nu ar da răspunsuri cari ar merita cel puțin nota suficient, el va fi respins, fără drept de apel.

Art. 56. – La aprecierea răspunsurilor primite la colloqui, se va ține seamă și de rezultatul ce studenții vor fi obținut la lucrările de seminar, prevăzut în art. 37 din acest regulament.

Art. 57. – Studentul nu poate să fie admis în anul școlar următor, dacă nu va fi prestat în succes colloquiile semestrale din toate studiile audiate în anul precedent.

Nereușita totală a colloquiilor semestrale, sau respingerea la vreunul din ele, în urma răspunsurilor insuficiente, atrage după sine repetarea anului școlar și facerea din nou a colloquiilor din toate studiile aceluia an.

Studentul nereușit în sesiunea din Iulie, fie în total, fie în parțial, se va putea supune în sesiunea din Octombrie.

Art. 58. – Examenele de licență sunt două, unul la sfârșitul anului II, și altul la sfârșitul anului IV.

Art. 59. – Obiectele examenului I de licență sunt cele menționate la art. 32, alineatul A) și B).

Art. 60. – Obiectele examenului II de licență sunt, cele menționate la art. 33, alineatul C) și D).

Art. 61. – Profesorii de exegeza Testamentului Vechiu și Nou, vor. prezenta decanatului, la sfârșitul fiecărui an școlar însemnarea de părțile, asupra cărora s'a făcut exegeza.

Art. 62. – Examenele de licență se fac în fața unei Emisiuni compusă din titularii disciplinelor respective sub prezidiul Episcopului Eparhial sau în absența sa a Decanului Academiei.

Asemenea un profesor absent poate fi substituit de un delegat designat de consiliul profesoral.

Art. 63. – Înscrierea la aceste examene de licență se face după cererea fiecărui student, însoțită de caietul de studii, certificat de examen din cânt și tipic și un certificat de purtare morală, la decanatul Academiei.

În cererea de examen va menționa candidatul pentru ce sesiune dorește să se supună examenului.

Art. 64. – Termenul de înscriere la examenele de licență pentru ambele sesiuni Iunie și Octombrie – e până la 31 Mai.

Cererile venite peste termenul de mai sus, nu se vor admite.

Pentru caz de forță majoră, consiliul profesoral poate fixa sesiune extraordinară.

Art. 65. – Nu vor fi admiși la examenele de licență, decât acei cari vor îndeplini condițiunile de frecvență și vor fi făcut coloquiile prevăzute de acest regulament.

Art. 66. – Comisiunea va fi invitată la examinare prin adresă oficială din partea Decanului.

În adresă se va trece numele studenților cari au a presta examenul, ziua și ora examinării.

Art. 67. – La examenele de licență studenții vor fi admiși în serii, după chibzuință Decanului.

Art. 68. – Zilele în cari vor avea loc examenele vor fi anunțate din partea decanului studenților pe tabla neagră.

Art. 69. – La examenele de licență răspunsurile date se vor aprecia cu nota.

1. Aprobata magna cum laude.
2. Aprobata cum laude.
3. Aprobata.
4. Respinsa.
5. Reprobata.

Ne prestarea totală sau parțială a examenelor de licență, sau respingerea la vreunul din ele, în urma răspunsurilor insuficiente, atrage după sine repetarea examenului după un termen de 3, 6 și 12 luni.

Un examen de licență se poate repeta numai de două ori.

Art. 70. – Rezultatul examenului se comunică de către președintele comisiei. Decanul va dresa un proces-verbal într-o anumită condică și va fi apoi semnat de toți membrii comisiei.

Rezultatul dat este definitiv și fără drept de apel.

Art. 71. – Studentul, care nu se prezintă la timpul determinat pentru examinare, este de drept amânat pentru sesiunea următoare.

Art. 72. – Studentul, care a dat cu succes ambele examene de licență, se declară licențiat al Academiei teologice ortodoxe din Cluj.

CAPITOLUL VII.

Disciplina.

Art. 73. – Studenții sunt datori să aibă în Academie și afară de Academie o purtare cuviincioasă.

În aceasta privință ei sunt supuși, atât în interiorul Academiei cât și în afară, privegherii autorităților Academiei, așa cum ele sunt constituite prin regulamente și normativ.

Studenții Academiei sunt subordonați, în relațiile lor cetățenești și în faptele de domeniul judecății publice legilor și autorităților comune.

Când un student este condamnat de autoritățile civile sau militare sentința se va lua în cercetarea consiliului profesoral, și

dacă faptul aduce un prejudiciu ordinii și demnității Academiei, consiliul profesoral poate aplica una din pedepsele prevăzute în articolul 75.

Art. 74. – Fiecare student e obligat:

- a) Să cerceteze regulat cursurile și biserica în timpul prescris, și să-și treacă regulat examenele, prevăzute în regulamentul Academiei.
- b) A da respectul și ascultarea cuvenită profesorilor și celorlalți funcționari ai Academiei.
- c) A observa regulile de bună cuviință, de moralitate și colegialitate.
- d) A evita locurile și societățile cu o reputație rea.
- e) Nu e permis, ca în afaceri ce le-ar avea vre-un student în și afară de Academie, să-și i-a însuși satisfacție, ci are al recurge la autoritatea competentă.
- f) Este interzisă participarea la întruniri și demonstrații politice.

Art. 75. – În caz de abatere dela datoriile lor de studenți, de turburări, de insubordonări sau lipsă de respect către profesori și autorități, studenții vor putea fi supuși la următoarele penalități:

- a) Admonestarea verbală.
- b) Admonestarea cu afișare.
- c) Pierderea dreptului de a se prezenta la o sesiune de examen, sau eventual la două sesiuni consecutive.
- d) Excluderea pentru totdeauna din Academie.
- e) Excluderea pentru totdeauna din toate Academiiile țării.

Decanul poate aplica pedeapsa de sub litere A) și B).

Consiliul profesoral pe oricare.

Pedeapsa de excludere pentru totdeauna din Academie, sau din toate Academiile țării, se pronunță de consiliul profesoral prin hotărâre bine motivată, fiind prezenți la ședință cel puțin două treimi din numărul consiliului profesoral cu drept de vot.

Pedepsele cuprinse sub literile *c), d) și e)* vor deveni executorii numai după aprobarea Consistorului eparhial ca senat bisericesc la care se poate apela.

Art. 76. – Când pedeapsa excluderii din toate Academiile țării s'a pronunțat contra unui student, decanul face cunoscut această dispoziție și celorlalte Academii teologice.

CAPITOLUL VIII.

Vacanțele.

Art. 77. – Ca timp liber de instrucție se normează:

1. Duminecile și serbătorile de peste an.
2. Ziua nașterii și onomastica Domnitorului.
3. Sărbătorile naționale și școlare decretate de legislațiunea țării ca obligatorii.
4. Vacanța de Crăciun, din 20 Decemvrie, până la 10 Ianuarie.
5. Vacanța de Paști dela Dumineca Florilor, până la Dumineca Tomii.
6. Pogorârea Duhului sfânt 2 zile.
7. Lunile: Iulie, August și Septemvrie.

CAPITOLUL IX.

Întreținerea.

Art. 78. – Toți studenții Academiei sunt obligați să locuiască în căminul studenților în teologie, unde vor primi locuință și alimentație în condițiunile și pe lângă taxele stabilite de Consistorul Eparhial.

Excepțiuni se admit numai la propunerea consiliului profesoral, din partea Consistorului Eparhial.

CAPITOLUL X.

Dispozițiuni finale și tranzitorii.

Art. 79. – Acest regulament intră în vigoare din ziua promulgării.

Art. 80. – Studenții, cari în momentul promulgării acestui regulament, se vor afla în anul II și III, vor fi tratați după regulamentul cel vechiu.

Studenții, cari în acel moment se vor afla în anul I, vor fi tratați în conformitate cu cele cuprinse în acest regulament, întrucât vor prezenta până la finea anului al III-lea certificat de bacalauriat, iar în lipsa acestui certificat vor da examen de absolvire după vechiul regulament

Art. 81. – Toate dispozițiunile contrare regulamentului de față sunt și rămân abrogate.

Cluj, din ședința sinodului eparhial, ținută la 28 Aprilie 1925.

(L.S.)

Nicolae Ivan m. p.
episcop.

Dr. Vasile Sava m. p.
notar general.

III.2. Propunere de completare la Regulamentul Academiei Teologice⁸

Nr. 33.

Comisiunea organizatoare prin raportorul Dr. Sebastian Stanca predă raportul Nr. 2716-1928 al Consiliului Eparhial cu referire la modificarea unor articole din Regulamentul Academiei Teologice și complectarea lui cu unele articole noi. Comisiunea propune ca art. 50 să se modifice în sensul: „Examenele sunt colloquii, examene generale și examenul de licență”, iar art. 70: „Studentul care a trecut cu succes al doilea examen general este candidat de licențiat”, iar termenele de licență din art. 59, 60, 63, 64, 65, 67 și 69 se înlocuesc prin termenul „general”.

După art. 72 se vor mai adauge următorii articoli noi:

Art. 73. – „Titlul de licențiat în teologie se obține după ce candidatul va fi elaborat o teză în scris asupra unui subiect ales de candidat din studiile predate în Acad. Teol.

Art. 74. – Candidatul este dator a arăta în teza sa toate izvoarele de cari s’a folosit în elaborarea ei, să indice citațiunile, adaptările și prelucrările ce le-ar fi luat din autori străini și să declare precis că alte izvoare n’a întrebuințat și că el este autorul tezei. În cazul când s’ar constata neexactitatea afirmațiunilor de mai sus, candidatul niciodată nu va putea fi admis la examen.

Art. 75. – Teza de licență se va prezintă în manuscris decanului, împreună cu o cerere, iar decanul o va repartiza spre

---

⁸ Propunerea de completare a fost făcută de raportorul Dr. Sebastian Stanca, în cadrul Adunării Eparhiale ordinare a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului din 1928, în ședința a IV-a, din 15 mai 1928, prezidată de episcopul Nicolae Ivan și avându-l ca notar pe Dr. Daniil Tecău; publicată în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1928*, Cluj, 1929, pp. 29-32.

cercetare profesorului în a cărei specialitate intră subiectul tratat în teză. În caz că profesorul de specialitate este împiedecat prin forță majoră de a cerceta teza, atunci ea va fi repartizată profesorului care predă studii apropiate de cele ale profesorului de specialitate.

Art. 76. – În urma referatului satisfăcător dat în scris de profesorul referent, decanul aprobă teza și fixează ziua și ora pentru susținerea tezei în fața unei comisii examinătoare compusă din următorii membrii: Președinte: *P. S. Sa Păr. Episcop*, iar în absență substitutul său și 3 (trei) alți membrii, recrutați dintre profesorii a căror specialitate a fost atinsă în teza elaborată, respective a căror specialitate este mai apropiată de subiectul tratat și profesorul referent făcând parte de drept ca unul dintre aceștia. Teza nu se poate susține decât cel puțin 10 zile după data când comisia examinătoare a primit avizul decanului.

Art. 77. – Examinarea va consta din întrebări asupra conținutului tezei. Aprecierea răspunsurilor date se va face cu aceleași note și calificative ce sunt prevăzute în art. 69 din Reg. Acad. și anume:

Aprobat magna cum laude,

Aprobat cum laude,

Aprobat,

Respins.

Candidatul care a dat răspunsuri corespunzătoare va fi proclamat licențiat al Acad. Teol., depunând totodată în fața comisiei examinătoare următorul jurământ:

„Jur înaintea Atotștiutorului și Atotputernicului Dumnezeu, că în viața mea voi păzi și voi propovădui fără schimbare

învățăturile sf. noastre biserici creștine ortodoxe de Răsărit, așa cum ni s'au dat de Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos, cum s'au propovăduit și predat de către Sf. Apostoli și Sf. Părinți ai bisericii noastre și așa cum se păstrează de sf. noastră biserică”.

Cel admis va primi diploma de „licențiat al Academiei Teologice ortodoxe române din Cluj”, trecându-se în ea notele obținute la examenele generale, la susținerea tezei, precum și titlul tezei de licență și data susținerii ei.

Art. 78. – Diploma de licență va purta sigilul Acad. și va fi semnată de P. S. Sa Păr. Episcop și de Decan.

Art. 79. – Studenții cari nu întrunesc condițiile prevăzute la art. 36 al Reg. pentru a fi „ordinari”, vor putea da numai colouquiile, examenele generale și vor primi un simplu *absolutoriu îndreptățindu-i la hirotonire*, dar numai pentru a fi aplicați preoți în parohiile rurale.

Art. 80. – Toți studenții fie ca licență, fie absolvenți fără de licență sunt obligați a presta înainte de hirotonire examenul de cvalificare preotească în fața comisiei designată de P. S. Sa conform normelor în vigoare.

Comisiunea mai propune să se modifice totodată și art. din Regulament privitor la alegerea decanului în sensul ca el să se aleagă pe 3 ani cu dreptul de a fi reales și nu numai pe un singur an cum a fost până aci.

Deschizându-se discuția deputatul Dr. Ion Pasca este de acord în ce privește modificarea articolului din Regulament cu referire la examenele studenților, precum și complectarea Regulamentului cu art. propuse. Nu este de acord însă cu propunerea comisiei referitor la alegerea decanului cerând această alegere să se facă și pe mai departe ca și până acuma.

Iau parte la discuție Dr. Andrei Buzdug, Dr. Sextil Pușcariu, Aurel Ciortea și Prea Sfinția Sa.

Adunarea aprobă propunerea comisiei cu modificarea că în art. 76 în loc de „Decanul” se va introduce „substitutul său”.

Nr. 34.

Acelaș raportor dă citire apoi propunerilor făcute de către deputatul Gheorghe Bogdan-Duică; 1. de a se interveni pe lângă guvern să înființeze o Facultate de teologie pe lângă Universitatea din Cluj și 2. de a se cere înființarea unei episcopii ortodoxe în Sighetul-Marmației.

Se dau Consiliului Eparhial spre studiere.

*

III.3. REGULAMENT⁹ pentru calificarea și numirea profesorilor dela Institutul Teologic al eparhiei Clujului.

Art. 1. – Când o catedră dela Institutul teologic al eparhiei Cluj devine vacantă, consistorul va publica prin gazeta sa oficială, scoaterea ei la concurs.

Art. 2. – În timp de 30 zile dela prima publicațiune, profesorii dela Institutele teologice ortodoxe similare pot cere transferarea la catedra vacantă.

Art. 3. – Consistorul se pronunță mai întâiu, asupra cererilor de transferare și hotărăște fie ocuparea catedrei prin transferare, fie ținerea concursului. Data ținerii lui, va fi la două luni de zile după prima publicare în gazeta oficială a Consistorului.

---

⁹ *Actele Sinodului Ordinar... 1924*, pp. 110-113.

Art. 4. – Candidații vor adresa consistorului cererile lor. În nici un caz și sub nici un motiv nici o cerere de înscriere nu se va mai primi după expirarea termenului de concurs.

Art. 5. – Candidații trebuie să fie români, creștini ortodocși, și să aibă titlul de doctori în teologia ortodoxă. Profesorii de drept bisericesc pot fi și absolvenți de teologie și doctori în drept.

Art. 6. – Cererea de înscriere la concurs va trebui să fie semnată cu numele și pronumele întreg al candidatului și să fie însoțită de următoarele acte:

- a) Actul de naștere;
- b) Diploma de doctor în teologie;
- c) Alte certificate despre studiile făcute.

Art. 7. – Cu examinarea candidaților va fi însărcinată o comisie de 5 membri, întocmită cum urmează : a) președinte, episcopul eparhiei sau locțiitorul său, b) doi membri aleși de consistor și c) doi membri aleși de consiliul institutului teologic. Nu pot face parte din comisiunea de examinare, persoane înrudite între sine sau cu candidatul până exclusive în gradul al 6-lea de sânge sau al 4-lea al cuscreei de două neamuri. Membrul care a lipsit dela o probă, nu mai poate lua parte la lucrările comisiunei.

Art. 8. – Examinarea la care vor fi supuși candidații va consta din următoarele probe:

- d) Lucrări științifice tipărite sau în manuscript. Cu redactarea raportului asupra lucrărilor, comisiunea va însărcina pe unul sau doi dintre membrii săi.
- e) Colocviu public între membrii comisiunei și fiecare candidat în parte asupra oricărei chestiuni din cadrul specialității, pentru care s'a publicat concurs.

Art. 9. – După terminarea probelor comisiunea încheie un referat amănunțit și motivat asupra rezultatului examenului, recomandând Consistorului cu majoritate pe cel reușit. Comisiunea poate însă să nu recomande pe niciun candidat, motivând această hotărârile separate vor fi de asemenea motivate.

Art. 10. – Catedrele de știința teologică sunt următoarele:

O catedră de studiile biblice (exegeză vechiului și noului testament, arheologia biblică și introducerea în cărțile vechiului și noului testament).

O catedră de istoria bisericească generală și istoria bis. române și patrologie.

O catedră de teologia dogmatică și simbolică.

O catedră de teologia morală.

O catedră de teologie practică, omiletică, liturgică, pastorală și catihetică.

O catedră de drept bisericesc.

Aranjarea provizorie a catedrelor în cadrele bugetului în vigoare se lasă în grija Consistorului.

Art. 11. – Candidatul reușit la concurs va fi numit de către Consistor de profesor cu titlul provizor.

Art. 12. – Un profesor cu titlul provizor, poate fi ridicat la rangul de profesor titular definitiv, la catedra ce ocupă, dacă a funcționat deja în această calitate timp de cel puțin doi ani consecutivi. Numai vechimea singură nu constituie un drept la ridicarea în gradul de titular definitiv, ci trebuie ca profesorul provizor să se fi distins prin lucrările sale asupra materiei ce predă, lucrări făcute în timpul funcționării.

Propunerea de ridicare la rangul de profesor titular definitiv o va face Consistorului, consiliul profesoral, pe baza

unui raport motivat. La acest raport i-se mai cere profesorului provizor și un certificat de calificațiune preoțească și o declarațiune că va intra în cler.

Art. 13. – Consistorul va hotărî în senatul bisericesc asupra acestor propuneri. În caz de respingere profesorul provizor, va putea cere din nou după doi ani, să fie ridicat la rangul de profesor titular definitiv. În aceleaș condițiuni o asemenea cerere se poate reînoi la fiecare doi ani.

Art. 14. – Profesorii titulari definitivi sunt inamovibili. Ei nu pot fi suspendați, permutați sau excluși decât în conformitate cu prescrierile regulamentului disciplinar al Consistorului.

Art. 15. – Alegerea și numirea profesorilor de cântare bisericească, canto și tipic se va face de către consistor, după aceleaș norme, prin concurs. Ei pot fi supuși la probe practice și la un colocviu.

No 17/1924 sin.

Aprobat în ședința sinodală dela 7 Mai 1924.

Nicolae Ivan m. p.
episcop.

Dr. Vasile Sava m.p.
notar general.

*

CONCURS¹⁰

În temeiul concludului Nr. 45. al sinodului eparhial al Clujului, din 7 Maiu a. c. prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea catedrelor de profesori, sistemizate la institutul

---

¹⁰ „Concurs” pentru ocuparea a șase posturi la Institutul Teologic Ortodox din Cluj, în *Renașterea*, II (1924), nr. 26 (29 iun.), p. 2.

teologic ortodox român nou înființat în Cluj, cu termenul până la 1 August st. nou a. c. și anume:

1. *Un post de profesor pentru Isagogie, Esegeză și Arheologia Biblică.*
2. *Un post de profesor pentru Istoria bisericească și Apologetică.*
3. *Un post de profesor pentru Morală și Dogmatică.*
4. *Un post de profesor pentru Pastorală, Liturgică și Drept canonic.*
5. *Un post de profesor pentru Studiile pedagogice și Omiletică.*
6. *Un post de maestru pentru cântări bisericești și tipic.*

Retribuțiile împreunate cu aceste posturi fac pentru un profesor 2200 Lei salar de bază plus toate accesoriile legale, pentru maestrul de cântări 1600 Lei salar de bază și adausurile legale.

Concurenții își vor înainta cererile în termenul indicat mai sus Consistorului ortodox român din Cluj, însoțite de următoarele documente:

- a) Act de naștere si botez.
- b) Diploma de doctor în teologie.
- c) Atestat de serviciul de până aci pentru cei ce sunt acum în funcțiune.
- d) Alte certificate despre studiile ce le au.
- e) Pentru catedra de profesor de drept se cere doctoratul în drept și absolutorul teologic.
- f) Pentru profesorul de cântări bisericești și tipic o dovadă, că este apt de a satisface chemării sale.

Concurenții, cari n'au mai fost profesori, sunt obligați a se supune examenului de concurs în fața comisiei designate de Consistorul Diecezan, conform dispozițiilor regulamentului votat de sinodul Eparhial sub Nr. 46 din 7 Maiu a.c., iar profesorii

titulari dela alte institute teologice instituiți cu acte în regulă sunt dispensați dela acest examen.

Numirea de profesori se face cu titlul provizor și numai după doi ani de serviciu poate cere numirea de titular definitiv. Deciderea cade în competența Consistorului. Candidații, cari au fost, ori sunt profesori definitivi, pot fi numiți titulari definitivi.

Cererile intrate după expirarea termenului de 1 August st. n. nu se iau în considerare.

Cluj, din ședința plenară a Consistorului Eparhial ortodox român, ținută la 17 Iunie 1924.

NICOLAE IVAN, episcop   *Laurentiu Curea*, secretar.

*

III.4. CONCURS

*pentru profesor la Academia teologică din Cluj*¹¹

În temeiul conclusului consiliului eparhial al Clujului, din 8 Aprilie a. c prin aceasta deschidem concurs pentru ocuparea unei catedre de profesor la Academia teologică ortodoxă română din Cluj, cu termenul până la 1 August st. nou a. c. și anume:

Pentru specialitatea: teologia fundamentală și studiile pedagogice.

Retribuțiile împreunate cu acest post fac 2200 lei salariu de bază plus toate accesoriile legale.

Concurenții își vor înainta cererile în termenul indicat mai sus Consistorului ortodox român din Cluj, însoțite de următoarele documente:

---

¹¹ *Renașterea*, IV (1926), nr. 25 (20 iun.), p. 1.

- a) Act de naștere și botez.
- b) Diploma de doctor în teologie.
- c) Atestat de serviciu de până aci pentru cei ce sunt acum în funcțiune.
- d) Alte certificate despre studiile ce le au.
- e) Eventuale lucrări teologice.

Concurenții, cari n'au mai fost profesori, sunt obligați a se supune examenului de concurs în fața comisiei designate de Consistorul Diecezan, conform dispozițiilor regulamentului votat de sinodul Eparhial sub Nr. 46 din 7 Maiu 1924, iar profesorii titulari dela alte institute teologice instituiți cu acte în regulă sunt dispensați dela acest examen.

Numirea de profesor se face cu titlul provizor și numai după doi ani de serviciu poate cere numirea de titular definitiv. Deciderea cade în competența Consistorului. Candidații, cari au fost, ori sunt profesori definitivi, pot fi numiți titulari definitivi.

Cererile intrate după expirarea termenului de 1 August st. n. nu se iau în considerare.

Cluj, din ședința plenară a Consistorului Eparhial ortodox român, ținută la 8 Aprilie 1926.

NICOLAE IVAN, episcop.

Laurențiu Curea, secretar.

III.5. Deschiderea și închiderea anului școlar la Academia Teologică din Cluj

*

Inaugurarea festivă a Institutului teologic¹²

S'a ridicat apoi P. S. episcopul nostru și cu adâncă mulțămire sufletească s'a adresat publicului, profesorilor și elevilor rostind următoarele:

S'au împlinit ieri trei ani, când cu voia lui D-zeu și a bisericii și cu încuviințarea preaînaltă am luat asupra mea conducerea acestei eparhii. Gândul meu l'am îndreptat dela început spre D-zeu, dela care am implorat ajutor. Am avut sprijin cu prisosință dela D-zeu, dela stăpânitorii lumesti, dela organele de azi ale bisericii și dela societatea omenească. Acestui sprijin îi datoresc cu multă mulțămire văzând astăzi realizată una din cele mai însemnate datorințe, de a putea crește clerul eparhiei noastre în nemijlocită apropiere de episcopia noastră; să pot crește un cler, care cu armele științei și ale culturii să reverse în popor binefacerile luminei, culturii și păcii și tot ce cere evanghelia lui Hristos.

Poporul nostru a fost năpăstuit de multe mizerii. Iobăgia l-a ținut și trupește și sufletește încleștat în ghiarăle ei veacuri dearândul. Altarele i-au rămas pustii, școalele părăginite, intelectualii îi lipseau aproape cu desăvârșire. Primejdiile au trecut

---

¹² Cuvântarea episcopului Nicolae Ivan la inaugurarea Institutului teologic din Cluj, *Renașterea*, II (1924), nr. 50 (14 dec.), pp. 6-7; redată și în *Anuarul* (1924-1930), pp. 57-58; Alexandru Moraru, *Învățămintul...*, pp. 60-61.

și trebuie să dăm mulțumită lui D-zeu pentru toate și de aci încolo să nu mai comitem crima de a face asemănări între trecut și prezent. Trecutul a fost plin de umilințe și suferințe, prezentul deschide cărări spre lumină, înaintare și înălțare, pretutindeni se revarsă razele binefăcătoare ale lui D-zeu asupra poporului și a țării noastre. Astăzi avem țara noastră românească, stăpânirea noastră, armata, primăriile, judecătoriile, oficiile statului toate școalele în frunte cu Universitatea, toate românești, conduse de oameni pătrunși de dragoste curată cătră neam și țară. Si pentru aceasta trebuie să fim mulțumitori lui D-zeu.

Dacă institutul acesta nu se poate deschide într'un palat, sunt mulțumit că îl putem deschide și în acest locaș modest. Am nădejdea în D-zeu și în oamenii cu cădere că nu va trece mult și ni-se va da puțința să-l așezăm în alt locaș, unde să-și poată împlini chemarea cu mai multă tărie. Nu localul face însă-un institut, ci sufletul care bate într'ânsul. În acest local modest, cum este am nădejde să cresc suflete creștine, suflete de apostoli pentru răspândirea razelor de lumină si cultură dela altarele noastre sfinte și creștinești.

D-voastră, d-le Ministru, vă mulțănesc la locul întâi pentru că ați luat parte la această festivitate. Dacă nu aveam noi sufletul și dragostea D-voastră cătră biserică, nu prăsnuiam astăzi această sărbătoare, tinerii noștri rămâneau împrăștiați la centre îndepărtate pe la Sibiu, Arad. Oradea mare și Caransebeș, și nu puteau crește sub ochii păstorului lor. D-voastră vă datorăm tot ce s'a recerut pentru înzestrarea acestei instituții cu strictul necesar. Rog pe bunul D-zeu să ia subt scutul său acest institut, pe profesori și elevi, și pe toți cei ce poartă la inimă grija și binele acestui așezământ, pentruca înarmat cu armele științei, ale

culturii și mai presus de toate ale credinței să-și poată împlini cu cinste misiunea apostolească în mijlocul poporului, și în cele mai expuse părți din iubita noastră patrie.

Cuvântarea P. S. Sale a fost acoperită de furtunoase aplauze și ovații.

*

Încheierea festivă a anului școlar la Academia noastră teologică¹³

La încheierea acestui an școlar suntem datori să ne dăm seama de momentele petrecute în cursul anului trecut pentru ca din aceste să tragem povețele necesare pentru viitor. Și aceasta se cere mai ales pentru cei ce vreau să se facă preoți, să devină luminătorii și conducătorii poporului, să fie după cuvântul Scripturii „sarea pământului”. Cei ce ați terminat și plecați din acest institut trebuie să fiți călăuziți de un gând: să fiți slujitorii Domnului, model de virtute, cinste și de hărnicie. Cel ce nu pleacă cu acest gând, nu va fi de folos nici sieși, nici familiei sale, nici bisericii, neamului și patriei. Pentru că un preot care nu are aceste însușiri, nu poate aduce roade, iar preotul care nu lasă prin activitatea urme de muncă cinstită în parohia sa, acela de geaba a trăit în lume, e un simplu părăsit al societății.

În vremea materialismului cras de astăzi, în toate miseriile, lipsele și brutalitățile sale, preoții nu pot forma o castă care să se desolidarizeze de, popor. Ei trebuie să fie apostoli și să ridice poporul; căci cel ce se coboară, alunecă în patimi și nu este

---

¹³ „Cuvântare” rostită de episcopul Nicolae Ivan la 24 iunie 1926, la festivitatea de încheiere a anului școlar, *Renașterea*, IV (1926), nr. 26 (27 iun.), p. 4.

misionarul pe care îl așteaptă biserica. Iar dacă ați săvârșit în cursul studiilor voastre și greșeli, aceste le atribui ispitelor și lipsei voastre de experiență. În sufletele noastre ele nu pot lăsa nici un fel de urmă, decât iertarea evanghelică. Să plecați de aici cu propusul de a vă feri de greșeli și de a împlini cuvântul Scripturii: „Ascultați de mai marii voștri, cari vă învață cuvântul adevărului”.

Pentru voi cei ce rămâneți să vă continuați studiile sunt nevoit să ridic un cuvânt de muștrare față de cei ce nu și-au ținut de datorie să se prezinte la examenul obligator.

E un păcat față de voi înșivă, față de cei ce se trudesă să vă lumineze și față de părinții voștri cari așteaptă să le duceți veste, de ispravă bună și de bucurie. E măiestrie a folosi bine timpul, dar păcat să-l cheltuești fără folos. Vă pun la inimă să veniți la toamnă cu gând curat de a vă face toți și pe deplin datoria. Aveți un corp profesoral distins, ca puține alte institute, nu vă rămâne decât să vă împliniți și voi chemarea. Cel ce nu simte în sufletul său vocațiunea apostoliei mai bine să își caute din bună vreme alte rosturi de viață, pentru că un pumn de cenușă aruncat într'un vas cu apă tulbură toată apa. Cel ce vrea să se facă preot trebuie să aibă dragoste față de biserică și problemele ei. Punându-vă la mimă acestea doresc ca fiecare să umble în viață pe calea cinstei, a dreptății și a norocului.

*

Deschiderea festivă la Academia teologică din Cluj¹⁴

Aș dori din toată inima ca începutul noului an școlar să fie un început de muncă, de cinste și hărnicie spre binele obștesc al tuturor. Aș dori ca studenții veniți la acest institut să înțeleagă, că și-au ales o carieră care nu le dă atribuțiile altor cariere, ca de ex. de avocați, de medici, magistrați etc, ci că sunt și trebuie să fie păstori sufletești. Dându-și seamă de aceasta ar trebui să înțeleagă că în cariera aceasta nu-i așteaptă palate, comodități și trândăvie, ci muncă stăruitoare și apostolie adevărată, ca ei înșiși prin această muncă să-și creeze anumite comodități și ușurințe în viață. Altarele și bisericile cele mai multe sunt rămășițe ale vremilor trecute, casele parohiale sunt colibe cari nu mai corespund situației unui intelectual.

Datoria candidaților de preoți nu este să caute ceea ce este gata, ca să se așeze în ceea ce au muncit și au lăsat alții, ci să creeze ei înșiși, ca să rămână ceva pozitiv pe urmele lor. Cumpănind aceste considerații fiecare este dator să-și facă seamă și cu sufletul său. Este capabil să înfrunte toate greutățile, are destulă energie și voință ca să lupte și să câștige teren pentru o soartă mai bună pe seama sa și-a credincioșilor săi. Și cei ce vor fi stăpâniți de gândul creștinesc de a nu se odihni, din straja dimineții până în noapte, aceia sunt chemați să fie adevărați păstori sufletești ai poporului.

Când ar fi să aleg între doi oameni, între cari unul are carte multă, dar este păcătos și plin de defecte și altul cu carte mai puțină, dar cinstit și de omenie; mai ușor m'a-ș opri la cel din

---

¹⁴ Cuvântare rostită de episcopul Nicolae Ivan la 18 octombrie 1926, la festivitatea de deschidere a anului școlar 1926-1927, *Renașterea*, IV (1926), nr. 42 (17 oct.), pp. 2-3.

urmă, pentru că la preoție procedează totdeauna cinstea, curățenia moravurilor și pilda evanghelică a preotului. Nu cer delanime muncă peste puterile lui. Profesorii să vă dea ceea ce au mai bun, o parte din sufletul lor, pe lângă cunoștințele de cari aveți nevoie în viață. Iar voi să respectați rânduețile acestui institut, curățenia și demnitatea de viitori preoți, ferindu-vă de orice fapte contrare moralei publice. Deschiderea anului nou școlar, se face și de astădată în condiții favorabile. Ne'am îngrijit să nu duceți lipsă de nimic și nu vă cerem alta decât muncă și stăruință, ca să vă câștigați o pregătire vrednică de misiunea ce vă așteaptă. Iar dacă este vreunul care înțelege, că nu va putea împlini aceste cerințe făcându-se un bun și vrednic preot, mai bine să-și caute de acum alte drumuri pentru viață. Noi avem lipsă de oameni integri căci loc pentru muncă este destul. Biserica preferă puțini și buni decât mulți și necorespunzători. Pe urma experiențelor și a convingerilor ce și le-a câtigat fiecare în trecut, sper că toți cei ce v'ați înrolat la munca pentru biserică, vă veți dovedi vrednici slujitori în via Domnului. Cu acestea declar anul școlar nou deschis.

*

Cuvântarea P. S. S. Episcopului Nicolae¹⁵

*Domnule Rector,
Doamnelor și Domnilor,
Iubiți Studenți,*

Înainte de toate țin să mulțumesc domnului Rector al Universității Gh. Bogdan-Duică pentru amabilitatea ce a arătat-o față de noi și față de Biserică, pentru că prin aceasta să ne dea primul îndemn la ridicarea Acad. Teologice la rangul de Facultate.

N'am avut în viața mea o mai mare bucurie ca acum 3 ani când prin ajutorul d-lui Al. Lapedatu actualul ministru al Cultelor și Artelor, am putut înființa Academia Teologică. Îmi ziceam atunci: „Înzadar zidesc Catedrală aici în Cluj și înzadar se zidesc biserici la sate dacă amvonurile lor nu vor avea Apostoli cari să răspândească cuvântul adevărului; înzadar îmi vor fi toate străduințele dacă nu voi avea colaboratori devotați pentru răspândirea idealului creștin”.

Trecând peste greutățile înființării acestui înalt așezământ de cultură teologică, astăzi mă văd înconjurat de un Corp profesoral select și de un frumos număr de studenți cari promit mult. Însă eu zic tuturor acelor cari n'au destulă dragoste de neam și lege, de acum să pășească spre alte cariere, căci misiunea preoțească departe de a oferi comodități, este spinoasă și cu multă răspundere.

Corpul profesoral este la culmea chemării. Deci și studenții au datoria de a-și însuși cunoștințele cari să le fie armele de

---

¹⁵ Cuvânt rostit în data de 16 octombrie, la deschiderea anului școlar 1927-1928, *Renășterea*, V (1927), nr. 43 (23 oct.), pp. 3-4.

luptă și apărare pentru răspândirea învățăturilor creștine, căci poporul nostru are nevoie de mulți apostoli, mai ales în părțile în cari se simte nevoie de lumină și viitorii preoți, cari sunteți voi iubiți studenți, aveți datoria să împrăștiati întunerecul. Voi sunteți chemați să reparați stricăciunile veacurilor trecute și mai ales aveți datoria de a nu lăsa să străbată în Biserică învățături dăunătoare creștinismului și neamului nostru; iubirea către aproapele să vă fie ținta vieții și iubirea către institutele de cultură să vă fie mijlocul prin care să realizați acel ideal care este al întregului neam.

Peste puțin eu poate nu voi mai fi, însă mă voi veseli în groapă pentru râvna ce o veți depune pentru binele bisericii și spre propășirea patriei noastre.

*

Inaugurarea cursurilor la Academia Teologică¹⁶

Poate că studiul pe care vi l'ați ales nu vă va procura averi și bogății destule – a zis P. S. Sa între altele – dar ceea ce știu și sunt convins, el vă va putea aduce, celor, zeloși și însuflețiți dintre D-Voastră, suprema satisfacție de care se poate împărtăși un adevărat fiu al bisericii aici pe pământ, el vă va putea da cea mai desăvârșită mângâiere și mulțumire sufletească. Cunosc cazuri precise când bărbați ajunși în funcțiuni înalte, nu sunt de loc mulțumiți cu cariera lor și regretă mult că n'au îmbrățișat cariera preoțască. Toți câți ați venit aici am speranța că venind din dragoste vă veți putea dedica din tot sufletul studiului și

---

¹⁶ Nicolae Ivan, Cuvânt la deschiderea anului școlar 1928-1929, rostit la 7 octombrie, *Renașterea*, VI (1928), nr. 42 (14 oct.), p. 4.

muncii intensive, pentruca la vremea sa, să ne puteți fi de folos bisericii și neamului din care v'ați trezit. Am simțit cea mai desăvârșită bucurie când de curând fruntașii unei parohii a Eparhiei noastre cu lacrimi în ochi au venit să mă roage să nu le iau preotul lor, scumpul și iubitul lor părinte sufletesc, care i-a trezit la adevărată viață creștinească, cinstită și curată. Veți ști că acest preot este unul dintre foștii elevi ai acestei școale. Astfel dorința mea cea mai fierbinte este ca să imitați pilda acestui antecesor al D-Voastre. Cu bunăvoință și cu dragoste toate se pot face. Fiți deci înțelegători, cu ascultare și harnici la muncă și nu mă îndoiesc că veți reuși...

În acest înțeles Vă dau binecuvântarea mea și Vă doresc tuturor, profesori și studenți spor și prosperare la lucrul care-l reîncepeți pentru anul care vine.

*

Academia teologică ortodoxă rom. din Cluj¹⁷

— Solemnitatea deschiderii noului an de studii. —

Sunt pentru a șasa oară prezent la deschiderea noului an școlar la Academia, teologică și trebuie să Vă mărturisesc, că nu este pentru mine bucurie mai mare decât emoția și înviorarea sufletească ce o simt în aceste momente. Mi-am pus tot sufletul și energia trebuitoare la vremea sa, ca această școală de înaltă învățătură teologică să ieie ființă. Am avut arzătoarea dorință

---

¹⁷ Nicolae Ivan, Cuvântarea rostită la deschiderea anului de studii 1929-1930 la Academia Teologică din Cluj, 10 octombrie 1929, *Renașterea*, VII (1929), nr. 42 (20 oct.), p. 2.

ca în aceste părți ale Ardealului, unde biserica noastră strămoșească a fost în vremurile de urgie atât de vitreg tratată, să înalț prestigiul ei, să o ajut să iasă din întunericul în care se găsea și am înființat această Academie spre a-mi pregăti preoți buni și devotați cauzei, adevărați apostoli în serviciul bisericii noastre. Azi după ce mi-am văzut visul realizat, simt cea mai plăcută mângâiere și mulțumire sufletească. Și cum aş putea să nu mă bucur, când primii soli trimiși în via Domnului, pregătiți de această instituție, acum dela începutul carierii lor preoțești s'au dovedit a fi elemente atât de valoroase în parohiile ce le-au ocupat, încât cuvintele de laudă și apreciere din partea credincioșilor nu mai încetează?... Mă îndrept ca de obicei în asemenea momente solemne îndeosebi vouă, celor noui intrați în rândurile colegilor voștri, mai vechi la Academia teologică, și din dragostea părintească ce o simt neîncetat pentru bunul mers și prosperarea cauzei noastre sfinte, voiesc chiar dela început să vă pun în vedere următoarele: vremurile grele de sărăcie materială, dar mai ales de cea morală în care se zbate poporul nostru, reclamă **un adevărat apostolat** dela noi slujitorii bisericii. Trebuie dela început să vă examinați bine conștiința, căci bogății și însemnate comori materiale nu vă va putea aduce cariera pe care voiți să o îmbrățișați. Numai acei ce din adevărată dragoste și devotament simt o vocațiune internă spre a se dedica carierii preoțești, numai aceia nu vor simți nici o greutate fiind feriți de orice desiluzii neplăcute în viitor. Aici vor trebui să învețe pe lângă cunoștințele temeinice din studiile vaste ale Teologiei, și felul cum să se poarte cu omenie în mediul în care vor avea să păstorească. Părăsind băncile școalei, vor trebui să părăsească totodată și orice urmă de patimi și scăderi

sufletești, cari ar putea să le facă imposibilă exercitarea cu succes a nobilei misiuni ce-i așteaptă. Vor trebui să fie scutiți îndeosebi de patimi. Ei să fie cu adevărat pilda întruchipată de curăție și cinste, de ideal și virtute. Cine însă nu se crede în stare să parcurgă această cale de pregătire intelectuală și morală, mai bine e ca de pe acum să-și croiască altă cale. Până acum am satisfacția să constat că Academia noastră teologică își îndeplinește cu deplin succes rostul și menirea existenței ei și dorința mea fierbinte este, că aceeași cale să o urmeze și cu mai multă râvnă și sorti de izbândă în viitor.

În acest înțeles, mulțumind membrilor corpului didactic pentru munca prestată în trecut, le doresc spor și izbândă și pentru anul care începe; iar tinerimea noastră studioasă o chem la datorie, împărțășind tuturor, profesori și studenți, binecuvântarea mea arhierescă pentru încheierea cu deplin succes și a noului an de studii.

*

Încheierea festivă a anului școlar la Academia Teologică¹⁸

Cuvântul meu se îndreaptă întâi către profesorii Academiei, acești conștiincioși sămănători de semințe bune, și le exprim recunoștința mea în numele Bisericii pentru serviciile aduse. Înțeleg să apreciez munca lor, dar îi rog în același timp să stăruiască și pentru viitor din tot sufletul lor tânăr, a-și pune toate puterile și toată dragostea în serviciul cauzei. Cu cât se vor

---

¹⁸ Cuvânt rostit de Nicolae Ivan la 24 iunie 1930, la încheierea anului școlar, *Renașterea*, VIII (1930), nr. 26 (29 iun.), p. 5.

ridica la un nivel mai înalt de acțiune și gândire în exercitarea profesiei lor, cu atât vor corespunde mai mult măreției lor chemări, cu atât mai apreciate și urmate vor fi învățăturile ce le dau. Pilda vieții lor să nu lase nimic de dorit, virtuțile creștinești, să-i împodobească în cel mai înalt grad, spre binele și fericirea proprie, cât și spre ridicarea prestigiului instituției.

Se îndreaptă apoi cuvântul meu către absolvenții Academiei, cari de azi înainte nu vor mai figura printre studenții înscriși în registrele anuale ale Instituției. Cu trupul se despart azi de localul școlii, dar cu sufletul se cade să rămână pururea legați de izvorul de luminare și educație, ce i-a pregătit pentru nobila carieră preotească. Au datoria sfântă să cinstească acest prețios izvor prin vorbele și mai ales prin faptele lor. Împlinirea conștiințioasă a datoriei în cariera ce au îmbrățișat-o, viața lor morală și pilduitoare pentru toți, purtarea lor cuviințioasă și înțeleaptă să vestească oricui, că școala ce-au făcut-o, a fost în înadavăr o școală înaltă. Din parte-mi le urez tot succesul, mângâierea și mulțumirea sufletească în viața nouă de muncă pe care în curând vor începe-o.

Am cuvânt de povață și pentru toți ceilalți tineri ai Academiei. Vă întoarceți pela vetrele părintești, vă stă înainte timp suficient de repaos și recreație, astfel că vă puteți reface corespunzător pentru reluarea firului studiilor întrerupte, când vă veți înapoia la începerea noului an de studii. Dar un lucru trebuie să vă fie neîncetat înaintea ochilor: părinții, rudele, cunoscuții și vecinii vă vor privi cu interes și atențiune. Purtarea voastră va trebui deci să fie ireproșabilă, modestă și prevenitoare. Îndeosebi atașarea de biserică trebuie să se manifesteze ori decâte ori veți avea ocazie. Numai astfel se va putea cunoaște,

că nu interese lăaturalnice, ci numai devotamentul și dragostea adevărată pentru biserică și cauza sfântă, v'a îndemnat să vă dedicați studiului teologic.

Cu acestea închei, implorând harul și binecuvântarea cerească asupra profesorilor și studenților Academiei și urându-le spor la muncă și pentru anul viitor școlar.

*

SOLEMNITATEA

inaugurării noului an de studii la Academia teologică¹⁹

Sunt peste 80 de ani de când preoții bisericii noastre din Ardeal au început sub oblăduirea nemuritorului Mitropolit Șaguna să se poată pregăti în școli corespunzătoare, pentru greaua lor misiune. Acei preoți însă, deși din punct de vedere științific erau mai înapoiați, erau tari și bine pregătiți sufletește. Poporul avea cel mai cald razim în ei. Duceau o viață morală ireproșabilă. Cu însușirile lor alese sufletești au biruit cele mai grele obstacole. Neamul nostru totdeauna s'a putut mândri cu ei. Școala teologică i-a întărit și mai mult. Căci ea a înțeles prin reprezentanții ei, profesori și studenți să îmbine minunat dragostea de lumină a științei cu dragostea de biserică și neam.

Când am stăruit să punem și aici în inima Ardealului temelia unei asemenea școli teologice, gândul meu a fost s'o putem pune pe baze serioase, călăuzită de binecuvântate principii, de care au fost însuflețiți înaintașii noștri. Și azi am mângâierea sufletească să pot constata, că această dorință fierbinte

---

¹⁹ Cuvântul episcopului Nicolae Ivan la deschiderea anului școlar 1930-1931, la 14 octombrie 1930, *Renașterea*, VIII (1930), nr. 42 (19 oct.), p. 2.

mi-a fost îndeplinită. Mă bucur de roadele binecuvântate, pe care Academia noastră teologică ni le-a dat în decursul celor șase ani școlari trecuți și voi fi și mai împăcat sufletește, când voi vedea că roadele sporesc și truda și jertfele noastre fizice și spirituale nu rămân zadarnice.

Am accentuat-o totdeauna și o repet din nou în acest ceas solemn al inaugurării noului an de studii, că fără de tragerea de inimă către altar, înzădar se va încerca punerea unei temelii științifice. Această temelie se va dovedi șubredă. De aceea mă îndrept în deosebi către cei noui intrați în rândurile Academiei și dela început le atrag atențiunea, să-și examineze bine conștiința cât mai e vreme, dacă din adevărată dragoste și devotament s'au dedicat carierii preoțești, sau au fost aduși aici de alte speculațiuni și interese. Ar fi trist să se trezească prea târziu, că și-au greșit cariera, și să îndure neplăcute desiluzii în viitor. Școala noastră nu le va putea da decât o îmbogățire a mijloacelor sufletești pentru a putea fi muncitori vrednici în via Domnului.

Mulțumesc membrilor corpului didactic pentru munca depusă în trecut și le urez spor la muncă și pentru anul care începe. Iar Rectorului care cu ziua de azi își inaugurează noua însărcinare de a conduce destinele Academiei pentru durata de încă trei ani, îi doresc să-și poată îndeplini obligațiunile cu aceeaș râvnă, pricepere și dragoste ca și în trecut. Cu aceasta închei, împărtășind tuturor binecuvântarea mea arhierească pentru continuarea cu deplin succes a preocupărilor intelectuale și morale și în decursul noului an de studii.

ACADEMIA TEOLOGICĂ

Inaugurarea solemnă a noului an de studii²⁰

Mă simt fericit, — a zis între altele P. Sf. Sa — când pot să vă mărturisesc că aproape toți tinerii ieșiți de sub călăuzirea și pregătirea Academiei noastre, și-au înțeles perfect de bine chemarea lor și azi au ajuns să fie eminente păstori și îndrumători de suflete, săvârșind acte mărețe în locurile unde au fost puși, spre fericirea credincioșilor și spre mulțumirea și mândria noastră. Vremurile sunt grele, credincioșii mai istoviți și lipsiți ca oricând, au neapărată nevoie de ajutor și mângâiere. Pe plata lor preotul nostru azi nu se poate bizui. Va trebui să facă apostolat în adevăratul înțeles al cuvântului contând mai ales pe mulțumirea sa sufletească, de a-și fi făcut conștiincios întreaga datorie. Pentru aceasta însă, azi mai mult ca oricând, aveți nevoie, iubiți studenți, de multă însuflețire și dragoste pentru cauza sfântă, pe care voiți s'o serviți. Am toată încrederea, că în Academia noastră veți găsi toate îndrumările necesare în această privință; dar aceasta nu e de ajuns. Mai e nevoie și de aplicarea voastră spre profesiunea ce v'ați ales. Astfel, că îmi țin de datoria mea, ca părintele vostru sufletesc, să vă atrag de pe acum luarea aminte asupra inconvenientelor ce vă așteaptă și asupra însușirilor de care trebuie să dați dovadă spre a fi apți întru promovarea cu succes a studiilor și activității voastre. Am contribuit dela început cu modestele mele puteri lasuștinerea și ființarea acestei instituții și vă pot asigura că și de acum înainte veți avea tot sprijinul meu și al colaboratorilor

---

²⁰ Spicuri din cuvântul ierarhului Nicolae Ivan la deschiderea anului academic 1931-1932, la 4 octombrie 1931, *Renașterea*, IX (1931), nr. 42 (11 oct.), pp. 2-3.

mei. În acest înțeles, vă împărtășesc binecuvântarea mea și rog pe bunul Dumnezeu să vă lumineze și'n decursul noului an școlar pașii și mințile, ca lucrările voastre să fie de folos și să facă cinste Bisericii și Neamului, din care v'ați ridicat.

*

Încheierea festivă
a anului școlar la Academia teologică
ort. rom. din Cluj²¹

Duminecă în 12 Iunie a. c. s'a făcut încheierea festivă a anului școlar la Academia teologică ort. rom. din Cluj, în biserica catedrală.

După celebrarea sf. Liturghii de către arhidiacon Dr. Ioan Vască, rectorul Acad. teol., prof. Dr. A. Bazdug și prot. N. Vasiu, a urmat cuvântul festiv al C. S. arhidiacon Dr I. Vască.

Prea Sf. Sa, profund mișcat de alocuția păr.[intelui] rector, se adresează în special tinerilor cari pleacă pe cărările spinoase ale vieții și-i îndeamnă să facă din sentimentul datoriei o deviză de fiecare clipă. Dragostea pentru cauză și pentru popor trebuie să fie virtutea supremă care să-i călăuzască. Dificultățile inerente ori cărui început, vor ceda în fața tenacității sufletești și misiunea va deveni o operă cu repercursiuni plăcute asupra conștiinței preoțești. Ideia jertfirii de sine va trebui să se încrusteze adânc în sufletul fiecărui lucrător în via Domnului, pentruca după truda fără șovăială a unei vieți să-ți vezi roadele însutite.

*

---

²¹ *Renașterea*, X (1932), nr. 25 (19 iun.), p. 3.

Încheierea anului de studii la Academia noastră teologică²²

P. Sf. Episcop rostește cuvinte elogioase la adresa corpului profesoral, pentru munca fără preget ce-o depune zi de zi în vederea unei temeinice pregătiri a viitorilor preoți, cărora vremurile de azi le impun grele sarcini. Se adresează apoi în primul rând studenților, cari nu și-au terminat încă studiile, îndemnându-i ca în decursul vacanței să fie model, sub orice aspect, pentru cei din jurul lor, făcând bucurie și cinste familiilor, Bisericii în slujba căreia vor intra mai târziu, și instituției școlare, care-i pregătește pentru apostolatul evanghelic.

Adresează apoi frumoase cuvinte, pline de înțelepciune pastorală, absolvenților, schițându-le rostul lor, ca păstori sufletești, în mijlocul credincioșilor, ce li vor fi încredințați spre conducere.

„A fi păstor sufletesc — spune P. Sf. Episcop — înseamnă cea mai sfântă și nobilă misiune pe acest pământ, dar în același timp și muncă grea de fiecă clipă, mai ales în frământările vremurilor de azi. Misiunea păstorului sufletesc n'are să se rezume numai la săvârșirea sf. servicii, ci adevăratul păstor sufletesc, cel cu înțelegere și tragere de inimă pentru misiunea sa, trebuie să fie îndemnătorul credincioșilor săi în toate domeniile de manifestare ale vieții. El trebuie să-și cunoască bine pe toți credincioșii săi, vizitându-i cât mai des, să le cunoască toate nevoile de orice ordin ar fi acestea, vărsând pretutindeni balsamul mângăetor al doctrinei lui Hristos, intervenind, unde e nevoie, efectiv și cu fapta”.

---

²² „Încheierea anului de studii la Academia noastră teologică”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 25 (25 iun.), p. 1; publicat și de Alexandru Moraru, *Învățămintul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, p. 94, nota 112.

Cuvintele P. Sf. Episcop, rediate numai după esența lor rezumativă, au fost sorbite literă de literă, de ascultători, impregnându-se adânc în suflete.

*

PORUNCA VREMII²³

Din prilejul deschiderii anului de studii la Academia Teologică.

Duminecă, 8 Octomvrie a. c., s'a făcut deschiderea festivă a anului de studii la Academia Teologică. La sfârșitul sf. Liturghii, oficiată de cons. ep. Dr. Vasile Sava, preoții Aurel Mușat și Ion Goron și protodiaconul Dr. Ioan Vască s'a oficiat Te-Deumul. Rectorul Academiei, Dr. Ioan Vască, a vorbit avântat despre rostul acestei instituțiuni de cultură religioasă și națională și de munca prestată în cei nouă ani împliniți dela înființare. Serbarea s'a încheiat cu cuvântarea P. S. Sale Episcopului nostru.

Aceasta cuvântare constituie motivul, pentru care informația de mai sus o dăm în fruntea revistei. Cel ce străjuește și ostenește la ridicarea celui mai măreț lăcaș de închinare românesc, a dat dovadă, că poartă grije și pentru temelia sufletească, pe care se ridică biserica cea vie a lui Hristos. A sintetizat așa de frumos rostul preoției, lucrul, pe care îl așteaptă lumea dela preoți și calitățile, de cari trebuie să dispună

---

²³ I[oa]n] G[oron], „Porunca vremii – din prilejul deschiderii anului de studii la Academia Teologică”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 41 (15 oct.), p. 1, publicat și de Alexandru Moraru, *Învățămintul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, p. 94, nota 113.

spre a putea fi de folos lumii, că aceste cuvinte trebuiesc răspândite — ca o nouă solie — până în cele mai îndepărtate colțuri ale Eparhiei.

P. Sf. Sa a arătat, care e porunca vremii pentru preoți. Ei trebuie să fie mântuitorii lumii din cumplita criză ce bântue neamurile dela un capăt la altul a pământului. Leacul îl constituie renașterea morală, care nu poate veni decât de pe urma propovăduirii slujitorilor altarelor, dar mai ales de pe urma pildei, pe care o dau enoriașilor. Bagajul intelectual pe care și-l pot agonisi în anii de studiu și pe care trebuie să-l îngrijească și să-l compecteze mereu ajunși în viața pastorală, are mare importanță. Dar e neasemănat mai importantă viața lor cea de toate zilele.

Aceasta viață trebuie să fie de jertfă și devotament. *Preoția nu e carieră, ci vocațiane*. Ea nu e loc de adăpost, ci cale plină de primejdii și greutate. Ea nu trebuie îmbrățișată cu gândul de a găsi o pâine, ci cu gândul de a servi neamul.

Zilele sunt grele, multe năcazuri pot abate atenția preotului dela lucrul, la care e chemat. Dar ei să nu se lase abătuți. Sufletul lor să nu fie drum de țară, nici piatră, nici loc plin de spini, ci ogor în care cuvântul lui Dumnezeu să aducă rod însutit. Ei singuri pot aduce mântuire lumii.

P. Sf. Sa a vorbit ca un păstor plin de grije pentru turma încredințată păstoririi Sale. Cu toată căldura se adresează slujitorilor orânduți sub înalta Lui comandă: Preoți! Căutați mai întâi împărăția lui Dumnezeu! Dacă aveți credință — celelalte se vor adaoage vouă!

I[oa]n] G[oron]

Solemnitatea deschiderii anului școlar la Academia Teologică²⁴

Dumineca trecută s'a făcut deschiderea noului an școlar la Academia noastră teologică. Profesorii și studenții au asistat la sf. Liturghie în Catedrală, unde se găseau elevii tuturor școlilor din Cluj, cum și un public excepțional de numeros.

.....

La ora 12 a avut loc solemnitatea inaugurării anului școlar la Internatul teologic, în clădirea proprie, nou amenajată din strada Iașilor. După sfințirea apei săvârșită de pâr. I. Goron, P. S. Episcop Nicolae a botezat pe cei de față. A luat apoi cuvântul pâr. Dr. I. Voscă, Rectorul Academiei

.....

După părintele Rector a vorbit P. S. Episcop Nicolae. Întemeietorul luminat al acestui însemnat așezământ de cultură a lămurit pe studenți asupra grijei constante, ce-o are față de ei și urmașii lor, spre a le asigura o pregătire din cele mai complete. Dacă dificultățile materiale nu i-au îngăduit să înalțe clădirea măreață a Academiei pe terenul așa de frumos din Calea Dorobanților, în schimb începând cu acest an studenții au Internat propriu și convenabil, (Internatul fusese în o casă închiriată dela municipiul Cluj), iar cursurile li se vor face într'o aripă a noului palat episcopesc din piața Catedralei. Îi îndeamnă deci, să se devoteze cu tot sufletul studiilor teologice, păzind ordinea și disciplina, cercetând biserica și bibliotecile, ca astfel să poată deveni însuflețiți misionari ai Bisericii și îndrumători ai poporului nostru, din satele ce bâjbăie încă în ignoranță și sărăcie.

---

²⁴ *Renașterea*, XII (1934), nr. 41 (14 oct.), p. 2.

De încheiere corul condus de prof. Dr. V. Petrașcu a cântat „Întru mulți ani Stăpâne”.

III.6. Admiterea de studenți la Academia Teologică din Cluj

*

Hotărârea Nr. 3942/17 iunie 1924 din ședința Consistoriului Eparhial²⁵:

1. Studiile teologice se vor propune de profesori speciali, iar studiile auxiliare studenții le vor asculta la Facultatea de Litere a Universității din Cluj, cu care Institutul va sta în strânsă legătură.

2. În Institut se vor primi numai studenții care au certificat de absolvire a unei școli secundare (liceu, reale, comerciale, școală normală cu diplomă de învățător).

3. Se primesc numai studenți de pe teritoriul Eparhiei Clujului, din alte Eparhii numai cu învoirea prealabilă a chiriarhului căruia aparțin.

4. Pentru a fi cineva primit ca student al Institutului teologic trebuie să înainteze Consistoriului Eparhial o petiție până cel mai târziu 15 august, alăturând:

- a) Actul de naștere;
- b) Certificatul de absolvire;
- c) Certificat medical și

---

²⁵ *Anuarul (1924-1930)*, pp. 24-25; a apărut în rezumat cu titlul „Seminarul nostru teologic, Nr. 3942. Comunicat oficial”, în *Renășterea*, II (1924), nr. 26 (29 iun.), p. 1-2; publicat de asemenea în Alexandru Moraru, *Învoățământul...*, p. 47.

d) O declarație semnată de părinți că după absolvirea cursurilor teologice va sta în serviciul eparhiei cel puțin 5 ani de zile sau va restitui spesele de întreținere.

5. Cei primiți vor fi avizați la timp și se vor prezenta la 1 septembrie pentru înscriere când vor solvi 10 lei taxă de înmatriculare, 10 lei pentru Bibliotecă și 10 lei pentru Anuarul Institutului.

6. Studenții înscriși sunt obligați să locuiască în internat, unde vor avea și întreținerea pentru care vor solvi o taxă anuală, care se va stabili ulterior. Cei lipsiți de mijloace vor beneficia de burse, în baza unui certificat de paupertate de la organele comunale.

7. Nici un student nu poate fi înscris în același timp la o altă școală ca student ordinar.

*

Academia teologică din Cluj²⁶

— Comunicat oficial —

No. 4141.

Pentru primirea studenților în Academia teologică din Cluj prin aceasta se deschide concurs cu termenul de *1 Septembrie* a. c.

Conform noului regulament Academia va avea cursuri de patru ani. Având în vedere că studenții teologiei au să asculte anumite studii la Universitatea din Cluj, se vor primi numai candidați absolvenți ai școalelor secundare cu examen de bacalaureat și în mod excepțional candidați cu opt clase de liceu cari se obligă a trece în cursul anului examenul de bacalaureat.

---

²⁶ *Renașterea*, III (1925), nr. 28 (12 iul.), p. 1.

Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consistorului nostru o cerere scrisă cu mâna proprie anexând în original următoarele documente:

- a) actul de botez dela oficiul parohial;
- b) atestatul de maturitate sau de absolvire a clasei a opta;
- c) atestat medical prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului;
- d) declarația petentului subscrisă de părinți sau tutori că după absolvirea cursului teologic va intra în slujba diecezei cel puțin cinci ani de zile, la din contră vor restitui fondului seminarial toate spesele de întreținere precum, și bursele primite;
- e) candidații înscriși în institutele teologice din alte eparhii vor prezenta act de slobozenie dela chiriarhul respectiv;
- f) concurenții fără examen de bacalaureat dau o declarație că vor trece acest examen în cursul anului.

Cererile instruite cu aceste documente se vor înainta Consistorului până la 1 Septembrie.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

Cei primiți se vor prezenta la înscriere în 27—30 Septembrie. Toate taxele de înscriere laolată fac 100 lei, dela cari nu poate fi scutit nimenea.

Examenele supletorii de corigență se fac la 1 Oct.

Cursurile se încep la 2 Octomvrie.

Pentru întreținerea în internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de 4000 lei. Intru cât se vor putea exopera burse sau ajutoare extraordinare de aceste vor beneficia studenții la timpul său.

Fiecare student va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorițele statorite de regulament.

Nici un student nu poate cerceta în acelaș timp ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studenții sunt obligați să locuiască în internatul insitutului și să se conformeze normelor stabilite de regulament.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Atragem atenția prteoșimeii noastre asupra acestui comunicat și o rugăm să îndemne tinerii absolvenți de licee ca să între în această școală, care le poate deschide prospecte frumoase de viitor. Consistorul va căuta să le facă toate înlesnirile posibile.

Cluj, din ședința Consistorului ca senat bisericesc, ținută în 8 Iulie 1925.

Laurențiu Curea m. p.
secretar.

Nicolae m. p.
episcop.

*

Academia noastră teologică²⁷

CONCURS

Pentru primirea studenților în Academia teologică din Cluj prin aceasta se deschide concurs cu terminul de *10 Septembrie* a. c.

Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consistorului nostru o cerere scrisă cu mâna proprie anexând în original următoarele documente:

a) actul de botez dela oficiul parohial;

---

²⁷ *Renașterea*, IV (1926), nr. 28 (11 iul.), pp. 7-8.

- b) atestatul de maturitate sau de absolvire a clasei a opta;
- c) atestat medical prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului;
- d) declarația petentului subscrisă de părinți sau tutori că după absolvirea cursului teologic va intra în slujba eparhiei cel puțin cinci ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate cheltuielile de întreținere precum și bursele primite;
- e) concurenții fără examen de bacalaureat dau o declarație că vor trece acest examen în cursul anului.

Cererile instruite cu aceste documente se vor înainta Consistorului până la 10 Septembrie.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

Cei primiți se vor prezenta la înscriere în 27—30 Septembrie. Toate taxele de înscriere laolaltă fac 100 lei, dela cari nu poate fi scutit nimenea.

Examenele supletori de corigență se fac la 1 Octombrie.

Cursurile se încep la 2 Octombrie.

Pentru întreținerea în internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de 6000 lei. Jumătate se va solvi la înscriere, iar cealaltă jumătate la 1 Februarie 1927.

Fiecare student va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună. Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele statorite de regulament. Nici un student nu poate cerceta în același timp ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studenții sunt obligați să locuiască în internatul institutului și să se conformeze normelor stabilite de regulament.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Atragem atenția preoției noastre asupra acestui comunicat și o rugăm să îndemne tinerii absolvenți de licee ca să intre în această școală, care le poate deschide prospecte frumoase de viitor. Consistorul va căuta să le facă toate înlesnirile posibile.

Cluj, din ședința Consistorului ca senat bisericesc, ținută în 8 Iulie 1926.

Laurențiu Curea m. p.
secretar.

Nicolae m. p.
episcop.

*

Concurs²⁸

Prin aceasta se publică concurs pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj cu termenul de 1 Septembrie 1927.

Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru o cerere timbrată, scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de botez dela oficiul parohial.
- b) Atestatul de bacalaureat sau de absolvire a clasei a opta.
- c) Atestat medical prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului.
- d) Declarația petentului subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic va intra în slujba eparhiei cel puțin cinci ani de zile, la din contra va restitui fondului seminarial toate spesele de întreținere precum și bursele primite.
- e) Concurenții fără examen de bacalaureat dau o declarație că vor trece acest examen în cursul anului.

---

²⁸ *Renașterea*, V (1927), nr. 27 (3 iul.), pp. 6-7.

Cererile instruite cu aceste documente se vor înainta Consiliului până la termenul fixat mai sus.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare. Cei primiți se vor prezenta la înscriere în 27—30 Septembrie. — Toate taxele de înscriere laolaltă fac 100 lei, dela cari nu poate fi scutit nime. Cursurile se încep la 2 Octombrie. Pentru întreținerea la internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de 6000 lei. — Jumătate se va solvi la înscriere, iar cealaltă jumătate la 1 Februarie 1928.

Pentru anul școlar 1927—28 Consiliul nostru eparhial a fixat cinci burse întregi de câte 6000 lei și zece semi-burse de câte 3000 lei, socotite în taxa de întreținere în internat.

Studenții cari reflectează la aceste burse vor anexa la documentele lor de mai sus și certificat de paupertate dela primăria comunală, iar studenții vechi vor dovedi pe lângă certificatul de paupertate că au trecut examenele teologice prescrise.

Cererile pentru aceste burse se vor înainta aici tot până la 1 Septembrie.

Rezultatul se va comunica fiecărui concurent la timp.

Fiecare student primit în institut va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele statorite de regulament.

Nici un student nu poate cerceta în acelaș timp ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studenții sunt obligați să locuiască în internatul Academiei și să se conformeze normelor stabilite de regulament.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Atragem atenția preoției noastre asupra acestui comunicat și o rugăm să îndemne tinerii absolvenți de licee ca să intre în această școală, care le poate deschide prospecte frumoase de viitor.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută în 16 Iunie 1927.

Nicolae Ivan m. p.
episcop.

L. Curea m. p.
secretar.

*

Concurs²⁹

Prin aceasta se publică concurs pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj, cu termenul de **20 Septembrie a. c.**

Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial.
- b) Atestatul de bacalaureat sau atestatul de absolvire a clasei a 8-a de liceu.
- c) Concurenții fără examen de bacalaureat vor anexa o declarație că se obligă a trece acest examen în cursul anului școlar.
- d) Atestat medical prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului.
- e) declarația petentului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic va intra în slujba eparhiei cel puțin cinci ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate spesele de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile instruite cu aceste documente se vor înainta Consiliului până la 15 Sept.

---

²⁹ *Renașterea*, VI (1928), nr. 29 (15 iul.), pp. 7-8 și nr. 30 (22 iul.), p. 7.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

Cei primiți se vor prezenta la înscriere în 25—30 Septembrie. — Toate taxele de înscriere la oaltă fac 100 lei. Dela acestea nu poate fi scutit nime.

Cursurile se încep la 1 Octombrie.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de **6000 lei**. — Jumătate se va solvi la înscriere, iar cealaltă jumătate la 1 Februarie 1929.

Pentru semestrul I nu se dau burse. Toți studenții sunt obligați să plătească taxa la înscriere. Eventualele burse se vor vota în semestrul al doilea.

Fiecare student primit în institut va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele statorite în Regulament.

Nici un student nu poate cerceta în acelaș timp ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studenții sunt obligați să locuiască în Internatul Academiei și să se conformeze normelor stabilite de Regulament.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

*

Atragem atenția preoțimei noastre asupra acestui comunicat și o rugăm să îndemne tinerii absolvenți de licee ca să intre în această școală, care le poate deschide prospecte frumoase de viitor.

Cluj, din ședința Consiliului Eparhial, ținută în 2 Iulie 1928.

Nicolae Ivan m. p.
Episcop.

L. Curea m. p.
secretar eparhial.

*

CONSILIUL EPARHIAL ORT. ROM. DIN CLUJ

Concurs³⁰

Prin aceasta se publică concurs pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj, cu termenul de 15 *Septembrie* 1929.

Candidații cari doresc să fie primiți, vor înainta Consiliului nostru o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) actul de naștere și botez dela oficiul parohial;
- b) atestatul de bacalaureat sau atestatul de absolvire a liceului;
- c) atestat medical prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului;
- d) declarația petentului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic va intra în slujba eparhiei cel puțin cinci ani de zile, la din contră va restitui institutului toate spesele de întreținere, precum și bursele primite;
- e) concurenții fără examen de bacalaureat, vor da și o declarație prin care se obligă să facă acest examen în cursul anului școlar.

Cererile intrate după termenul de mai sus, nu se vor lua în considerare.

Cei primiți în Academie, se vor prezenta la viza medicală și la examinarea aptitudinilor muzicale, în ziua de 30 Sept., iar în ziua de 1 Oct. se vor înscrie.

Cursurile încep la 2 Octomvrie.

La primire în Academie fiecare student va avea să solvească taxa de întreținere de 3000 Lei pe o jumătate de an precum

---

³⁰ *Renașterea*, VII (1929), nr. 28 (14 iul.), p. 7.

și 150 Lei taxă de înscriere. Fără aceste sume nu va putea fi primit nici înscris. Scutiri de taxă sau burse speciale în anul acesta nu se dau. A două jumătate de 3000 Lei se va achita la 1 Februarie 1930.

Fiecare student primit în institut va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele statorite de regulament.

Nici un student nu poate cerceta în același timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studenții sunt obligați să locuiască în internatul Academiei și să se conformeze normelor stabilite de regulament.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană, cu documentele originale.

Atragem atenția preoției noastre asupra acestui comunicat și o rugăm să îndemne tinerii absolvenți de licee, ca să intre în această școală, care le poate deschide prospecte frumoase de viitor.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută în 5 Iulie 1929.

Nicolae Ivan m . p.,
Episcop.

L. Curea m . p.,
secretar.

*

CONSILIUL EPARHIAL ORT.-ROM. DIN CLUJ

Concurs³¹

Prin aceasta se publică concurs **pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj, cu terminul de 15 Septemvrie a. c.**

Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial.
- b) Atestatul de bacalaureat.
- c) Atestat medical prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului.
- d) Declarația petentului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic va intra în slujba eparhiei cel puțin cinci ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate spesele de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile instruite cu aceste documente se vor înainta Consiliului până la *15 Sept.*

Cereri intrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Candidații acceptați se vor prezenta în ziua de 27 Sept. la viza medicală și la examinarea aptitudinilor lor muzicale, dela care atârână primirea definitivă în academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 27—30 Sept. După acest termin nu se vor mai face nici un fel de înscriere. Cei întârziați vor fi considerați dimiși din academie.

Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 150 Lei taxa de înscriere și cel puțin jumătate din taxa de întreținere în internat.

---

³¹ *Renașterea*, VIII (1930), nr. 25 (22 iun.), pp. 6-7.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de **8000 Lei**. — Jumătate se va solvi la înscriere, iar cealaltă jumătate la 1 Februarie 1931.

Dela aceste taxe nu poate fi scutit nimenea. Burse pentru acest an școlar nu se vor da.

Fiecare student primit în institut va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele satorite în Regulamentul Academiei.

Nici un student nu poate cerceta în acelaș timp ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studenții sunt obligați să locuiască în Internatul Academiei și să se conformeze normelor stabilite de Regulament.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Cursurile regulate încep la 1 Oct.

Cluj, din ședința Consiliului Eparhial ținută la 11 Iunie 1930.

Nicolae Ivan
Episcop.

Laur. Curea
secretar.

*

CONCURS³²

Prin aceasta se publică concurs **pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj**, cu terminul de **15 Septemvrie a. c.**

---

³² *Renașterea*, IX (1931), nr. 29-30 (19 iul.), p. 7.

Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial;
- b) Atestatul de bacalaureat;
- c) Atestat medical, prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului;
- d) Declarația petentului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic, va intra în slujba eparhiei cel puțin 5 ani de zile, la din contră va restitui fondului semina-rial toate spesele de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile instruite cu aceste documente, se vor înainta Consiliului, până la 15 Sept.

Cereri intrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Candidații acceptați se vor prezenta în ziua de 27 Sept. la viza medicală și la examinarea aptitudinilor lor muzicale, dela care atârână primirea definitivă în Academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 27—30 Sept. După acest termin nu se vor mai face nici un fel de înscrieri. Cei întârziați vor fi considerați dimiși din Academie. Nici un restanțier nu va putea fi înscris, dacă până la acest termin nu achită taxele restante.

Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 150 Lei taxa de înscriere și 50 Lei pentru bibliotecă.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de 8000 Lei. În patru rate. 1: la înscriere; 2 : la 1 Decembrie; 3 : la 1 Februarie; 4 : la 1 Aprilie.

Dela aceste taxe nu poate fi scutit nimenea. Burse pentru acest an școlar nu se vor da.

Fiecare student primit în Institut va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele satorite în Regulamentul Academiei.

Nici un student nu poate cerceta în același timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studenții sunt obligați să locuiască în Internatul Academiei și să se conformeze normelor stabilite de Regulament.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Cursurile regulate încep la 1 Octomvrie.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 23 Iunie 1931.

Nicolae Ivan,
Episcop.

Laur. Curea,
secretar.

*

Concurs³³

Prin aceasta se publică concurs **pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj**, cu terminul de **15 Septemvrie a. c.**

Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial.
- b) Atestatul de bacalaureat.
- c) Atestat medical prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului.

---

³³ *Renașterea*, X (1932), nr. 27 (3 iul.), p. 8.

d) Declarația petentului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic, va intra în slujba eparhiei cel puțin cinci ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate spesele de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile instruite cu aceste documente se vor înainta Consiliului până la **15 Sept.**

Cereri intrate după acest termin nu se vor lua în considerare.

Candidații acceptați se vor prezenta în ziua de 28 Sept. la vizita medicală și la examinarea aptitudinilor lor muzicale, dela care atârână primirea definitivă în academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 28—30 Sept. După acest termin nu se vor mai face nici un fel de înscrieri. Cei întârziați vor fi considerați dimiși din academie.

Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 200 Lei taxa de înscriere.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de **8000 Lei** și anume 4000 Lei la înscriere iar 4000 Lei la 1 Februarie 1933.

Dela aceste taxe nu poate fi scutit nimenea. Pentru acest an școlar nu se vor da nici un fel de burse sau ajutoare.

Nimenea nu va fi primit nici în Academie, nici la examene, dacă nu este în ordine cu taxele restante și curente.

Fiecare student primit în institut va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorițele statorite în Regulamentul Academiei.

Nici un student nu poate cerceta în același timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

Studentii sunt obligați să locuiască toți în Internatul Academiei și să se conformeze normelor stabilite de Regulament. Nu se vor mai primi nici externi, nici extraordinari, auditori.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele.

Colocviile și examenele restante se vor da în răstimpul dela 19—30 Septemvrie.

Cursurile regulate încep la 1 Octomvrie.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial ținută la 20 Iunie 1932.

Nicolae Ivan, Episcop,

Laur. Curea, secretar.

*

CONCURS³⁴

Prin aceasta se publică concurs **pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj**, cu terminul de **15 Septemvrie a. c.**

1. Candidații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial;
- b) Atestatul de bacalaureat;
- c) Atestat medical, prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petentului;
- d) Declarația petentului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic, va intra în slujba eparhiei cel puțin 5 ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate spesele de întreținere, precum și bursele primite.

---

³⁴ *Renașterea*, XI (1933), nr. 28-29 (16 iul.), p. 7.

Cererile instruite cu aceste documente, se vor înainta Consiliului, până la 15 Sept.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

2. Nu se vor primi decât candidați înzestrați cu darul de a cânta.

3. Candidații acceptați se vor prezenta în ziua de 28 Septembrie, la viza medicală și la examinarea aptitudinilor lor muzicale, dela care atârna primirea definitivă în Academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 28—30 Sept.

4. După 1 Octombrie nu se va mai face nici un fel înscriere. Cei neînscrși până la acest termin vor fi considerați retrași din Academie.

5. Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 150 Lei taxa de înscriere și 50 Lei pentru bibliotecă.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei studenții vor avea să solvească o taxă anuală de **8000 Lei**. În patru rate. 1: la înscriere; 2: la 1 Decembrie; 3: la 1 Februarie; 4: la 1 Aprilie.

6. Până la 1 Oct. studenții vechi vor achita toate restanțele, precum și cel puțin o rată pentru anul școlar 1933—34, altfel nu vor putea fi primiți în Academie sub nici un motiv.

7. Toți clericii vor locui în internatul Academiei. Externi nu se vor mai admite.

8. Dela taxele de mai sus nu poate fi scutit nimenea. Burse sau alte ajutoare pentru acest an școlar nu se vor da.

9. Fiecare student primit în Institut va aduce cu sine cel puțin patru schimburi de rufe în stare bună. Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorițele statorite în Regulamentul Academiei.

10. Nici un student nu poate cerceta în același timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Dela dispozițiile de mai sus nu se va mai putea face nici o excepțiune.

Cursurile regulate încep la 1 Octomvrie.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 13 Iunie 1933.

Nicolae Ivan,
Episcop.

Laur. Curea,
secretar.

*

CONCURS³⁵

Prin aceasta se publică concurs **pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj**, cu termenul de **15 Sept . a . c.**

1. Candițații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial;
- b) Atestatul de bacalaureat;
- c) Atestat medical, prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petiționarului;
- d) Declarația petiționarului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic, va intra în slujba eparhiei

---

³⁵ *Renașterea*, XII (1934), nr. 25 (24 iun.), p. 4, reluat identic în nr. 27-28 (15 iul.), p. 4.

cel puțin 5 ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate cheltuielile de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile însoțite de aceste documente, se vor înainta Consiliului, până la 15 Septembrie a.c.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

2. Nu se vor primi decât candidați înzestrați cu darul de a cânta.

3. Candidații acceptați se vor prezenta în ziua de 28 Septembrie, la vizită medicală și la examinarea aptitudinilor lor muzicale, de la care atârână primirea definitivă în Academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 28, 29 și 30 Septembrie.

4. După 1 Octombrie nu se va mai face nici un fel de înscriere. Cei neînscrși până la acest termen vor fi considerați retrași din Academie.

5. Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 150 Lei taxă de înscriere și 50 Lei pentru bibliotecă. Pentru întreținerea la Internatul Academiei, studenții vor avea să solvească o taxă anuală de **8000 Lei**. În patru rate. 1: la înscriere; 2: la 1 Decembrie; 3: la 1 Februarie și 4: la 1 Aprilie.

6. Până la 1 Octombrie studenții vechi vor achita toate restanțele, precum și cel puțin o rată pentru anul școlar 1934—35, altfel nu vor putea fi primiți în Academie sub nici un motiv.

7. Toți clericii vor locui în Internatul Academiei. Externi nu se vor mai admite.

8. De la taxele de mai sus nu poate fi scutit nimenea. Burse sau alte ajutoare pentru acest an școlar nu se vor da.

9. Fiecare student primit în Institut va aduce cu sine cel puțin 4 schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorițele satorite în Regulamentul Academiei.

10. Nici un student nu poate cerceta în acelaș timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Dela dispozițiile de mai sus nu se va mai face nici o excepțiune.

Cursurile regulate încep la 1 Oct.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 18 Iunie 1934.

Nicolae Ivan,
episcop.

Laur. Curea,
secretar.

*

CONCURS³⁶

Prin aceasta se publică concurs **pentru primirea de studenți în Academia noastră teologică din Cluj**, cu terminul de **15 Sept. a. c.**

1. Candiđații cari doresc să fie primiți vor înainta Consiliului nostru eparhial o cerere scrisă cu mâna proprie, anexând în original următoarele documente:

- a) Actul de naștere și botez dela oficiul parohial;
- b) Atestatul de bacalaureat;

---

³⁶ *Renașterea*, XIII (1935), nr. 27-28 (7 iul.), p. 4.

- c) Atestat medical, prin care să se constate integritatea spirituală și corporală a petiționarului;
- d) Declarația petiționarului, subscrisă de părinți sau tutori, că după absolvirea cursului teologic, va intra în slujba eparhiei cel puțin 5 ani de zile, la din contră va restitui fondului seminarial toate cheltuielile de întreținere, precum și bursele primite.

Cererile însoțite de aceste documente, se vor înainta Consiliului, până la 15 Septembrie a.c.

Cereri intrate după acest termen nu se vor lua în considerare.

2. Nu se vor primi decât candidați înzestrați cu darul de a cânta.

3. Candidații acceptați se vor prezenta în ziua de 30 Septembrie, la vizită medicală și la examinierea aptitudinilor lor muzicale, de la care atârna primirea definitivă în Academie.

Atât cei primiți cât și clericii cei vechi se vor înscrie în zilele de 30 Septembrie și 1 Octombrie.

4. După 1 Octombrie nu se va mai face nici un fel de înscriere. Cei neînscriși până la acest termen vor fi considerați retrași din Academie.

5. Cu ocazia înscrierii fiecare student va plăti 150 Lei taxă de înscriere și 50 Lei pentru bibliotecă.

Pentru întreținerea la Internatul Academiei, studenții vor avea să solvească o taxă anuală de **8000 Lei**. În două rate. 1. la înscriere, 4000 Lei și la 1 Februarie 4000 Lei.

6. Până la 1 Octombrie studenții vechi vor achita toate restanțele, precum și cel puțin o rată pentru anul școlar 1935—6, altfel nu vor putea fi primiți în Academie sub nici un motiv.

7. Toți clericii vor locui în Internatul Academiei. Externi nu se vor mai admite.

8. Dela taxele de mai sus nu poate fi scutit nimenea. Burse sau alte ajutoare pentru acest an școlar nu se vor da.

9. Fiecare student primit în Institut va aduce cu sine cel puțin 4 schimburi de rufe în stare bună.

Dela data înmatriculării studenții intră în toate drepturile și datorințele satorite în Regulamentul Academiei.

10. Nici un student nu poate cerceta în acelaș timp, ca student ordinar, alte institute de învățământ.

La înmatriculare fiecare este obligat a se prezenta în persoană cu documentele originale.

Dela dispozițiile de mai sus nu se va mai face nici o excepțiune.

Cursurile regulate încep la 2 Oct.

Cluj, din ședința Consiliului eparhial, ținută la 18 Iunie 1935.

Nicolae Ivan,
Episcop.

Laur. Curea,
secretar.

CONCLUZII

Aminteam în Studiul introductiv al acestui volum că după Unirea Transilvaniei cu Patria-Mamă, România (1 Decembrie 1918), între înfăptuirile de seamă ale românilor se numără și înființarea Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului, în 1921, cu scaunul la Cluj, cu întâiul ei ierarh, Episcopul Nicolae Ivan.

Între preocupările de seamă pe plan administrativ se numără Regulamentul Sinodului Ordinar alcătuit din ierarhi și deputați, împărțiți în patru secții, în care se aflau în fiecare câte trei clerici și șase mireni, în frunte cu un președinte; Sinodul lua hotărâri valabile cu mai mult de jumătate din membrii prezenți.

În același timp, a fost alcătuit un Regulament pentru afacerile interne ale Consistoriului Episcopiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului; el „își îndeplinește chemarea, lucrând în ședințe plenare și în trei senate, anume: cel bisericesc, cel școlar și cel epitropesc”; deciziile „atât cele plenare cât și cele din Senat le emite cu numirea generală «Consistorul eparhial»”. Consistoriului e alcătuit „din episcop și din un număr de asesori consistoriali [consilieri] pe care îi determină sinodul”; pe lângă cei amintiți, „consistorul are un secretar, un defensor matrimonial, un jurist consult și oficii ajutoare, cu funcționarii, cancelariștii și servitorii necesari”.

Totodată, s-a alcătuit și Regulamentul de procedură la alegerea deputaților pentru Sinodul diecezan, în care se prezintă în mod amănunțit cum decurg alegerile pentru acesta.

Un alt document important din acest volum este Memoriul Eparhiei Clujului către Congresul Național Bisericesc în cauza despărțirii fondurilor și fundațiunilor comune cu arhidieceza Sibiului; ideea centrală este ca aceste fonduri să se împartă proporțional în funcție de numărul credincioșilor din Arhiepiscopia Sibiului și din Episcopia Clujului.

Încă de pe timpul când a fost ales Episcop al Clujului, Nicolae Ivan și-a stabilit două obiective importante: zidirea Catedralei și înființarea unui Institut Teologic.

Referindu-ne numai la cel de-al doilea obiectiv, amintim faptul că a făcut demersuri atât la organele superioare bisericești, cât și la cele ale statului român; după un an și ceva de corespondență, în sfârșit, în anul 1924 s-a înființat Institutul Teologic din Cluj, de care a avut o grijă permanentă.

Pentru buna sa funcționare a inițiat un Proiect de regulament ce a fost îmbunătățit pe parcurs, în cadrul Sinodului Ordinar al Eparhiei; pentru organizarea Institutului a luat ca model Regulamentul Facultății de Teologie Ortodoxă din București. În același timp, cu sprijinul profesorilor Ioan Lupaș și Silviu Dragomir a făcut selecția viitoarelor cadre didactice pentru Institutul Teologic, fiind unele de excepție. Pentru probele de examinare le-a fost de mare folos Proiectul pentru calificarea profesorilor, în care erau puse condiții serioase de promovare.

După ce au fost îndeplinite toate formalitățile de înființare, s-au publicat și condițiile de concurs a viitorilor studenți teologi în revista *Renașterea* (ce erau republicate tot acolo în fiecare an).

Grija deosebită a Episcopului Nicolae Ivan pentru buna funcționare și educație a studenților se observă și din

cuvântările sale de la începutul sau încheierea cursurilor academice de aici, punând accentul pe muncă serioasă, nu comoditate, pe comportare aleasă, pe faptul că preoția nu este o carieră, ci vocație și apostolat, care cere mereu jertfă, pe dragostea de credință și de neam, pe iubirea lui Dumnezeu și a aproapelui. Toate ideile din cuvântările sale sunt valabile și azi, fiind un îndemn continuu de slujire jertfelnică a lui Dumnezeu și a credinciosului creștin.

BIBLIOGRAFIE

ACTELE SINOADELOR/ADUNĂRILOR EPARHIALE

- CRĂCIUNESCU, Aurel, „Extras din protocolul ședinței a cincia congresuală ținută la 25 Februarie 1920”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului și Feleacului, ținut în Cluj în anul 1921*, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, pp. 110-112.
- „Delegație”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921*, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, p. 107.
- DRAGOMIR, Silviu, „Raport” asupra demersurilor pentru înființarea Institutului teologic și asupra proiectului de Regulament, în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul” Cluj, 1925, pp. 43-49.
- „Extras din Protocolul Sinodului arhidiecezan extraordinar. Ședința a II-a ținută la 7/20 Iulie 1919”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921*, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, pp. 103-106.
- IVAN, Nicolae, „Convocarea” Sinodului eparhial electoral pentru alegerea noului Episcop, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1922*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1923, p. 108.
- „Lege pentru reînființarea episcopiei române ortodoxe a Vadului și a Feleacului cu reședința în Cluj”, în *Actele*

Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1922, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1923, pp. 107-108.

- LUPAȘ, Ioan, „Adresă” a Consiliului Dirigent, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, p. 108.*
- LUPAȘ, Ioan, „Adresă” a Consiliului Dirigent, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1921, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, p. 109.*
- LUPAȘ, Ioan, „Motivarea propunerii comisiei organizatoare, referitoare la legalitatea celui dintâi Sinod eparhial întrunit la Cluj în 8 Maiu 1921”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului și Feleacului, ținut în Cluj în anul 1921, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, pp. 67-76.*
- MATEIU, I[on], „Vot separat”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului și Feleacului, ținut în Cluj în anul 1921, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, pp. 116-119.*
- PROCA, George, „Extras din Protocolul Sinodului arhidiecezan din anul 1920, ședința III, ținută la 7/20 Aprilie 1920. No. 29”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului și Feleacului, ținut în Cluj în anul 1921, Institutul de arte grafice „Ardealul”, Cluj, 1921, pp. 113-114.*
- „Proces-verbal” dresat în chestia verificării procesului-verbal din ședința Sinodului electoral a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1922, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1923, pp. 113-114.*
- „Proces-verbal dresat în ședința extraordinară a Sinodului Eparhial a Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului ținut la 16 Noemvrie 1925, în cauza alegerii alor 6 delegați la

congresul național bisericesc pe ciclul 1925-1930", în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1925*, Tipografia Eparhiei Ortodoxe Române, 1926, pp. 101-105.

- „Proces-verbal” dresat în ședința Sinodului eparhial extraordinar, convocat pentru alegerea de Episcop al reînființatei eparhii, ortodoxe române, a Vadului, Feleacului și Clujului, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1922*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1923, pp. 109-113.
- „Propunere de completare la Regulamentul Academiei Teologice”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1928*, Tiparul Tipografiei Eparhiale Ortodoxe Rom., Cluj, 1929, pp. 29-32.
- „Regulament de procedură la alegerea deputaților pentru sinodul diecezan”, în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1923*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1924, pp. 135-148.
- „Regulament pentru afacerile interne ale Consistorului Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1922*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1923, pp. 159-177.
- „Regulament pentru afacerile interne ale Sinodului Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1922*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1923, pp. 148-159.
- „Regulament pentru calificarea și numirea profesorilor dela Institutul Teologic al eparhiei Clujului”, în *Actele Sinodului Ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1924*, Institutul de Arte Grafice „Ardealul”, Cluj, 1925, pp. 110-113.

- „Regulamentul Academiei Teologice Ortodoxe Române din Cluj”, în *Actele Sinodului ordinar al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, ținut la Cluj în anul 1925*, Tipografia Eparhiei Ortodoxe Rom., Cluj, 1926, pp. 79-93.

ANUAR 1930

- IVAN, Nicolae, „Scrisoare” către Senatul Universității din Cluj, în problema înființării unei Facultăți de Teologie, în *Anuarul Academiei Teologice Ortodoxe Române (1924-1930)*, Cluj, 1930, p. 13 și la MORARU, Alexandru, *Învățăământul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, p. 34.
- IVAN, Nicolae, „Scrisoare” către ministrul Instrucțiunii publice, în *Anuarul Academiei Teologice Ortodoxe Române (1924-1930)*, Cluj, 1930, pp. 14-15 și la MORARU, Alexandru, *Învățăământul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, p. 35.
- IVAN, Nicolae, „Scrisoare” către ministrul Sănătății publice, *Anuarul Academiei Teologice Ortodoxe Române (1924-1930)*, Cluj, 1930, pp. 16-17 și la MORARU, Alexandru, *Învățăământul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, p. 37.
- „Hotărârea Nr. 3942/17 iunie 1924 din ședința Consistoriului Eparhial”, *Anuarul Academiei Teologice Ortodoxe Române (1924-1930)*, Cluj, 1930, pp. 24-25.

DOCUMENTE

- IVAN, Nicolae, „Scrisoare” către ministrul Instrucțiunii publice, în problema înființării unei școli teologice la Cluj, în *Arhiva Arhiepiscopiei Clujului*, Dosar II, 3, Actul nr. 943/12 martie 1923; publicată în *Anuarul Academiei Teologice Ortodoxe Române (1924-1930)*, Cluj, 1930, pp. 12-13 și de

MORARU, Alexandru, *Învățăământul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, pp. 33-34.

- IVAN, Nicolae, „Scrisoare” către primul ministru Ion I. C. Brătianu, în problema înființării unei școli teologice la Cluj, în *Arhiva Arhiepiscopiei Clujului (a Consistoriului Eparhial Ortodox Român din Cluj)*, Dosar II, 3, Actul nr. 571/21 februarie 1923; publicată și de MORARU, Alexandru, în *Învățăământul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, pp. 30-32.

LUCRĂRI GENERALE

- Moraru Alexandru, *Istoria Eparhiei Ortodoxe Române a Vadului, Feleacului și Clujului, 1921-02021. Compendiu*, Presa Universitară Clujeană & Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2021.

REVISTA RENAȘTEREA

- „Academia noastră teologică”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 28 (11 iul.), pp. 7-8.
- „Academia teologică din Cluj”, în *Renașterea*, III (1925), nr. 28 (12 iul.), p. 1.
- „Academia teologică. Inaugurarea solemnă a noului an de studii”, în *Renașterea*, IX (1931), nr. 42 (11 oct.), pp. 2-3.
- „Academia teologică ortodoxă rom[ână] din Cluj – Solemnitatea deschiderii noului an de studii”, în *Renașterea*, VII (1929), nr. 42 (20 oct.), p. 2.
- „Concurs” pentru ocuparea a șase posturi la Institutul Teologic Ortodox din Cluj, în *Renașterea*, II (1924), nr. 26 (29 iun.), p. 2.
- „Concurs [pentru primirea de studenți la Academia teologică]”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 27 (3 iul.), pp. 6-7; *Renașterea*, VI (1928), nr. 29 (15 iul.), pp. 7-8 și nr. 30 (22 iul.),

- p. 7; *Renașterea*, VII (1929), nr. 28 (14 iul.), p. 7; *Renașterea*, VIII (1930), nr. 25 (22 iun.), pp. 6-7; *Renașterea*, IX (1931), nr. 29-30 (19 iul.), p. 7; *Renașterea*, X (1932), nr. 27 (3 iul.), p. 8; *Renașterea*, XI (1933), nr. 28-29 (16 iul.), p. 7; *Renașterea*, XII (1934), nr. 25 (24 iun.), p. 4, reluat identic în nr. 27-28 (15 iul.), p. 4; *Renașterea*, XIII (1935), nr. 27-28 (7 iul.), p. 4.
- „Concurs pentru profesor la Academia teologică din Cluj”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 25 (20 iun.), p. 1.
  - „Deschiderea festivă la Academia teologică din Cluj”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 42 (17 oct.), pp. 2-3.
  - GORON, Ioan, „Porunca vremii. Din prilejul deschiderii anului de studii la Academia Teologică”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 41 (15 oct.), p. 1, publicat și de MORARU, Alexandru, *Învățăământul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, p. 94, nota 113.
  - „Inaugurarea cursurilor la Academia Teologică”, în *Renașterea*, VI (1928), nr. 42 (14 oct.), p. 4.
  - „Inaugurarea festivă a Institutului teologic”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 50 (14 dec.), pp. 6-7.
  - IVAN, Nicolae, „Memoriul Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului către Congresul Național Bisericesc în cauza despărțirii fondurilor și fundațiilor comune cu Arhidieceza”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 40 (5 oct.), pp. 1-7.
  - IVAN, Nicolae, „Solicitare” pentru crearea a două posturi de consilieri, în *Renașterea*, II (1924), nr. 19 (11 mai), p. 4.
  - IVAN, Nicolae, „Cuvântare [la deschiderea anului școlar 1927-1928]”, în *Renașterea*, V (1927), nr. 43 (23 oct.), pp. 3-4.
  - „Încheierea anului de studii la Academia noastră teologică”, în *Renașterea*, XI (1933), nr. 25 (25 iun.), p. 1; publicat și de MORARU, Alexandru, *Învățăământul teologic universitar ortodox din Cluj (1924-1952)*, ed. a II-a, Editura Renașterea, Cluj-Napoca, 2020, p. 94, nota 112.

- „Încheierea festivă a anului școlar la Academia noastră teologică”, în *Renașterea*, IV (1926), nr. 26 (27 iun.), p. 4.
- „Încheierea festivă a anului școlar la Academia Teologică”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 26 (29 iun.), p. 5.
- „Încheierea festivă a anului școlar la Academia Teologică ort[odoxă] rom[ână] din Cluj”, în *Renașterea*, X (1932), nr. 25 (19 iun.), p. 3.
- „Seminarul nostru teologic, Nr. 3942. Comunicat oficial”, în *Renașterea*, II (1924), nr. 26 (29 iun.), p. 1-2.
- „Solemnitatea deschiderii anului școlar la Academia Teologică”, în *Renașterea*, XII (1934), nr. 41 (14 oct.), p. 2.
- „Solemnitatea inaugurării noului an de studii la Academia teologică”, în *Renașterea*, VIII (1930), nr. 42 (19 oct.), p. 2.

ISBN: 978-606-37-1795-6
ISBN: 978-606-37-1796-3